

Dr. Horváth István

vezető fegyelmi biztos
Budapesti Ügyvédi Kamara

2022.V.490

r é s z é r e

Fegyelmi Biztos Úr!

A dr. Tatár Kiss Péter elnök úr által tett bejelentés alapján a Székesfehérvári Regionális Fegyelmi Bizottság előtti fegyelmi eljárásában a MÜK elnöke Önt jelölte ki előzetes vizsgálat lefolytatására.

A részemre 2022. december 19. napján hatályosan kézbesített határozat alapján az alábbi tényeket kell közölnöm Önnek, melyet ügyvédi hivatásomból fakadó, [az EUB döntéseivel alátámasztott](#) véleményemmel kívánok kiegészíteni.

Az eljárás megindítását kérő bejelentés nem ügyfél panasz, és semmilyen köze nincsen a megbízás ellátásához. Így az „ügyvédhez méltatlan magatartás” kifogásolása nem az ügyvéd vs ügyfél kapcsolatból ered, hanem a perben a fogyasztó jogait érvényesíteni kívánó ügyvéd és általa képviselt fél, illetve a perben eljárni és jogot alkalmazni köteles bíróság közötti közjogi kötelezettség teljesítésének kikényszerítése kapcsán az adott bíró és a felet képviselő ügyvéd közötti konfliktusról.

Nagy valószínűség szerint egyre több ilyen és hasonló bejelentés fog érkezni ellenem annak érdekében, hogy az ügyvédi kamarai fegyelmi hatóság rendszabályozzon meg, és korlátozza képviselői tevékenységem jogi lehetőségeit, az alkalmazott érvelések célját, eszköztárát. Ugyanis csak így lehet fenntartani azt a diktatúrát, mely leépítette a jogállamot, a jogbiztonságot, a demokráciát és a Magyar Ügyvédi Kamara, vagy a területi kamarák egyetlen testülete sem emelte fel a szavát ez ellen. A legemlékezetesebb tiltakozás a közelmúlt KATA adózási nem megszüntetése kapcsán tisztán egzisztenciális panasz volt. Ennek megfelelően szemernyi kétségem nincsen afelől, hogy az alábbiak a köztestület vezetését váratlanként éri.

Tekintettel arra, hogy az ellenem emelt bírói kifogások tisztán egy ügycsoportra vonatkoznak, kénytelen vagyok előre bocsátani, hogy a bírói karral kizárólag az ún. deviza alapú kölcsönökkel kapcsolatos, peres jogvitákban merülnek fel. Semmi más ügyben nincsen konfrontáció, ugyanis legyen az dologi, kötelmi jogi vagy bármilyen más per, a magyar bírói kar egy évtizedek óta kikristályosodó gyakorlat körében kiszámíthatóan és

nagyjából az anyagi jogot megfelelően alkalmazó törvénykezést folytat. Egyedüli kivételt azon ügyek jelentik, melyben az EU jogát (tömegeket érintően) kell alkalmazni, és az ilyen, a 93/13. Irányelvet érintő ügyek csaknem kizárólagos halmazát jelentik a devizás ügyek. (Mert más irányelvek hatálya alá tartozó ügyekben pl. versenyjog, adójog (héta) befektetési alapkezelők, stb. területen a Curia honlapján megtalálható információk szerint a magyar bíróságok folyamatosan küldenek ki előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatása iránti kérelmeket.)

Az immáron történelmi léptékű sajátosság megértéséhez illő lenne ismerni hazánk EU csatlakozásának körülményeit.

Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz

Talán nem is olyan nehéz visszaemlékezni az ún. PHARE-programokra, melyet az EU indított hazánk és Lengyelország gazdasági átalakítására. Jőmagam azon őszön kezdtem meg az ELTE nappali tagozatán tanulmányaimat¹, amikor Orbán Viktor elmondta híres szónoklatát a „Ruszkik haza!” tárgykörben. A Tempus program körében a jogi egyetemekről jelentős számú hallgató került ki nyugat-európai egyetemekre, és ismerhette meg az EU jogi szerkezetét. Az 1991-es EU társulási megállapodást követően a Tanács megalkotta az ún. koppenhágai kritériumokat:

„Az Európai Unióról szóló szerződés állapítja meg azokat a feltételeket (49. cikk) és elveket (6. cikk (1) bekezdése), amelyeknek minden, az Európai Unióhoz (EU-hoz) csatlakozni kívánó országnak meg kell felelnie.

A csatlakozáshoz teljesíteni kell bizonyos kritériumokat. Ezeket a csatlakozási kritériumokat (más néven koppenhágai kritériumokat) az Európai Tanács 1993-as koppenhágai ülésén állapították meg, és az 1995-ös madridi ülésén megerősítették.

A kritériumok a következők:

- **a demokráciát, a jogállam és az emberi jogok érvényesülését garantáló intézmények stabilitása, a kisebbségi jogok tiszteletben tartása és védelme;**
- működő piacgazdaság és képesség az Unión belüli versenyviszonyokkal és piaci erőkkel való megbirkózásra;
- a tagsággal járó kötelezettségek teljesítésére – és ennek részeként az uniós jogot képező szabályok, standardok és szakpolitikák (a közösségi vívmányok) hatékony végrehajtására – való képesség, valamint a politikai, gazdasági és monetáris unió célkitűzéseinek vállalása.

[EUR-Lex - accession criteria copenhagen - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Az Európai Unióhoz való csatlakozás összetett folyamat, nem egyik napról a másikra történik. A tagság feltételeit teljesítő, csatlakozni kívánó országnak be kell emelnie jogrendszerébe az uniós jogszabályokat az összes szakpolitikai területen.

Minden olyan ország, amely teljesíti a tagság feltételeit, kérheti felvételét az Unióba. Ezen feltételek, vagyis az ún. koppenhágai kritériumok közé tartozik a stabil demokrácia és a jogállamiság megléte, a működő piacgazdaság, valamint az, hogy a csatlakozni kívánó ország elfogadja az uniós jogszabályokat, ideértve az euróra vonatkozó feltételeket is.

A csatlakozni kívánó országnak be kell nyújtania csatlakozási kérelmét a Tanácshoz. A Tanács ezután felkéri a Bizottságot, hogy mérje fel, milyen mértékben tudja teljesíteni az adott ország a koppenhágai kritériumokat. Ezt követően a Tanács a Bizottság véleménye alapján határozatot hoz a tárgyalási megbízásról. Ezután

¹ Megvallom, a mi generációnk sem nagyon értette az idegenül ható jogelveket és jogi szerkezeteket. Csakhogy én legalább képzettséget szereztem e körben, melyet kapcsán tárgyhattam tudásomat, ellenben a korábban végzett joghallgatók gyakorlatilag nulla tudással rendelkeznek e körben.

hivatalosan is megkezdődnek és fejezetenként haladnak előre a tárgyalások. A tárgyalások időigényesek, mert a tagjelölt országoknak át kell ültetniük nemzeti jogrendjükbe az uniós jogszabályok sokaságát. A csatlakozás előtti időszakban az EU pénzügyi, adminisztratív és technikai segítséget nyújt ezeknek az országoknak.

[Csatlakozás az Európai Unióhoz \(europa.eu\)](http://europa.eu)

A fogyasztóvédelem a fenti Koppenhágai Kritériumrendszer alapján egy többszintű uniós szakpolitika, az integráció motorja, a jogszabályok közelítése, mint jogilag kötelezően elérendő cél a szabad verseny biztosítását elősegítő antidiszkriminációs cél is egyben. Az irányelvekben megfogalmazott célok elérése jogilag kötelező a tagállamok számára. Az Irányelv preambulumbekzdése, cikkei egyaránt ilyen célnak minősülnek.

Maciej Spunar főtanácsos így foglalta össze a fentiek lényegét a C-70/17 és C-179/17 egyesített Bankia indítványban:

1. Általános megfontolások

51. Bevezetésképpen úgy vélem, hasznos lehet néhány észrevételt tenni, amelyek alapján körvonalazható az a keretrendszer, amelybe a 93/13 irányelv illeszkedik, és megvizsgálható, hogyan helyezte az uniós jog a fogyasztóvédelmet – többek között ezen irányelvnek köszönhetően – **az európai integrációs folyamat középpontjába.**
52. Ha visszapiantunk, megállapíthatjuk, hogy az Európai Unió építésének első éveiben a fogyasztóvédelemre, mint a közös piac „melléktermékére” tekintettek. (34) Ugyanis az 1972. október 19–20-a között Párizsban tartott csúcstalálkozó során az államfők és kormányok első ízben hagyták jóvá a fogyasztók védelmével és tájékoztatásával kapcsolatos politika elvét. Mindazonáltal további három évet kellett várni a **fogyasztóvédelmi politika hivatalos elindítására, (35) és húsz évet arra, hogy „közösségi” politikává lépjen elő,** azzal, hogy a Maastrichti Szerződés 1992-ben beiktatta a 129. cikket, amely az EK 153. cikként, majd az EUMSZ 169. cikként az elsődleges jogban rögzítette a **fogyasztóvédelmi politika sajátosságait, jogi jelleget és autonómiát biztosítva számára. (36)**
53. Így tehát a fogyasztóvédelmi politika vezérfonala keletkezésétől kezdve (37) az életfeltételek minőségének javítása az Unió területén. (38) Csaknem 46 évvel később **célja változatlanul a fogyasztók gazdasági érdekeinek védelme. (39)** A fogyasztóvédelem ily módon **az uniós jog egyik alapvető fejezetévé** fejlődött, amely két – úgy **gazdasági, mint társadalmi – aspektusában is érinti az uniós fogyasztók mindennapi életét.** Számos területen, így a tisztességtelen szerződési feltételeket illetően is, **szigorú szabályok biztosítják érdekeik védelmét. (40)** A fogyasztóvédelem e fejezete azt mutatja, hogy a 93/13 irányelvnek köszönhetően az uniós fogyasztónak nyújtott védelem szintje elég magas és e fogyasztó számára **olyan jogok átruházása útján, amelyek védelme a nemzeti bíróságok feladata, igazságosabb hozzáférést biztosít általánosan a hitelekhez, különösen a jelzáloghitelekhez. (41)**
54. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni ezen irányelv egyik lényeges aspektusáról: a fogyasztóvédelem harmonizációjára **a belső piac megerősítése,** valamint a gazdasági és társadalmi élet megerősítése érdekében is szükség mutatkozik. Így tehát az uniós jogalkotó úgy ítélte meg, hogy a terület szabályozása elengedhetetlen, figyelemmel azon tényre, hogy a tagállamoknak az egyrészről az áruk eladója vagy szolgáltatások nyújtója, másrészről a fogyasztó között kötött szerződések feltételeire vonatkozó **jogszabályai számos eltérést mutatnak, ami azt eredményezi, hogy az áruk eladásának és szolgáltatások nyújtásának nemzeti piaciak különböznek egymástól, és torzulások adódhatnak az eladók és a szolgáltatók közötti versenyben, különösen akkor, amikor más tagállamban értékesítenek, illetve nyújtanak szolgáltatást. (42)**
55. Különösen, az uniós jogalkotó úgy ítélte meg, hogy a tagállamoknak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó jogszabályai feltűnő eltéréseket mutatnak, és hogy **„a belső piac létrehozásának megkönnyítése érdekében, valamint az állampolgárok fogyasztóként történő megóvása érdekében,** amikor nem a saját országuk, hanem más tagállamok jogszabályai által szabályozott szerződésekkel szereznek be árukat vagy vesznek igénybe szolgáltatásokat”, **lényeges hogy e szerződésekben töröljék a tisztességtelen feltételeket.** Rögzítette, hogy ez az áruk eladóit és a szolgáltatások nyújtóit segíteni fogja áruértékesítési és szolgáltatásnyújtási tevékenységükben, mind a saját országukban, **mind a belső piac egészében;** és azt, hogy **ez serkentőleg hat a versenyre,** és ennek megfelelően növeli a[z] [Unió] állampolgárai mint fogyasztók rendelkezésére álló választékot. (43)
56. **Ebbe a kontextusba illeszkedik tehát általánosságban az uniós fogyasztóvédelmi jog, különösen pedig a 93/13 irányelv.**

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:62017CC0070>

Az Európai Unió tagállamai – egyenként, mint szerződő felek – illetve a Magyar Köztársaság – és a vele együtt csatlakozó egyéb államok – közötti szerződésben abban állapodtak meg, hogy a csatlakozó államok egyfelől az EU tagjává, másrészt az EU alapját képező szerződések részes feleivé válnak. Ennek aláírási dátuma 2004. május 1. (Athén)²

Az Európai Unióhoz való csatlakozásra a köztársasági Alkotmány 2002. december 23. napjától hatályos 2/A.§-a adott felhatalmazást.³ Az un. Európa-klauszula alapján a csatlakozási szerződést a magyar országgyűlésnek kellett megerősítenie. A T/9171. számú törvényjavaslat (2004. március) utalt a csatlakozás kérdésében megtartott ügyszavazás eredményére, továbbá a 133/2003. (XII.17.) OGY határozatára, melyben az Országgyűlés megerősítette a csatlakozási szerződést, és a ratifikációs okmányt az Olasz Köztársaság Kormányánál letétbe helyezték. A tervezet így rögzítette a számunkra oly nagy jelentőséggel bíró jogi tény:

„A csatlakozási szerződés megerősítésével a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettséget vállalt arra, hogy az Európai Unió alapszerződéseit és a közösségi jogot az Európai Bíróság értelmezésének megfelelően alkalmazza, az alapító szerződésekből fakadó kötelezettségek teljesítése érdekében meghoz minden általános és egyedi intézkedést, illetve tartózkodik minden olyan lépéstől, amely az alapító szerződésekből fakadó célok megvalósulását veszélyeztetné.”⁴

A csatlakozási szerződés kihirdetéséről a 2004. évi XXX. törvény rendelkezett.

3. § Az Országgyűlés e törvénnyel kihirdeti az Európai Unióról szóló szerződést, az Európai Közösséget létrehozó szerződést, az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződést és az ezeket kiegészítő vagy módosító szerződéseket, ideértve a Dán Királyságnak, Írországnak, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Gazdasági Közösséghez és az Európai Atomenergia-közösséghez történő csatlakozásáról szóló szerződést, a Görög Köztársaságnak az Európai Gazdasági Közösséghez és az Európai Atomenergia-közösséghez történő csatlakozásáról szóló szerződést, a Spanyol Királyságnak és a Portugál Köztársaságnak az Európai Gazdasági Közösséghez és az Európai Atomenergia-közösséghez történő csatlakozásáról szóló szerződést, valamint az Osztrák Köztársaságnak, a Finn Köztársaságnak és a Svéd Királyságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződést. A szerződések magyar szövegét a törvény II. melléklete⁴ tartalmazza.

4. § Ez a törvény 2004. május 1-jén lép hatályba.

Ezzel nem más történt, minthogy a közösségi jog elsődlegessége megkérdőjelezhetlenné vált hazánkban. De azt is szükséges megvizsgálni, alkotmányjogi szempontból lehetséges-e bármilyen kibújás e kötelezettség alól. Előre bocsátom: nem, így nem kell csodálkozni a Magyarországot érintő számtalan kötelezettségszegési eljáráson.

Az Alaptörvény E) cikkének (3) bekezdése így szól:

(3) Az Európai Unió joga - a (2) bekezdés keretei között - megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.

A hivatkozott (2) bekezdés közlönyállapot szerinti szövege az alábbi:

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja.

²https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:6f201cf4-b6c7-4fdb-b9b5-a8c7db057d6b.0015.02/DOC_1&format=PDF

³ Az Alkotmánybíróság 30/1998. (VI.25.) sz. alatti határozata mondta ki elvi élel, hogy a hazai jogalkalmazásban csak akkor érvényesülhet a közösségi jog, ha arra alkotmányos felhatalmazás adott.

⁴ <https://www.parlament.hu/irom37/9171/9171.htm>

Jelenlegi állapota szerinti szövege:

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. **Az e bekezdés szerinti hatáskörgyakorlásnak összhangban kell állnia az Alaptörvényben foglalt alapvető jogokkal és szabadságokkal,** továbbá nem korlátozhatja Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogát.⁵

A változtatás első mondatrésze számomra olybá tűnik, mintha a jogalkotó már tagadná a közösségi jog elsődlegességét, hiszen hiába vált a magyar állam alkalmazandó jogává a csatlakozást követően a közösségi jog, annak hatályát egy esetleges tagállami Alaptörvény módosítás mégis megszüntetheti. Csakhogy e próbálkozásnak jogi hatálya még az alaptörvény szintjén sem válthat ki közjogi hatást, ugyanis pont a közösségi jog elsődlegessége teszi az „elszokást” alkalmazhatatlanná.

Ahogy arra Fazekas Flóra tanulmánya (Az uniós tagság alkotmányos alapjai az Alaptörvény előtt és után, Pro Futuro 2015/1.)⁶ rámutat, az Alkotmánybíróság 22/2012. (V.11.) AB határozata⁷ azon kérdést vizsgálta, milyen ismérvek alapján kell valamely nemzetközi szerződést az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése szerinti nemzetközi szerződésnek tekinteni. A válasz így hangzott:

1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény E) cikk (2) és (4) bekezdése értelmezése alapján megállapítja: az olyan nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz, amely az alapító szerződésekből fakadó jogok és kötelezettségek módosítására vagy kiegészítésére irányul, az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges, feltéve, hogy a szerződés az Alaptörvényből eredő további hatáskörök közös gyakorlására irányul. Ilyennek minősülhet különösen az olyan nemzetközi szerződés, amelynek Magyarország az Európai Unió tagállamaként részese más tagállamokkal együtt, és a szerződés az alapító szerződésekben foglalt tárgyköröket szabályoz, vagy amelynek célja az alapító szerződések végrehajtása vagy ennek felügyelete.
2. Nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz nem szükséges az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata, ha a szerződés nem eredményezné újabb, az Alaptörvényből eredő hatásköröknek az Európai Unió intézményeivel vagy más tagállamokkal való közös gyakorlását.

Indokolásában előadta, hogy:

[58] Az előző Alkotmány 2/A. § (2) bekezdése a nemzetközi szerződés „megerősítéséhez és kihirdetéséhez” kívánta meg az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát. **Az Alkotmánybíróság 7/2005. (III. 31.) AB határozata (ABH 2005, 83, 101.) vizsgálta egyebek között a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárások szabályait.** Megállapította, hogy az előző Alkotmány különféle kifejezéssel illeti ugyanazt a parlamenti aktust („megkötö” a nemzetközi szerződéseket, a szerződés megkötéséhez „előzetes hozzájárulása szükséges”, „hozzájárul” a szerződésben foglalt kötelezettségek vállalásához). A határozat értelmében mindegyik kifejezés azt a cselekményt jelöli, amelynek során az Országgyűlés belső jogi aktussal kinyilvánítja egyetértését azzal, hogy az adott nemzetközi szerződésben foglalt kötelezettségek a Magyar Köztársaságra nézve kötelezőek legyenek. A határozat utal arra, hogy a nemzetközi szerződés kihirdetésére irányuló törvényjavaslatot a Kormány terjeszti elő. Ezért az arról való állásfoglalás, hogy valamely nemzetközi szerződés az Alaptörvény E) cikke (2) és (4) bekezdése hatálya alá tartozik-e,

⁵ Megállapította: Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2. cikk. Hatályos: 2018. VI. 29-től.

⁶ http://profuturo.lib.unideb.hu/file/4/55b0e750a30a5/szerzo/Fazekas_Flora-Az_unios_tagsag_alkotmanyos_alapjai.pdf

⁷ <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/4B19749B95B3B750C1257ADA00524F52?OpenDocument>

elsődlegesen a Kormány, mint a törvényjavaslat előterjesztője és az Országgyűlés, mint a nemzetközi szerződést kihirdető törvény alkotójának feladata. Ez nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel való összhang szempontjából megvizsgálja az elfogadott, de ki nem hirdetett törvényt [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés a) pont].

Ebből azonban nem lehetséges levezetni egy olyan gondolatot, hogy amennyiben a jelenlegi, vagy bármelykori 2/3-os parlamenti többség úgy rendelkezik, az Európai Unió tagjaként részes félként megkötött nemzetközi szerződés nem bír hatállyal a magyar állammal szemben. Ugyanis – legalábbis jelen irat szempontjából releváns kérdés kapcsán – itt arról van szó, hogy a csatlakozási szerződésből fakadó hatályok alól kibújni hazai jogalkotással úgy lehet, hogy kilép Magyarország az EU-ból.

C-824/18. sz. ügy indítvány:

84. A tagállamok közötti »megállapodásnak« minősülő Szerződések szerint az uniós jogban végső fokon a Bíróság jár el. Ez egyértelműen kitűnik az EUSZ 19. és EUMSZ 267. cikkeiből. Mi több, az EUMSZ 344. cikk szerint a tagállamok kifejezetten még a következőkre is kötelezettséget vállaltak: „A tagállamok vállalják, hogy a Szerződések értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozó vitáikat **kizárólag a Szerződésekben előírt eljárások útján rendezik.**”(30)*Pacta sunt servanda*, és ezért egyszerűen nem a *BVerfG feladata vagy hatásköre*, hogy úgy döntsön, ahogyan a Weiss ügyben hozott ítéletben döntött.

A Szerződések **egyetlen nemzeti bíróság számára sem teszik lehetővé, hogy felülbírálja a Bíróság ítéletét**, mivel ellenkező esetben az uniós jog alkalmazása nem lenne egységes vagy hatékony mind a 27 tagállamban, és az Unió jogi alapjának egésze megkérdőjeleződne. Ha valamely **nemzeti alkotmánybíróság** véleménye szerint **valamely uniós jogi aktus vagy a Bíróság valamely ítélete ellentétes az alkotmányával, nem tekintheti a jogi aktust vagy az ítéletet egyszerűen alkalmazhatatlannak az illetékességi területén. A nemzeti alkotmánybíróság ilyen esetben megkísérelheti orvosolni a helyzetet országa kormányának az alkotmány módosítására való rákényszerítésével, megkísérelheti megváltoztatni az érintett uniós jogi normát az uniós politikai folyamat útján, vagy szükség esetén kiléphet az Unióból.**(32) Csak így biztosítható a tagállamok egyenlősége az általuk létrehozott Unión belül.

Maga a csatlakozási szerződés kapcsán mondja az Alkotmánybíróság az alábbiakat:

- [56] A felek a Szerződést az Európai Unió tagállamaiként hozzák létre [1. cikk (1) bek.]. A szerződést teljes körűen alkalmazni kell azokra a szerződő felekre, amelyek pénzneme az euro. Az Európai Unió 27 tagállama közül eddig 17 ország tért át az euro használatára, Magyarország az Európai Unióhoz való csatlakozásakor a Gazdasági és Pénzügyi Unió tagjává is vált, de a közös valuta bevezetése alól felmentést kapott mindaddig, amíg nem teljesíti a konvergencia-kritériumokat. (Azon szerződő felek esetében, akik a Szerződés aláírásának napján a közös pénznemben való részvétel tekintetében eltérésre vagy mentességre jogosultak, az eltérés vagy mentesség megszűnéséig csak a Szerződés III. és a IV. címének azon rendelkezései kötelezők, amelyek tekintetében a megerősítő okiratuk letétbe helyezésekor vagy egy későbbi időpontban olyan nyilatkozatot tesznek, hogy azokat magukra nézve kötelezőnek kívánják elismerni.) **A Szerződés új kötelezettségeket ír elő a szerződő felek számára a költségvetésükkel kapcsolatban.** [Az Alaptörvény 36. cikke (1) bekezdése értelmében az Országgyűlés hatáskörébe tartozik törvényt alkotni a költségvetésről, a 36. cikk (4)-(6) bekezdése szerinti korlátok között. Ezekről a szabályokról a Szerződés eltér.] A Szerződés egy költségvetési paktum révén a költségvetési fegyelem előmozdítását célzó szabályrendszert tartalmaz. **A Szerződés kiterjeszti az Európai Unióról szóló szerződés, valamint az EUMSZ egyes cikkeinek és más uniós jognak az alkalmazási körét, továbbá új hatáskört hoz létre az Európai Parlament, az Európai Parlament elnöke, az Európai Unió Tanácsa, az Európai Bizottság és elnöke, valamint a Bíróság számára.** A szerződő felek vállalják, hogy államháztartási egyenlegüket egyensúlyban tartják; a Szerződés kimondja, hogy jelentős eltérés esetén automatikusan korrekciós mechanizmus lép életbe; a Szerződés rendelkezéseihez a Bíróság által kiszabható pénzügyi szankció kapcsolódik; a felek kötelezettséget vállalnak kötelező erejű, állandó jellegű, lehetőség szerint alkotmányos szintű adósságfék-szabályok életbe léptetésére.

A konkrét témakör „A gazdasági és monetáris unióban megvalósuló stabilitásról, koordinációról és kormányzásról” szóló 2012. januári nemzetközi szerződés értelmezése

volt. E szerződés nem minősül uniós jogforrásnak, mégis kötelezi a tagállamokat, és azok végrehajtása az uniós jogi mechanizmuson keresztül történik.

[51] Azt, hogy milyen szerződést kell ilyennek tekinteni, a szerződés alanyai, tárgya, a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek alapján lehet esetenként megállapítani. Szükséges feltétel, hogy Magyarország az Európai Unió tagállamaként, más tagállamokkal együtt legyen részese a szerződésnek. A szerződésből az Alaptörvényből eredő további hatáskörök közös, illetve az Európai Unió intézményei útján történő gyakorlása kell következzen. **Ugyanakkor nem szükséges, hogy ez már a szerződés hatályba lépésekor bekövetkezzék; elég, ha ez csupán feltételtől függő kötelezettséget jelent. Ha nemzetközi szerződésen alapul, akkor az alapító szerződések végrehajtására és ennek felügyeletére irányuló új eszközök bevezetésére is alkalmazni kell a minősített többség követelményét: ez ugyanis azt jelenti, hogy az alapító szerződésekben nyugvó végrehajtási intézkedések (másodlagos jogi aktusok elfogadása) már nem elégségesek, és ezért a végrehajtást szolgáló eszközök kiegészítésére, vagy új eszközökre jelentkezik igény.** Nem szükséges, hogy a szerződés önmagát európai uniós jognak minősítse, és az sem feltétel, hogy az Európai Unió alapító szerződése közé tartozzon.⁸

Számomra ez nem mást jelent, minthogy látszólag teljesen más irányból megközelítve a dolgot, akkor is odajutunk, hogy az EU tagjaként, a csatlakozást követő nemzetközi szerződések, jogi aktusok, pont olyan jogi elbírálás alá esnek, mint a csatlakozással kapcsolatos jogkövetkezmények.

Ugyancsak Fazeras Flóra munkája utal az Alkotmánybíróság 1053/E/2005. sz. alatti ügyére⁹, melyben elvi érveléssel szögezték le az alábbiakat:

1.1. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiságból következő jogbiztonság számos követelményt támaszt a jogalkotással szemben, így - többek között - annak biztosítását, hogy **a jog egésze is világos, egyértelmű, működését tekintve kiszámítható és előrelátható legyen** [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes - vagy az értelmezéstől függően ellentétes - ... rendezése önmagában nem jelent alkotmányellenességet. Az ilyen rendezés alkotmányellenessé csak akkor válik, ha az egyben az Alkotmány valamely rendelkezésének a sérelmével is együtt jár, vagyis, ha az ellentétes tartalmú szabályozás anyagi alkotmányellenességhez vezet, tehát például **ha a rendelkezések valamelyike meg nem engedett diszkriminációt, egyéb alkotmányellenes helyzet megteremtését, vagy alkotmányos alapjog korlátozását eredményezi**” [35/1991. (VI. 20.) AB határozat, ABH 1991, 175, 176.].

1.2. Az Alkotmány 2/A. §-ában foglalt, ún. csatlakozási klauzula a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióban való tagállami részvétele feltételeit és kereteit, valamint **a közösségi jognak a magyar jogforrási rendszerbeli helyét határozza meg.** Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Alkotmány e rendelkezéséből konkrét jogalkotói kötelezettség nem származik.

~ ~ ~

⁸ [49] 2. Az Alkotmánybíróság az előző Alkotmány 2/A. §-a értelmezésének a 143/2010. (VII. 14.) AB határozatban megjelenő eredményét az Alaptörvény E) cikkének értelmezésére is irányadónak tartja. Azt a kérdést, hogy csak a csatlakozási szerződésre vagy más szerződésekre is alkalmazni kell-e a minősített többség követelményét, az Alkotmánybíróság már eldöntötte.

⁹ <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/EB94CEFE505300B0C1257ADA0052A199?OpenDocument>

A bírósági tárgyalókban kötelezően merül fel az EUMSZ. alkalmazásának kérdése. Az még a kisebbik baj, hogy annak tartalmát alkalmazni nem tudják, sokkal inkább aggályos, hogy azt sem tudják a jogalkalmazók, mit is jelent e fogalom.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés¹⁰ a Lisszaboni Szerződéssel együtt lépett hatályba, azaz 2009. december 1-jén. A Lisszaboni Szerződés 2007. decemberi ünnepélyes aláírását követő ratifikációs csatározások a közelmúlt történelmi eseményei. (Magyarország a szerződést 2007.12.13-án aláírta, egy héttel később ratifikálta.)

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 136. cikkének módosításáról szóló európai tanácsi határozat (2011/199/EU) kihirdetéséről szóló 2012. évi IX. törvény tehát a tagállami normaanyag része, így igen furcsa olyan kérdést feltenni, vajon egy bíróságnak miért is kellene alkalmazni e rendelkezéseket.

Az EUMSZ I. címének 2. cikke így rendelkezik:

- (1) Ha egy meghatározott területen a Szerződések kizárólagos hatáskört ruháznak az Unióra, e területen kizárólag az Unió alkothat és fogadhat el kötelező erejű jogi aktust, a tagállamok pedig csak annyiban, amennyiben őket az Unió erre felhatalmazza, vagy ha annak célja az Unió által elfogadott jogi aktusok végrehajtása.
- (2) Ha egy meghatározott területen a Szerződések a tagállamokkal **megosztott hatáskört** ruháznak az Unióra, e területen mind az Unió, mind pedig a tagállamok alkothatnak és elfogadhatnak kötelező erejű jogi aktusokat. **A tagállamok e hatáskörüket csak olyan mértékben gyakorolhatják, amilyen mértékben az Unió hatáskörét nem gyakorolta.** A tagállamok olyan mértékben gyakorolhatják újra a hatáskörüket, amilyen mértékben az Unió úgy határozott, hogy lemond hatáskörének gyakorlásáról.

Az EUMSZ I. címének 4. cikke így rendelkezik:

- (2) Az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörök a következő fő területeken alkalmazandók:
- f) fogyasztóvédelem,

Az EUMSZ XV. Címe alatt foglalkozik a fogyasztóvédelemmel. Elsőként visszautalnak az EU hatáskörébe tartozó alábbi feladatra:

114. cikk (az EKSz. korábbi 95. cikke)

(1) Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a 26. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósítására a következő rendelkezéseket kell alkalmazni. Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja azokat a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése.

(3) A Bizottság az (1) bekezdésben előírányzott, az egészségügyre, a biztonságra, a környezetvédelemre és a fogyasztóvédelemre vonatkozó javaslataiban a védelem magas szintjét veszi alapul, különös figyelemmel a tudományos tényeken alapuló új fejleményekre. Az Európai Parlament és a Tanács saját hatáskörén belül szintén törekszik e célkitűzés megvalósítására.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=HU>

117. cikk (az EKSz. korábbi 97. cikke)

(1) Amennyiben okkal lehet tartani attól, hogy törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések elfogadása vagy módosítása a 116. cikk értelmében vett torzulást okoz, az így eljárni kívánó tagállam konzultál a Bizottsággal. A tagállamokkal folytatott konzultációt követően **a Bizottság ajánlást tesz az érintett államoknak** a szóban forgó torzulás elkerülésére alkalmas intézkedésekre vonatkozóan.

A minket érdeklő kérdés nem más, minthogy a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az EUMSz milyen kapcsolatban áll, illetve miért kell azokat elsődlegesen alkalmazni a tagállami fogyasztóvédelmi jogvitákban. Így miként „áll össze” az alkalmazandó anyagi jog, mely hatálya alól nem vonhatja el magát egyetlen bíró sem.

A fogyasztóvédelmi irányelv mint intézkedés az EUB ítéletbe foglalt értelmezése alapján:

- a) az eljáró nemzeti bíróság részéről tevékeny közreműködést ír elő, ahhoz, hogy e védelmet biztosítani lehessen, ehhez az szükséges, hogy
- b) valamelyik szerződő fél bírósági eljárást indítson. Tehát az adós részéről a védelmi rendszer aktiválásához pusztán annyi szükséges, hogy ügye a nemzeti bíróság elé kerüljön.

Az eljárásjogi szabályok figyelembevétele, az Unió jog elsőbbsége a fogyasztói irányelv, mint intézkedés végrehajtása során:

- a) Az uniós jogalkotó által elérni kívánt fogyasztóvédelem hatékonyságának biztosítása érdekében a nemzeti bíróságnak tehát **minden esetben, a belső jog szabályaitól függetlenül**, meg kell határoznia, hogy a vitatott kikötést az eladó vagy szolgáltató egyedileg megtárgyalta-e a fogyasztóval.
- b) A nemzeti jogszabályok szerint zajló bírósági eljárás jellegzetességei **nem jelenthetnek olyan tényezőt**, amely érintheti az irányelv rendelkezései alapján a fogyasztókat megillető jogvédelmet.
- c) az irányelvvel ellentét az olyan tagállami szabályozás, amely a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem tárgyában eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy akár *in limine litis* (= "peres ügyet megelőzően", azaz akár nemperes eljárásban is), **akár az eljárás bármely más szakaszában hivatalból értékelje** az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt, késedelmi kamatra vonatkozó kikötés tisztességtelen jellegét abban az esetben, ha a fogyasztó nem élt ellentmondással, jóllehet az ehhez szükséges valamennyi jogi és ténybeli elem e bíróság rendelkezésére áll
- d) A nemzeti bíróságnak az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elve tiszteletben tartásával mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy nemzeti eljárási szabályait az irányelv fényében tudja értelmezni. Contra legem jogértelmezés azonban nem lehetséges. Ilyen esetben a tagállami jogszabályt félre kell tenni. Az érintett jogszabály ilyenkor is érvényes marad, de nem alkalmazható. A félértékeléshez sem a jogalkotó sem pedig az AB aktusait nem kell megvárni.:

A Kúria és az Unió jog elsőbbsége (Bizottság Közleménye):

a) A Bíróság ⁽¹¹⁹⁾ megerősítette, hogy a nemzeti legfelsőbb bíróságok ítélkezési gyakorlata nem tartozik a 8. cikk szerinti szigorúbb nemzeti rendelkezések közé. Mindamellet, ha a nemzeti legfelsőbb bíróságok a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének értékelésére szolgáló bizonyos kritériumokat dolgoznak ki, amelyeket a felülbírálat elkerülése érdekében az alsóbb fokú bíróságoknak de facto be kell tartaniuk, vagy amelyek alkalmazása kötelező a számukra, akkor ez elvben összeegyeztethető a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelvvel. **Ugyanakkor** a nemzeti legfelsőbb bíróságok által használt kritériumoknak

összhangban kell lenniük a Bíróság ítélkezési gyakorlatával, és nem akadályozhatják meg az illetékes bíróságot abban, hogy jogaik védelme érdekében hatékony jogorvoslatot nyújtsanak a fogyasztónak, illetve előzetes döntéshozatal érdekében egy kérdést terjesszenek a Bíróság elé ⁽¹²⁰⁾.

b) Ki kell hangsúlyozni, hogy hatályának keretében az uniós jog elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben, és hatékonyságának biztosítása érdekében a nemzeti hatóságok, többek között a bíróságok, a nemzeti jogot a lehető legnagyobb mértékben az uniós jognak megfelelően kell értelmezzék.

A Bíróság szavaival: „[...] [e]mlékeztetni kell [...] arra, hogy a kizárólag magánszemélyek közötti jogvita esetén a belső jogi rendelkezések alkalmazása során a nemzeti bíróság a nemzeti jogrend valamennyi szabályát köteles figyelembe venni, és azt – amennyire csak lehetséges – az adott területen alkalmazandó irányelv szövegének és céljának megfelelően értelmezni oly módon, hogy az általa követett céllal összhangban álló eredményre jusson [...]” ⁽¹²⁷⁾. Ha a nemzeti jog – az eljárási szabályokat is ideértve – nem értelmezhető az uniós jognak megfelelően, akkor a nemzeti bíróságoknak mellőzniük kell az alkalmazását, és közvetlenül az uniós jogra kell hagyatkozniuk ⁽¹²⁸⁾. A Bíróság ⁽¹²⁹⁾ megerősítette, hogy a nemzeti bíróságok kötelesek biztosítani a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörükönél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok uniós joggal ellentétes rendelkezéseinek alkalmazásától, utólagosan is. Következésképpen a bíróságnak nem szükséges előzetesen kérelmeznie vagy megvárnia azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítését. Ez magában foglalja azokat az eseteket is, amikor a nemzeti jog nem írja elő, vagy akár meg is akadályozza a tisztességtelen szerződési feltételek hivatalból való értékelését azokban az esetekben, amelyekben a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv ⁽¹³⁰⁾ ilyen vizsgálatot ír elő, vagy amikor a nemzeti jog egyéb módon sérti a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelvet, illetve az egyenértékűség vagy a tényleges érvényesülés elvét ⁽¹³¹⁾. Ugyanakkor a tagállamok kötelesek módosítani a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelvnek nem megfelelő szabályokat, többek között azokban az esetekben is, amikor bizonytalanság merül fel az értelmezésüket illetően ⁽¹³²⁾.

Forrás:

A Bizottság közleménye a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv értelmezésére és alkalmazására vonatkozó iránymutatásról EGT-vonatkozású szöveg. (europa.eu) (19-20.old)

A Bíróság a fenti összefüggéseket a magyar vonatkozású Pannon GSM-ügyben így fejtette ki:

C-243/08. sz. ügy Pannon GSM

- 20 Az előterjesztő bíróság e kérdésével arra keres választ, hogy az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése, mely szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, úgy értelmezendő-e, hogy egy ilyen feltétel csak abban az esetben nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, ha ez utóbbi azt eredményesen megtámadta.
- 21 A feltett kérdés megválaszolása érdekében előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése által a tagállamokra rótt kötelezettség célja, hogy az állampolgárok mint fogyasztók részére jogokat állapítson meg, és meghatározza az irányelv által elérni kívánt eredményt (lásd a C-144/99. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2001. május 10-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-3541. o.] 18. pontját és a C-478/99. sz., Bizottság kontra Svédország ügyben 2002. május 7-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-4147. o.] 16. és 18. pontját).
- 22 Így az említett irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát (a C-240/98–C-244/98. sz.,

Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-4941. o.] 25. pontja).

- 23 A Bíróság az említett ítélet 26. pontjában azt is kimondta, hogy **az irányelv 6. cikkében megfogalmazott célkitűzés nem érhető el, ha a fogyasztóknak maguknak kell valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltára hivatkozni, és hogy a fogyasztók hatékony védelme csak akkor biztosítható, ha a nemzeti bíróságnak lehetősége van az ilyen feltétel hivatalból történő értékelésére.**
- 25 A tisztességtelen feltétel joghatásai tekintetében a Bíróság a **C-168/05. sz. Mostaza Claro**-ügyben 2006. október 26-án hozott ítéletének (EBHT 2006., I-10421. o.) 36. pontjában kifejtette, hogy **a fogyasztók védelmének jelentősége az irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében annak előírására készítette a közösségi jogalkotót, hogy a valamely fogyasztó által eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződésben szereplő tisztességtelen feltételek „nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve”.**A Bíróság kiemelte, hogy olyan kógens rendelkezésről van szó, amely **az egyik szerződő fél hátrányosabb helyzetére tekintettel** arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, **valódi egyensúlyal helyettesítse.**
- 26 A Bíróság az említett ítélet 37. pontjában hozzátette, **hogy az irányelv a fogyasztó védelmének megerősítésére irányulva az EK 3. cikk (1) bekezdése t) pontjának értelmében olyan intézkedésnek minősül, amely elengedhetetlen a Közösségre bízott feladatok megvalósításához és különösen az életszínvonal, illetve az életminőség javításának biztosításához annak egész területén.**
- 27 Következésképpen az irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében megfogalmazott „a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint” kifejezés **nem értelmezhető úgy, hogy az megengedi a tagállamoknak, hogy valamely tisztességtelen feltétel nem kötelező jellegét az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésben bemutatotthoz hasonló feltételhez (pl.megtámadás) kössék.**
- 28 Ezért az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy **az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése akként értelmezendő, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és e tekintetben nem szükséges, hogy a fogyasztó az ilyen feltételt előzetesen eredményesen megtámadja.**

A második kérdéstről

- 29 Az előterjesztő bíróság e kérdésével az irányelv rendelkezései alapján a nemzeti bíróságot terhelő kötelezettségekkel kapcsolatosan vár választ annak megállapítása céljából, hogy **a nemzeti bíróság köteles-e illetékességének vizsgálata során és a kereset jellegétől függetlenül, szükség esetén hivatalból, valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét megítélni.**
- 30 E kérdés megválaszolásához emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság a **C-473/00. sz. Cofidis-ügyben** 2002. november 21-én hozott ítéletének (EBHT 2002., I-10875. o.) 34. pontjában kifejtette, hogy **az irányelv által a fogyasztóknak nyújtott védelem kiterjed azokra az esetekre is, amikor az eladóval vagy szolgáltatóval tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződést kötő fogyasztó tartózkodik attól, hogy e feltétel tisztességtelen jellegére hivatkozzon, vagy azért, mert nem ismeri jogait, vagy azért, mert e hivatkozástól visszatartják őt egy esetleges bírósági eljárás költségei.**
- 31 Megjegyzendő továbbá, hogy a Bíróság a fent hivatkozott **Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 38. pontjában** kimondta, **a közérdek jellege és jelentősége** – amelyen az irányelv által a fogyasztóknak biztosított védelem alapul – indokolja, hogy a nemzeti bíróság hivatalból legyen köteles vizsgálni valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozván a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet.
- 32 Az ügyben eljáró bíróság tehát köteles biztosítani az irányelv rendelkezései által célzott védelem hatékony érvényesülését. Következésképpen a közösségi jog által az érintett területen ily módon **a nemzeti bíróságokra ruházott feladat nem korlátozódik annak pusztá lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét megítéljék, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból, akár saját illetékességük vizsgálata során történő megítélésének kötelezettségét is, amennyiben a nemzeti bíróságok rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek.**

- 33 E kötelezettség teljesítése során azonban a nemzeti bíróságnak az irányelv alapján nem kell mellőznie a kérdéses feltétel alkalmazását, amennyiben a fogyasztó e bíróság általi kioktatást követően nem kíván hivatkozni a tisztességtelen jellegre és a kötelező erő hiányára.
- 34 Ilyen körülmények között az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között a nemzeti jogszabályok szerint zajló bírósági eljárás jellegzetességei nem jelenthetnek olyan tényezőt, amely érintheti az irányelv rendelkezései alapján a fogyasztókat megillető jogvédelmet.
- 35 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, amennyiben rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek. Ha álláspontja szerint az ilyen feltétel tisztességtelen, annak alkalmazását mellőzi, kivéve, ha ezt a fogyasztó ellenzi. Ez a kötelezettség a nemzeti bíróságot saját illetékességének vizsgálata során is terheli.
- 47 A Bíróság megállapította továbbá, hogy e hátrányos helyzet tekintetében a szóban forgó irányelv 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. Amint az az ítélkezési gyakorlatból következik, olyan kógens rendelkezésről van szó, amely arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse (lásd a fent hivatkozott Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 36. pontját és a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 30. pontját).
- 49 Így a nemzeti bíróságnak az irányelv rendelkezései alapján fennálló kötelezettségei keretében meg kell vizsgálnia, hogy az előtte folyamatban lévő ügy alapjául szolgáló szerződés adott kikötése ezen irányelv hatálya alá tartozik-e. Amennyiben igen, az említett bíróságnak kell szükség esetén hivatalból értékelnie ezt a kikötést az említett irányelv rendelkezéseiben meghatározott fogyasztóvédelmi előírásokra tekintettel.
- 50 A nemzeti bíróság által lefolytatandó vizsgálat első szakaszát illetően az irányelv 1. és 3. cikkének együttes olvasatából kitűnik, hogy az irányelv a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti szerződésben szereplő, egyedileg meg nem tárgyalta valamennyi kizárólagos illetékességi kikötésre alkalmazandó.
- 51 Az uniós jogalkotó által elérni kívánt fogyasztóvédelem hatékonyságának biztosítása érdekében a nemzeti bíróságnak tehát minden esetben, a belső jog szabályaitól függetlenül, meg kell határoznia, hogy a vitatott kikötést az eladó vagy szolgáltató egyedileg megtárgyalta-e a fogyasztóval.

Forrás:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=74812&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2947777>

Az EUMSZ hatodik része tartalmazza az EU intézmények felsorolását, hatáskörüket, feladataikat. Nem szabad összekeverni az Európai Tanácsot és az Európai Unió Tanácsát. Míg az előbbi tagjai alapvetően az uniós országok állam- és kormányfői, úgy utóbbi az EU-tagállamok kormányainak képviseletét ellátó intézmény, mely uniós jogszabályokat fogad el és összehangolja az uniós szakpolitikákat, tagjai az uniós országoknak a megvitatatandó szakpolitikai területért felelős miniszterei. Az Európai Tanács és az EU Tanácsa is alkothat uniós jogi aktust. Ugyancsak az EU intézménye az Európai Unió Bírósága, mely szerv jogállását szintén az EUMSZ taglalja.

267. cikk (az EKSz. korábbi 234. cikke)

Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése;

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

A Fővárosi Ítéltábla egy eseti döntésében kifejtette, hogy az EUMSZ 267. cikke alapján kötelezi a tagállami bíróságot arra, hogy anyagi jogi hatályúnak fogadja el az EUB ítéletét. Csakhogy e jogi tény nem e cikkből következik. Hanem az alábbiakból:

A Bíróság a tagállamok valamennyi bíróságával együttműködik; a tagállami bíróságok általános hatáskörrel rendelkeznek az uniós jog alkalmazására. Az uniós jogszabályok tényleges és egységes alkalmazásának biztosítása, továbbá az eltérő értelmezések elkerülése érdekében a tagállami bíróságok jogosultak - illetve bizonyos esetekben kötelesek - a Bírósághoz fordulni az uniós jog egy adott részének pontos meghatározása végett - például annak érdekében, hogy ellenőrizhessék: a nemzeti szabályozásuk mennyiben van összhangban az uniós joggal. Az előzetes döntéshozatali eljárásnak célja lehet továbbá valamely uniós jogi aktus érvényességének vizsgálata.

A Bíróság nem pusztán véleményt nyilvánít, hanem indokolással ellátott ítélettel vagy végzéssel határoz. Azt a nemzeti bíróságot, amely a határozat címzettje, az előtte folyó jogvita eldöntésekor köti ez az értelmezés. A Bíróság ítélete a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.¹¹

A magyar Kúria „Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai” elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye¹² 2013. november 29. napján született meg. A fontos szakmai anyag – akkor még – nem kérdőjelezte meg a közösségi jog elsőbbségét.

Az összefoglaló vélemény 13. oldalán kifejezetten utal a Jörös-ügyre. A C-397/11. sz. alatti eljárásban az EUB úgy döntött, hogy:

- 2) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely megállapítja valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, köteles egyrésztől – anélkül hogy meg kellene várnia, hogy a fogyasztó erre vonatkozó kérelmet nyújtson be – az említett megállapításból a nemzeti jog alapján eredő minden következtetést levonni annak biztosítása céljából, hogy e feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve, másrésztől pedig főszabály szerint objektív szempontok alapján értékelni, hogy a szerződés fennmaradhat-e az említett feltétel nélkül.
- 3) A 93/13 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely hivatalból megállapította valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, köteles a lehető legteljesebb mértékben úgy alkalmazni belső eljárási szabályait, hogy a szóban forgó feltétel tisztességtelen jellegének megállapításából a nemzeti jog alapján eredő valamennyi következtetést levonja annak biztosítása céljából, hogy e feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve.

A Kúria az alábbiakat szögezte le összefoglaló véleményében:

„Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikke szerinti előzetes döntéshozatali eljárás a tagállami bíróságok számára fennálló olyan lehetőség – adott esetben kötelezettség – amelynek célja az uniós jog egységes érvényesülésének biztosítása. Mindaddig, amíg az EUMSZ 267. cikknek (3) bekezdése értelmében nem áll be a nemzeti bíróság utalási kötelezettsége, a bíró szabadon mérlegeli azt, hogy az előtte fekvő ügy eldöntéséhez szüksége van-e arra, hogy az Európai Unió Bírósága (EUB) az uniós jog vonatkozó rendelkezését értelmezze vagy érvényességéről döntsön.

¹¹ https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/hu/

¹² https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/az_europai_unio_joganak_alkalmazasa.pdf

A nemzeti bíróság akkor fordul Bírósághoz, ha úgy ítéli meg, hogy számára nem egyértelmű annak az uniós jogi rendelkezésnek a tartalma, melyet ügyében alkalmaznia kell, azt maga nem tudja biztonsággal pontosan értelmezni és nem áll rendelkezésre európai bírósági joggyakorlat, ami az adott rendelkezést értelmezte volna.”¹³

*Az **összefoglaló vélemény** kifejezetten foglalkozott a bíróságok EU joghoz való viszonyuláshoz. A 2004-ben még elfogadható közösségi jogban való tájékoztatatlanság még megmagyarázható lehetett, azonban korunkban már elfogadhatatlan. Megengedhetetlennek tartom a nemzeti bírói kar azon magatartását, hogy az e körben kifejtett szakmai kritikákat egyszerűen a bíróság méltóságának megsértéseként kezelik.*

„Végül, az előzetes döntéshozatali eljárások gyakoriságát befolyásolja, hogy **a bírói kar mennyire alkalmazza otthonosan az uniós jogot, egyáltalán milyen szintűek a bírák uniós jogi ismeretei, illetve milyen mértékben nyitottak az uniós jog iránt.** Különös hangsúllyal esik ez a tényező latba a később csatlakozott tagállamok esetében, amelyekben a bírói kar nagy része nem az egyetemi tanulmányai során, hanem később, már gyakorló bíróként, eseti képzéseken sajátította el EU jogi ismereteit. A képet tovább árnyalja, hogy sok esetben az utalásra valójában az alapügy egyik fele jogi képviselőjének javaslatára és nem feltétlen a bíró önálló kezdeményezésére kerül sor. Ebből következően az előzetes döntéshozatali eljárások számát befolyásolja az ügyvédi kar felkészültsége és képessége arra nézve, hogy az uniós jogot adott esetben az ügyben ügyfele javára használja.”

Az uniós jognak megfelelő, illetve az uniós jog érvényesülését elősegítő értelmezés **a kelet-európai országok bíróságain távolról sem magától értetődő,** mivel a bírói mentalitást gyakran a jogi szövegekhez való ragaszkodás (textual interpretation) uralja. Varju és Fazekas a magyar bírósági gyakorlat áttekintése alapján úgy ítéli meg, hogy „a magyar bíróságok és az uniós jog között alapvetően konstruktív, javuló és meglehetősen kifinomult viszony van. Azoknak a bíróságoknak az ítéletei, amelyek hatáskörüknél fogva gyakrabban alkalmaznak uniós jogot, illetve a Kúria utóbbi ítéletei a befogadási folyamat pozitív mérlegére utalnak. Egyes területeken, mint az adózás és az előzetes döntés iránti előterjesztések, a bíróságok egyre biztosabbak az uniós jogi ismereteiket és az uniós joggal kapcsolatos hatásköreiket illetően. A kívülállók számára a befogadás terén legegyszerűsebb negatívumnak az uniós jognak a jogi érvelésbe történő nehézkes és kurta beemelése tűnik. Egy külső jog befogadása nyitottabb és befogadóbb nyelvezetet követelne, sokkal pontosabb megfogalmazásokat és a megfelelő jogi autoritásokra és joganyagra történő precízebb utalást. Az ítéletek olvasva kitűnik, hogy **a befogadási folyamatban milyen jelentős szerepe van az egyes bírák felkészültségének és hajlandóságának.** A nyelvtudás mellett az egyes jogterületeken – mint az adózás, távközlés, versenyjog - való speciális hozzáértés növeli a bírósági határozatok minőségét. Ez egyaránt vonatkozik az uniós anyagi jog, az EU jog alapelvei és az Európai Bíróságok változó esetjogának befogadására. **Az egyes bírák felkészültségének és képességeinek a befogadási folyamatban játszott nagy jelentősége arra utal, hogy a nemzeti bíróságoknak az uniós jogból fakadó kötelezettségeiknek való megfelelés egy olyan tanulási és adaptálódási folyamat, amelyben helyet kell találni a bírák képzésének, az aktuális jogi és egyéb fejleményekről való tájékoztatása, valamint a külső szakértők részvételével zajló kritikus ön-reflexiónak. Ebbe bele kell érteni a fejlett intézményi válaszokat (így a rendszeres képzést, a kutatási és asszisztencia kapacitást, a bírósági szervezeten kívüli és belüli formális szakértői hálózatok életre hívását, a nemzetközi együttműködést) a bírósági szervezet igazgatásáért felelős szervtől.”**

Magyarán, ha kissé leegyszerűsítjük a problémát, akkor a hazai bírók, ügyvédek életkora alapján kettészakadt az uniós jogalkalmazás képessége. Akik tanulták az egyetemen, azok képesek valamilyen szinten alkalmazni az EU jogát, akik nem, azok a problémát sem értik. Ugyan akad a bírói karban néhány bíró, akik utólagosan EU szakjogi vizsgát tettek, de ez a szám elenyésző. Jellemzően, ezen bírók, tanácsok nem igazán kérdőjelezik meg az uniós jog primátusát, míg az átlagosan képzett bírókra jellemző a Kúria azon megjegyzése, mely a jogi szövegekhez való ragaszkodásként jellemzi az esetet. Én inkább a „Hol van az leírva?” kérdések cunamijaként aposztrofálom a képzetlenség tényét.

¹³ Dr. Somssich Réka szerkesztette e részt.

Magyarán, adott egy uniós jog terén igen gyengén képzett bírói kar és a hajlandóság teljes hiánya is e körben. Másfelől: „A képet tovább árnyalja, hogy sok esetben az utalásra valójában az alapügy egyik fele jogi képviselőjének javaslatára és nem feltétlen a bíró önálló kezdeményezésére kerül sor.”

Saját magam kezdeményeztem a C-932/19. sz. alatti előzetes döntéshozatal iránti eljárást és a C-705/21. sz. alatti is. Előbbiben ítélet született, utóbbiban még nem. Mindkét előzetes döntéshozatali eljárást a Győri Ítéltábla azon tanácsai kezdeményezték, ahol az előadó bíró az uniós jog kapcsán igen képzett, így képes volt megírni a kérdéseket.

Magyarán – nem tagadom – a konfrontáció oka az, hogy hiába írja elő az uniós jog, hogy olyan bíróság járjon el a jogvitában, mely képes, alkalmas a jogvita anyagi jognak megfelelő eldöntésére, ez szinte nyomokban fordul csak elő, és ezt szó nélkül hagyni nem lehetséges.

Az uniós jog kötelező alkalmazása

A Bíróság 2016. április 21-i Radlinger vs Finway ügyben hozott ítélet (C-377/14., ECLI:EU:C:2016:283) az alábbiakat rögzítette:

- 75 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság, miután megjegyzi, hogy az alapjogvita két magánszemélyt érint, lényegében arra keres választ, hogy a 93/13 és a 2008/48 irányelv releváns rendelkezései közvetlen hatállyal bírnak-e.
- 76 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdése értelmében az irányelv, miközben az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja. Így maguk az irányelvek nem keletkeztethetnek magánszemélyekre vonatkozó kötelezettségeket, következésképpen azokra önmagukban nem is lehet magánszemélyekkel szemben hivatkozni (2012. január 24-i Dominguez-ítélet, C-282/10, EU:C:2012:33, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ettől még a tagállam azon kötelezettsége, hogy megtegye az irányelv által előírt cél eléréséhez szükséges valamennyi intézkedést, olyan kötelező kötelezettség, amelyet az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdése és maga az irányelv ír elő. Ez a kötelezettség, hogy meghozzanak minden általános és különös intézkedést, a tagállamok valamennyi hatóságára vonatkozik, beleértve – hatáskörük keretei között – az igazságügyi hatóságokat is (2008. június 24-i Commune de Mesquer ítélet, C-188/07, EU:C:2008:359, 83. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 78 Másrészt, amint az kitűnik a 2008/48 irányelv 23. cikkének szövegéből, a tagállamok hatóságainak biztosítaniuk kell mind az irányelv átültetése, mind pedig annak végrehajtása során, hogy hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat alkalmazzanak.
- 79 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint azonban a belső jog alkalmazásakor a tagállami bíróság köteles a belső jogot úgy értelmezni, hogy a 2008/48 irányelv eredményének eléréséhez a lehető legteljesebb mértékig figyelembe vegye annak szövegét és célját, következésképpen megfeleljen az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdésének. A nemzeti jog uniós joggal összhangban álló értelmezésének e követelménye ugyanis az EUM-Szerződés rendszeréből következik, amennyiben lehetővé teszi a nemzeti bíróságoknak, hogy az előttük folyamatban lévő ügyek elbírálása során hatáskörüknek megfelelően biztosítsák az uniós jog teljes érvényesülését (lásd analógia útján: 2012. január 24-i Dominguez-ítélet, C-282/10, EU:C:2012:33, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A C-357/19., C-379/19., C-547/19., C-811/19. és C-840/19. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet így szól:

- 251 Ily módon az uniós jog elsőbbségének elve értelmében nem sértheti az uniós jog egységességét és tényleges érvényesülését az, hogy a tagállam – akár alkotmányos jellegű – nemzeti jogi rendelkezésekre hivatkozik. A következőket ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis az uniós jog elsőbbségének elvéhez kapcsolódó hatások a tagállamok valamennyi szervére vonatkoznak, anélkül

hogy többek között a belső rendelkezések – ideértve az alkotmányos jellegűeket is – akadályozhatnák azt (2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 245. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2021. október 6-i W.Ż. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, C-487/19, EU:C:2021:798, 157. pont; 2021. november 23-i IS [Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés törvénysértő jellege] ítélet, C-564/19, EU:C:2021:949, 79. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 254 Ebben az összefüggésben le kell szögezni, hogy az EUSZ 19. cikknek megfelelően, noha a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladata biztosítani az uniós jog teljes körű alkalmazását valamennyi tagállamban, valamint a jogalanyokat e jog alapján megillető hatékony bírói jogvédelmet, a Bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik az említett jog végérvényes értelmezése (lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 2-i Moldovai Köztársaság ítélet, C-741/19, EU:C:2021:655, 45. pont). Márpedig e hatáskör gyakorlása során végső soron a Bíróság feladata, hogy pontosítsa az uniós jog elsőbbsége elvének terjedelmét e jog releváns rendelkezéseire tekintettel, mivel ezen elv terjedelme nem függhet sem a nemzeti jog rendelkezéseinek értelmezésétől, sem pedig az uniós jog rendelkezéseinek valamely nemzeti bíróság általi olyan értelmezésétől, amely nem felel meg a Bíróság általi értelmezésnek. E célból az EUMSZ 267. cikkben előírt előzetes döntéshozatali eljárás, amely a Szerződésekkel létrehozott bírósági rendszer sarokkövét alkotja, a Bíróság és a tagállami bíróságok között olyan, bírák közötti párbeszédet vezet be, amelynek célja az uniós jog értelmezése egységességének biztosítása, így lehetővé téve az uniós jog koherenciájának, teljes érvényesülésének és autonómiájának, valamint végső soron a Szerződésekkel létrehozott jog sajátos jellegének biztosítását (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2021. október 6-i Consorzio Italian Management és Catania Multiservizi ítélet, C-561/19, EU:C:2021:799, 27. pont).

A magyar Kúria szándékos uniós jog tagadása

A konkrét perben már utaltam rá, hogy a Kúria a C-26/13. sz. alatti Kásler-ügyben tudomással bírt arról, nem lehetséges bírói ítélettel megváltoztatni a szerződés részévé váló ászf tartalmát, hiszen a C-618/10. sz. alatti Banco Espanol-ügyben az EUB ezt egyértelművé tette. A Kúria így arra volt kíváncsi, hogy összeegyeztethető-e az Irányelvvel az, ha a tagállam törvényhozója helyettesíti be a szerződéskötéskor hatályos anyagi jog valamely diszpozitív normájával a kieső, tisztességtelen feltételt. Az EU Bírósága egyértelművé tette, hogy ennek lehetősége meglehetősen korlátozott, és konjunktív feltételekhez kötött ugyanis csak abban az esetben kerülhet ez szóba, ha a fogyasztót azon különösen hátrányos következménytől kell megóvni – kívánalmára – hogy egy összegben kelljen visszafizetnie tartozását. Tehát tudta a Kúria, hogy egyfelől kógens rendelkezés szóba se kerülhet, másfelől a fogyasztó nyilatkozata megkerülhetetlen, másfelől csak a fogyasztó érdekében kerülhet arra sor.

A Kúria ezen autentikus értelmezés tudomásában kívánt jogegységi döntést hozni.

A történelmi kronológia:

2013.01.15.	-	Kúria Pfv.21.247/2012/16. végzése (EUB EDE)
2014.02.12.	-	Nils Wahl főtanácsnok indítványa ¹⁴
2014.04.30.	-	EUB C-26/13. sz. alatti ítélete (Kásler-ügy)
2014.06.16.	-	Kúria 2/2014. PJE határozata

¹⁴ 76. E tekintetben a Bíróságnak az összhangban álló értelmezés – a nemzeti bíróságokra a horizontális típusú jogvitában is kötelező – kötelezettségére vonatkozó, megalapozott ítélkezési gyakorlatából számomra elég egyértelműen következik, hogy a nemzeti joga értelmezésére felkért nemzeti bíróság köteles a belső jogot úgy értelmezni, hogy a 93/13 irányelv eredményének eléréséhez a lehető legteljesebb mértékig figyelembe vegye annak szövegét és célját

2014.07.19. - DH1 törvény
2014.10.15. - DH2 törvény hatályba lépése

A 2/2014. PJE határozat az EUB C-26/13. sz. alatti döntés alapján deklarálta a vételi- és eladási árfolyamok semmisségét, azonban az EUB döntés (egyéb EUB ítéletekben megjelenő alapelvek tudott sérelmével) rendelkezett az MNB árfolyam behelyettesítése kapcsán.

3. A folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különmű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent. E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő vételi és eladási árfolyamok, mint átszámítási árfolyamok helyett az Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama válik a szerződés részévé a Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott diszpozitív törvényi rendelkezésre tekintettel, **mindaddig, amíg kógens törvényi rendelkezés nem lépett azok helyébe.**

Tette ezt a kúria és a jogalkotó azon kifejezett figyelmeztetés ellenére, melyet Nils Wahl olyan fontosnak tartott: az előzetes kérdések keretei közül kilépve a Kásler-indítványban olvashatóan az alábbi kiemelést tartalmazó megállapítással élt a Kúria és a magyar kormány felé:

104. Teljes tudatában annak, hogy a Bírósághoz **nem intézték közvetlenül és pontosan e kérdést**, amelyet a felek ezért nem vitattak meg, **fontosnak tűnik számomra kiemelni, hogy e helyettesítési jogkör nem lehet határtalan**, a bíróság beavatkozásának a lehető legnagyobb mértékben kizárólag az eladók vagy a szolgáltatásnyújtók és a velük szerződő fogyasztók közötti **bizonyos egyenlőség helyreállítására kell irányulnia.**

105. **Nem vezethet a szerződési egyensúly felborulásához valamely állami hatóságnak a szerződés megkötését követő beavatkozása.** Köztudott ugyanis, hogy a szerződésre *főszabály szerint a létrejötté időpontjában hatályban lévő jogszabály vonatkozik továbbra is*, és hogy valamely harmadik fél bármilyen beavatkozására – **ideértve az állam jogalkotókénti beavatkozását is** – **körültekintéssel kell hogy sor kerüljön**, mivel **az potenciálisan sértheti a szerződési szabadságot és az azzal együtt járó szabad versenyt.**

Mi lehetne határtalanabb egy kógens normával történő kiegészítésnél? Vagy egy egyébként diszpozitív szabály automatikus, feltételek nélküli bírói behelyettesítésénél? Vagy annál, hogy ezen bírói közreműködés eredményeként a hitelező gazdasági érdekei védelmében a fogyasztót a bíróságok és a jogalkotó egy teljesen más típusú szerződés teljesítésére kötelezik mint amit kötni szándékozott, miközben korábban már elismerték hogy a szerződés tisztességtelensége egybeesik a szerződés érvénytelenségével?

A Kúria jogegységi tanácsának tagjai pontosan tudták, hogy a rPtk. 231.§ (2) bekezdése alapján nem lehet az egyedileg megtárgyalt forint összegből kiszámítani a devizában kirótt pénztartozást, hiszen a törvényi norma szövege egyszerűen teljesen más. Legalább egyszer illő lenne elolvasni a rPtk. ezen szakaszát.

A Kúria jogegységi tanácsának tagjai pontosan tudták, hogy a PJE határozat közösségi jogot sértő módon nem képes hatályosulni, hiszen a C-618/10. sz. alatti EUB döntés kimondta:

2) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy **azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás**, mint amelyet a fogyasztók és felhasználók védelméről szóló általános törvényt és egyéb kapcsolódó törvényeket átdolgozó, 2007. november 16-i 1/2007. sz. királyi törvényerejű rendelet (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) 83. cikke ír elő, amely a **nemzeti bíróság számára lehetővé teszi**, hogy az eladó vagy

szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse.

A fentiekkel jelen perbíróság alapvetően tisztában van, hiszen ez az anyagi jogi tartalom eddig is kötötte. Akkor van nagy baj, ha eddigi ítélkezési gyakorlatában ezt nem tette, mert akkor bizony megsértette a közösségi jogot, és az kártérítési jogviszonyt keletkeztet.

A Kúria tehát hiába hozott jogegységi határozatot, az az ítélkezési gyakorlatot csak annyiban kötötte, hogy az alsóbbfokú bíróságok egyszerűen nem hozhattak olyan ítéletet, melyek azt állapították volna meg, hogy a vételi- és eladási árfolyamok alkalmazása nem tisztességtelen. Csakhogy a semmisség a szerződés egészét érintette, az teljesíthetetlené vált, és legalább e körben nem volt vita a bíróságok között, hiszen az EU Bírósága és a magyar Kúria is pont ugyanúgy ítélte meg e jogi tényt. Ebből kifolyólag a tagállami perbíróságok nem hozhatnak ezzel ellentétes döntést, hiszen azzal megszegnék a C-26/13. sz. alatti ítélet anyagi jogi kötelezettségét.

A magyar Országgyűlés a történelem- és társadalomtudomány megítélése szerint un. szavazógép. Eszerint a kormányzat döntését minden kritika nélkül átviszik a képviselők a szavazásokon. 33 nap alatt szavazta meg az OGY a 2/2014. PJE határozat törvény alá foglalását¹⁵. Milyen joghatása volt ennek?

A) A vételi- és eladási árfolyamok tisztességtelensége megdönthetetlen törvényi vélelemmé vált, így perbeli jogviták tárgyát nem képezhette. Hovatovább merő képtelenség az is, hogy egy adott bíróság azt rója fel egy fogyasztónak, azért nem vették figyelembe, mert nem hivatkozott rá. Nem kell hivatkozni erre, ez egy jogi tény, mellyel szemben semmilyen ellenbizonyításnak, érvelésnek nincsen helye. Van. Pont.

B) A tagállami jogalkotó azon rendelkezése [DH1 tv. 3.§ (2) bekezdése], mely a fogyasztói kölcsönszerződés részévé váló ászf-ből fentiek alapján kiesett feltétel helyébe az MNB alkalmazását írja elő, egy olyan megváltoztatott tartalommal bíró ászf-et eredményezett, mely tisztességtelensége a Fogyasztóvédelmi Irányelv hatálya alá tartozó módon vizsgálendő. Amennyiben az tisztességtelennek, a fogyasztói jogokat sérti, úgy az a rPtk. 209/A.§ alapján semmis, abból jogok és kötelezettségek nem keletkeznek.

A Kúria folyamatosan szembesült azzal, hogy a kelet-európai országokból szakadatlanul érkeztek az EUB elé az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek, és egyre inkább körvonalazódott az az értelmezés, mely a hazai bíróságokat is köti. A Kúria azonban felülvizsgálati tanácsai révén kifejtette, a DH törvényeket mindaddig alkalmazni kell, míg azt hatályon kívül nem helyezik.

Marleasing-ügy

Court of Justice

Egy EU-Bírósági döntés szerint a tagállamok számára kötelező a nemzeti törvények európai irányelveknek megfelelő értelmezése, akkor is, ha azokat még nem ültették át a nemzeti törvények közé. C-106/89. és a módosított C-91/92. ügy.

¹⁵ 2014. évi XXXVIII. törvény a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről

Értelmezési kötelezettség = uniós jog elsőbbsége és az uniós norma EUB ítéleteiben foglalt kötelező jogértelmezése. EUB Marleasing-ügy 106/89 ítélete (1990) értelmében az irányelv céljának és szövegének megfelelően kell értelmezni a nemzeti jogot, annak mind a speciális, mind az általános szabályait. Záróhatás a tagállamokra az, hogy a tagállam lemond az adott szabályozási tárgyban a jogalkotási szuverenitásáról. Záróhatás a tagállami bíróságoknak pedig az, hogy az irányelv elfogadását követően [80/86 Kolpinghuis Nijmegen (1987)] a tagállami bíróság már nem adhat az irányelv és a nemzeti jog eltérőségére vezető jogértelmezést.

3. "A közösségi jog elsőbbségének (felsőbbségének) általános, a Bíróság jogfejlesztő joggyakorlatában kifejeződött elve alapján a tagállamok nem hivatkozhatnak a lex posterior derogat lex anterior elvre, amikor a Szerződés rendelkezései alól próbálnak kibújni"¹²¹.

A Szerződés rendelkezései nem feltételesek, hanem feltétlenek és érvényességük, kötőerejük független a tagállamok későbbi jogalkotásától. A közösségi jog a nemzetközi jog speciális területét jelenti, amelyre tekintettel a tagállamok szuverenitásuk egyes részeitől lemondanak. A tagállam alkotta jog – a szubszidiaritás elvére is tekintettel – nem lehet ellentétes a közösségi joganyaggal, adott esetben megköveteli a közösségi jogalkotás passzivitását (lásd a rendelettel lefedett területeket). Ha a közösségi joggal ellentétes nemzeti jog a közösségi jognál korábbi, a nemzeti jog nem alkalmazható. Ha az új jogalkotás ellentétes a közösségi joggal, ez éppen olyan eset, mintha a belső jog ellentétes lenne a belső jogforrási hierarchiával. Ha a bármilyen okból közösségi joggal ellentétes nemzeti jogforrás a bíró elé kerül konkrét ügyben, nem kell bevárnia sem a hatályon kívül helyezését, sem pedig az arra jogosult belső fórum (pl. Alkotmánybíróság) elé terjesztetni az ügyet. A bíró ilyen esetben köteles félretenni a belső jogot és a közösségi jog szerint ítélni"

C-407/18 Addiko Bank ítélet

65 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az uniós joggal összhangban álló értelmezés elve megköveteli, hogy a nemzeti bíróságok hatáskörük keretei között tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a belső jog egészére tekintettel és az általa elfogadott értelmezési módszerek alkalmazásával biztosítsák a szóban forgó irányelv teljes érvényesülését, és annak céljával összhangban álló eredményre jussanak (2018. november 6-i Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften ítélet, C-684/16, EU:C:2018:874, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

66 Amint azt a Bíróság egyaránt megállapította, az ilyen összhangban álló értelmezés követelménye többek között a nemzeti bíróságok azon kötelezettségével jár, hogy adott esetben módosítaniuk kell az állandó ítélkezési gyakorlatot, amennyiben az a belső jognak valamely irányelv céljaival összeegyeztethetetlen értelmezésén alapul. Ebből következően valamely nemzeti bíróság nem tekintheti megalapozottnak úgy, hogy csupán azon okból kifolyólag nem tudja a kérdéses nemzeti rendelkezést az uniós joggal összhangban értelmezni, hogy e rendelkezést korábban állandó jelleggel az uniós joggal összeegyeztethetetlen módon értelmezte (lásd többek között: 2016. április 19-i DI ítélet, C-441/14, EU:C:2016:278, 33. és 34. pont; 2018. november 6-i Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften ítélet, C-684/16, EU:C:2018:874, 60. pont).

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=215509&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=6790608>

Costa Enel, Factortame - Fogalom meghatározás

Az Európai Unió Bírósága a Costa kontra Enel ügyben hozott, 1964. július 15-i ítéletben alakította ki az elsőbbség elvét. Ebben az ítéletében a Bíróság kimondja, hogy az európai intézmények által alkotott jog beépül a tagállamok jogrendszerébe, amelyek kötelesek azt tiszteletben tartani. Az európai jog tehát elsőbbséget élvez a nemzeti jogok felett. Így amennyiben egy nemzeti szabály valamely európai rendelkezéssel ellentétes lenne, úgy a tagállamok az európai rendelkezést kötelesek alkalmazni. A nemzeti jog nem válik érvénytelenné és nem helyezi hatályon kívül, de a kötelező erejét felfüggesztik.

A Bíróság később pontosította, hogy függetlenül attól, hogy valamely nemzeti jogi aktust az érintett európai jogi aktus előtt vagy után fogadták el, az európai jog elsőbbsége valamennyi nemzeti jogi aktusra alkalmazandó.

A nemzeti joggal szemben felsőbbrendűvé vált az európai jog, az elsőbbség elve tehát az európai jog által azonos jogvédelmet biztosít minden állampolgár számára az EU területén.

Az elv alkalmazásának terjedelme

Az európai jog nemzeti jogok feletti elsőbbsége **abszolút**. Következésképp valamennyi kötelező erejű európai jogi aktus elsőbbséget élvez, függetlenül attól, hogy az elsődleges jogból vagy a másodlagos jogból származik-e.

Ugyanígy valamennyi nemzeti jogi aktus, jellegétől függetlenül, alárendelt ennek az elvnek: törvény, rendelet, végzés, rendelkezés, körlevél stb., függetlenül attól, hogy e jogi aktusokat a tagállam végrehajtó vagy törvényhozó hatalma alkotta. A bíróságok is alárendeltek az elsőbbség elvének. A bíróságok által alkotott jognak, az ítélkezési gyakorlatnak tiszteletben kell tartania az uniós jogot.

A Bíróság álláspontja szerint az egyes nemzeti alkotmányok is alárendeltek az elsőbbség elvének. A **tagállami bírák feladata tehát, hogy ne alkalmazzák az európai joggal ellentétes alkotmány rendelkezéseit.**

Az elv tiszteletben tartásának felelősei

A közvetlen hatály elvének mintájára itt is a Bíróság ellenőrzi az elsőbbség elvének megfelelő alkalmazását. A Bíróság az alapító szerződésekben meghatározott különböző keresetindítási lehetőségekre, például a kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetre alapított határozataival szankcionálhatja azokat a tagállamokat, amelyek nem tartják tiszteletben az elsőbbség elvét.

A tagállami bírák kötelesek betartatni az elsőbbség elvét. A tagállami bírák adott esetben az előzetes döntéshozatali eljárás eszközével is élhetnek, amennyiben kétségeik merülnek fel az elv alkalmazásával kapcsolatban. 1990. június 19-én hozott ítéletében (Factortame ügy) a Bíróság kimondta, hogy valamely nemzeti jogszabály érvényességének ellenőrzése iránt indított előzetes döntéshozatali eljárás esetén a nemzeti joghatóság köteles azonnal felfüggeszteni a nemzeti jogszabály alkalmazását mindaddig, amíg kézhez nem kapja a Bíróság által javasolt megoldást és az ítéletet, amelyet a bíróság az ügy érdemében hoz.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114548>

A DH törvények jogi aljassága az alábbi volt:

- A DH1 tv. 3.§ (2) bekezdése egy kógens norma, mely behelyettesíthetősége eleve kizárt, és ezt mindenki pontosan tudta.
- A DH2 tv. 37.§ és 37/A.§ alapján a fogyasztó nem érvényesíthette az uniós jog által biztosított jogait, csak úgy terjeszthetett elő kertesetet, ha a kógens norma kerül behelyettesítésre, így a jogérvényesítés joglemondást jelentett. A bíróság csak olyan ítéletet hozhatott, mely az MNB árfolyam behelyettesítésén keresztül az un. forintosításhoz vezetett.

A DH törvényekkel szemben valójában néhány ügyvéd próbált lázadni, ám a bírói kar – képzetlensége és függőségi viszonya alapján meg sem próbálta az uniós jogot alkalmazni a DH törvényekkel szemben.

A C-51/17. sz. alatti ügyben dr. Dantesz Péter ügyvéd képviselte a fogyasztót, illetve a kérdést előterjesztő bíróság a Fővárosi Ítéltábla volt. A peres ügy valójában nem a vételi- és eladási árfolyamok semmisségének jogkövetkezményével foglalkozott, hanem az

árfolyamkockázattal, mert fel se merült az érintett jogászokban, hogy a DH törvényeket félre kell tenni. Pedig az orruk előtt volt a megoldás!

- 26 A kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy a DH 1 törvényt egyrészt a Kúria 2/2014. sz. polgári jogegységi határozatát (a Magyar Közlöny 2014. évi 91. száma, 10975. o.), másrészt pedig a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítéletet (C-26/13, EU:C:2014:282) követően fogadták el. E törvény 3. §-ának (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben semmis az árfolyamrészre vonatkozó, egyedileg meg nem tárgyalt feltétel. Az említett törvény előírja, hogy az ilyen feltétel helyébe visszaható hatállyal a Magyar Nemzeti Bank által az érintett deviza vonatkozásában meghatározott hivatalos árfolyam alkalmazására irányuló rendelkezés lép.
- 28 Ezt követően a magyar jogalkotó a DH 2 törvény elfogadásával arra kötelezte a hitelintézeteket, hogy elszámolás útján rendezzék a DH 1 törvény 3. és 4. §-a szerinti tisztességtelen feltételek alapján jogosulatlanul beszedett összegeket. A DH 3 törvény pedig előírta, hogy az érintett kölcsönöket a 10. §-ában meghatározott árfolyam szerint véglegesen forintra kell átváltani annak érdekében, hogy kiküszöböljék a jövőbeli változásokból eredő kockázatokat.
- 29 A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy a DH 1 törvényhez és a DH 3 törvényhez hasonló törvények elfogadásával a magyar jogalkotó a tömegesen előforduló, devizában nyilvántartott kölcsönszerződések megkötéséből eredő problémát próbálta orvosolni, többek között azáltal, hogy megszünteti az árfolyamrész, és a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott árfolyam alkalmazását írja elő. Ugyanakkor e bíróság jelzi, hogy még ha ez utóbbi árfolyam a fogyasztóra nézve kedvezőbb is a kölcsönszerződésben előírt árfolyamhoz képest, ez nem változtat azon, hogy továbbra is a kölcsönfelvevő viseli annak kockázatát, ha a devizának a törlesztés pénzneméhez viszonyított árfolyama e deviza erősödése vagy a nemzeti fizetőeszköz leértékelődése esetén ingadozik.
- 30 Ugyanakkor egyrészt, a szerződési feltételeknek a nemzeti jogszabályokban előírt rendelkezésekkel történő ilyen helyettesítése a kérdést előterjesztő bíróság szerint azzal a következménnyel járhat, hogy e kikötések már nem tartoznak a 93/13 irányelv hatálya alá, mivel nem minősülnek az ezen irányelv értelmében vett, „egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételeknek”. Másrészt, ha e kikötéseket az említett irányelv értelmében vett „szerződési feltételeknek” kellene minősíteni, akkor az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel az ugyanezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében foglalt kizáró szabály hatálya alá tartozhatna, mivel olyan szerződési feltételnek minősülhetne, amely az e rendelkezés értelmében vett „kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket [...] [tükröz]”, tehát nem tartozna a 93/13 irányelv rendelkezéseinek hatálya alá.

Magyarán a Kúria jogi aljassága az volt, hogy úgy próbált jogot alkotni és alkottatni, hogy a szabályozást kivonja az irányelv és az EUB hatálya alól, így kerülje meg az uniós jog által biztosított védelmet.

- 46 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő „egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel” fogalmat akként kell-e értelmezni, hogy az vonatkozik többek között az olyan szerződési feltételre, amelyet a DH 1 törvény 3. §-ának a DH 3 törvény 10. §-ával összefüggésben értelmezett (2) bekezdéséhez hasonló olyan kötelező érvényű nemzeti jogszabályi rendelkezés módosított, amelyet a kölcsönszerződés fogyasztóval történő megkötését követően annak érdekében fogadtak el, hogy más szabályt léptessenek az említett szerződésben foglalt valamely feltétel helyébe, a kölcsön fennmaradó összegének számítása szempontjából előírva a nemzeti bank által meghatározott árfolyam alkalmazását.
- 49 Ezért az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő „egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel” fogalmat akként kell értelmezni, hogy az vonatkozik többek között az olyan szerződési feltételre, amelyet valamely kötelező érvényű, a szerződés fogyasztóval történő megkötését követően elfogadott olyan nemzeti jogszabályi rendelkezés módosított, amely arra irányul, hogy más szabályt léptessenek az említett szerződésben foglalt valamely feltétel helyébe.

A Bíróság 2018. szeptember 20-i, Illyés vs OTP ügyben hozott (C-51/17, ECLI:EU:C:2018:750) ítélete egyértelműen tisztázta, hogy a Kúria uniós jogot meghekkelő cselekedete kudarcot vallott. Kérdés az, miért is alkalmazták tovább a DH törvényeket, amikor a C-26/13. sz. alatti ítélet annak alkalmazását kizárta? Mert a Bíróság ítéletét szándékosan felülértelmezték, ami szigorúan tilos:

- 2) A 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy ezen irányelv hatálya nem terjed ki a kötelező érvényű nemzeti jogszabályi rendelkezéseket tükröző azon feltételekre, amelyek a kölcsönszerződés fogyasztóval történő megkötését követően váltak a szerződés részévé, és amelyek arra irányulnak, hogy a nemzeti bank által meghatározott árfolyamot előírva más szabályt léptessenek a szerződés valamely semmis feltétele helyébe. Ugyanakkor az

árfolyamkockázatra vonatkozó, az alapeljárásban vizsgálthoz hasonló feltétel e rendelkezés értelmében nincs kizárva az irányelv hatálya alól.

A nemzeti jogalkotó által hozott jogszabály vizsgálatára nem terjed ki az EUB hatásköre, azonban azon norma szerződésre gyakorolt hatását vizsgálhatja. A magyar bírói kar ezt nem vette figyelembe, így újabb és újabb előzetes döntéshozatal iránti eljárásokra volt szükség.

A jelen pillanatban ügyvéd kollégaként működő, anno a BKKB bírójaként eljáró dr. Szepesházi Péter érezte szükségét annak, hogy az EUB értelmezését kérje:

- 1 *Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet (C-26/13, EU:C:2014:282) rendelkező részének a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításához fűződő európai uniós feladatokkal és a törvény előtti egyenlőséggel, a diszkrimináció tilalmával, a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő európai uniós alapjoggal kapcsolatos 3. pontjának értelmezésére vonatkozik.*
- 2 *E kérelmet a Dunai Zsuzsanna és az ERSTE Bank Hungary Zrt. (a továbbiakban: bank) között egy azt előíró szerződési feltétel állítólag tisztességtelen jellegének tárgyában terjesztették elő, hogy a devizaalapú kölcsön folyósításakor alkalmazandó átváltási árfolyam a bank által alkalmazott vételi árfolyamon, míg az annak törlesztésekor alkalmazandó átváltási árfolyam az eladási árfolyamon alapul.*

Az vételi- és eladási árfolyamok alkalmazásának tisztességtelenségét a DH1 tv. 3.§ (1) bekezdésében foglalt megdönthetetlen törvényi vélelme már deklarálta és ez valójában kizárta a perbeli jogkérdés elbírálhatóságát. A perben eljáró bíró nem igazán kívánta a DH törvényeket az uniós jog elé helyezni, így fordult a Bírósághoz. Erre kapta meg a konkrét választ:

- 56 A fenti megfontolásokra tekintettel az első három kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:
- azzal nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamrészlettel kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló olyan kérelemnek, mint amilyen az alapügyben szerepel, **feltéve hogy az ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lett volna, és**
 - azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely olyan körülmények között, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló kérelemnek, ha az eljáró bíróság megállapítja, hogy e szerződési feltétel tisztességtelen, és hogy a szerződés az említett szerződési feltétel hiányában nem teljesíthető.

Közismert, hogy a fogyasztói szerződések kapcsán a bíróságot nem illeti meg a jog az érvénytelenség orvoslására a szerződés érvényessé nyilvánítására. A C-618/10. sz. alatti Banco Espanol ügyben hozott ítélet ezt részletesen taglalja. Egyébként ezt a felperesi jogi képviselő is pontosan ismeri, ám ennek tudtában arra kívánja rávenni a perbíróságot, hogy tekintsen el az uniós jog alkalmazásától azért, hogy ügyfele számára törvénytelen előnyt biztosítson. Azért meri megtenni, mert pontosan tudja, hogy a másodfokú bíróság ezt meg is teszi.

Ettől függetlenül így szól az idézett ítélet:

- 2) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, mint amelyet a fogyasztók és felhasználók védelméről szóló általános törvényt és egyéb kapcsolódó törvényeket átdolgozó, 2007. november 16-i 1/2007. sz. királyi törvényerejű rendelet (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) 83. cikke ír

elő, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse.

- 58 Annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos értelmezést lehessen nyújtani az uniós jogra vonatkozóan (lásd ebben az értelemben a C-213/17. sz. Michaniki-ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9999. o.] 50. és 51. pontját), a második kérdést úgy kell értelmezni, hogy az lényegében arra irányul, hogy a 2009/22 irányelv 2. cikkével és 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével ellentétes-e az olyan tagállami szabályozás, mint amelyet az 1/2007. sz. törvényerejű rendelet 83. cikke ír elő, amely **a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse.**
- 73 A fentiekre tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, mint amelyet az 1/2007. sz. törvényerejű rendelet 83. cikke ír elő, amely **a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse.**

E lehetőség adott-e a tagállami jogalkotó számára? Egyértelműen nem és ennek okát ismertetve a Banco Espanol ítélet 70. pontja külön tárgyalja is ezt a kérdést:

- 69 Márpedig e kontextusban meg kell állapítani, hogy – amint arra a főtanácsnok az indítványának a 86–88. pontjában szintén rámutatott – **ha a nemzeti bíróság jogosult lenne arra, hogy az ilyen szerződésekben foglalt tisztességtelen feltételek tartalmát módosítsa, e lehetőség sérthetné a 93/13 irányelv 7. cikke által elérni kívánt hosszú távú célt.** E lehetőség ugyanis hozzájárulna annak a visszatartó erőnek a megszüntetéséhez, amely az eladók vagy szolgáltatók tekintetében jelentkezik az ilyen tisztességtelen feltételeknek a fogyasztók vonatkozásában való pusztán és egyszerű alkalmazhatatlansága következtében (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Pohotovost'-ügyben hozott végzés 41. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot), mivel az eladók vagy szolgáltatók továbbra is alkalmazni próbálnák az említett feltételeket annak tudatában, hogy még ha azok érvénytelenségét meg is állapítanák, a szerződést a nemzeti bíróság a szükséges mértékben továbbra is kiegészíthetné oly módon, hogy az említett eladók vagy szolgáltatók érdekei biztosítottak legyenek.
- 70 Emiatt **e lehetőség, amennyiben a nemzeti bíróság rendelkezésre állna, nem tudna önmagában a fogyasztók számára olyan hatékony védelmet biztosítani, mint amelyet a tisztességtelen feltételek alkalmazhatatlansága eredményez.** E lehetőség ezenfelül **nem alapulhat a 93/13 irányelv 8. cikkén sem, amely a tagállamok számára lehetővé teszi, hogy az irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak az uniós joggal összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket** annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak (lásd a C-484/08. sz. Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid ügyben 2010. június 3-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-4785. o.] 28. és 29. pontját, valamint a fent hivatkozott Pereničová és Perenič ügyben hozott ítélet 34. pontját).
- 71 E megfontolásokból következik tehát, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése **nem értelmezhető oly módon, hogy az lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy abban az esetben, ha az eladó vagy a szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt tisztességtelen feltétel fennállását megállapítja, az említett feltétel tartalmát módosítsa ahelyett, hogy a fogyasztó vonatkozásában e feltétel alkalmazásától egyszerűen eltekintene.**

A jogalkotó szándékosan elválasztotta a feltételt annak lényegétől, holott az uniós bírósági döntések alapján, ha a feltétel érvénytelenségét kimondta, ezzel együtt ki kellett volna mondania a szerződések érvénytelenségét is. Ennek megvilágítására kiválóan alkalmas az absztrakt elkülönítés és annak jelentősége kiemelése:

Amikor egy egyedi jogvita vagy kollektív kereset keretében egy nemzeti bíróság megállapítja egy adott feltétel tisztességtelen jellegét, akkor ez a megállapítás vagy határozat ex tunc alkalmazandó. Ez azt jelenti, hogy a szerződés megkötésének időpontjától vagy az érintett feltétel szerződésbe való belefoglalásának pillanatától hatályos, nem pedig ex nunc az ítélet időpontjától.

Annak VAN jelentősége, hogy az árrés és egyoldalú kamatemelés tisztességtelenségének jogalkotó általi megállapítása történt:

Különösen a 7. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 6. cikk (1) bekezdése előírja, hogy azok a szerződési feltételek, amelyeket egy jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás keretében tisztességtelen jellegűnek ítélték, nem kötelezők sem a fellépésben részes félnek számító fogyasztók számára, sem pedig az olyan fogyasztók tekintetében, akik ugyanazzal az eladóval vagy szolgáltatóval olyan szerződést kötöttek, amelyekre ugyanazok a feltételek érvényesek. Az ilyen eljárásban tisztességtelen jellegűnek ítélt feltétel a kereskedő és a fogyasztók között létrejövő valamennyi jövőbeli szerződés esetében is tisztességtelenségnek tekintendő. Az egyéni ügyekben eljáró nemzeti bíróságok a hivatali kötelezettségük részeként kötelesek figyelembe venni a jogsértés megszüntetésére irányuló ilyen eljárások hatását, és az érintett feltételt nem tekinthetik tisztességesnek és érvényesnek. A Bíróság elismerte továbbá, hogy főszabály szerint lehetőség van a tisztességtelen szerződési feltételekkel szembeni védelem 8. cikk szerinti fokozására azáltal, hogy létrehozzák a végső bírósági döntésekben tisztességtelen jellegűnek ítélt szerződési feltételek nemzeti jegyzékét, amelynek alapján egy végrehajtó hatóság az egyenértékű feltételeket alkalmazó egyéb eladókra vagy szolgáltatókra is bírságot szabhatnak ki. Ugyanakkor a Charta 47. cikkének fényében ezeknek az eladóknak vagy szolgáltatóknak képesnek kell lenniük arra, hogy hatékony bírósági jogorvoslattal éljenek a feltételek egyenértékűségét kimondó és a bírság összegét megszabó határozatokkal szemben.

A 7. cikk (2) bekezdésének értelmében vett kollektív keresetek nyilvánvaló előnyei ellenére az ilyen fellépések nem áthatják alá a fogyasztók azon jogát, hogy amennyiben egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegének kimondását kérő párhuzamos egyéni keresetet indítanak, akkor kivonhassák magukat az ugyanolyan típusú szerződésekben alkalmazott hasonló feltételeket érintő kollektív kereset alól. A Bíróság magyarázata szerint az tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv értelmében vett egyéni és kollektív keresetek egymást kiegészítő jellegűek, illetve eltérőek a céljaik és joghatásaik. A jogsértés megszüntetésére irányuló kollektív eljárás célja egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegének elvont és általános értékelése, míg egy egyéni kereset keretében a szerződési feltételt konkrétan az ügy sajátos körülményeinek fényében vizsgálják. Következésképpen a kollektív kereseteknek csak korlátozott eljárási hatásuk lehet az egyéni keresetekre, amit különösen az igazságszolgáltatás megbízható működésének és az összeegyeztethetetlen bírósági határozatok elkerülésének szükségessége indokol. Ezért a 7. cikk ellentétes az olyan nemzeti szabályokkal, amelyek alapján egy bíróság köteles automatikusan felfüggeszteni egy fogyasztó által elé terjesztett egyéni keresetet, amíg egy szervezet által indított párhuzamos kollektív keresetben nem születik jogerős ítélet.

[A Bizottság közleménye a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv értelmezésére és alkalmazására vonatkozó iránymutatásról EGT-vonatkozású szöveg. \(europa.eu\)](#)

A C-26/13. sz. alatti ügyre visszautalás:

34 Végül abban az esetben, ha a III/2. kikötés tisztességtelen jellege megállapítást nyer, felmerül az a kérdés is, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből eredő és a Banco Español de Crédito ítélet (C-618/10, EU:C:2012:349) 73. pontjában kimondott elv alkalmazandó-e akkor is, amennyiben – az alapügyhöz hasonlóan – a kölcsönszerződés az említett feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető. Ez utóbbi esetben a Kúria azt a kérdést teszi fel, hogy ezzel az elvvel ellentétes-e az, hogy a nemzeti bíróság e feltétel tisztességtelen jellegének felszámolása érdekében módosítsa, különösen – a másodfokú bírósághoz hasonlóan – a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesítve azt.

77 A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse (Banco Español de Crédito ítélet, EU:C:2012:349, 73. pont).

~ ~ ~

Nem tűr vitát, hogy minden jogvitát az uniós jog primátusa mellett kell lefolytatni. Az sem tűr vitát, hogy a DH törvények nem írhatják felül az uniós jogot, így a perben az alábbi alapvető kérdéseket kell megvizsgálni:

- a) A szerződés részben vagy egészében érvénytelen a vételi és eladási árfolyamok alkalmazásának tisztességtelensége miatt.*
- b) Lehetséges-e kógens szabállyal behelyettesíteni a kieső tartalmat, illetve részleges semmisség esetében egyáltalán nem lehetséges még diszpozitív szabállyal történő behelyettesítés sem.*

Induljunk ki a viszonylag friss EUB ítéletből:

A C-472/20. sz. alatti AxFina-ügy nagyon tanulságos. Ugyanis nem kell mindig azt csinálnia egy bírónak, amit elvárnak tőle. Az EUB ítélete a kúriai testület kapcsán igen udvarias és diplomatikus. De ettől még erősen szégyen ül azon bírói tanácsokon, akik valaha is jogforrásként tekintettek a véleményre.

Engem sokkal inkább érdekel az alábbi pont:

*2) A 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy **azzal nem ellentétes**, ha a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság úgy határoz, hogy a kölcsönszerződésben részes felek vonatkozásában – azzal az indokkal, hogy az említett szerződésen belül a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó valamely feltételt ezen irányelv értelmében tisztességtelennek kell nyilvánítani – **helyreállítja azt az állapotot, amelyben a szerződés megkötésének hiányában lettek volna**; ha az eredeti állapot helyreállítása lehetetlennek bizonyul, e bíróság feladata gondoskodni arról, hogy **a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna**.*

A DH1 tv. 3.§ (1) bekezdése szerinti megdönthetetlen törvényi vélelem elvben részleges semmisséget deklarál, ám az EUB gyakorlata a teljes semmisség mellett látszik állást foglalni, ám is meg kell jegyezni azonnal, a nemzeti perbíróság kötelezettsége e körben döntést hozni.

Nézzük a jelen perben hangoztatott fogyasztói érveket:

- a) A szerződés létrejött a felek között az okirati tartalommal megegyező módon, ám a szerződés legalább részben érvénytelen. A DH1 tv. 3.§ (1) bekezdésében foglalt megdönthetetlen törvényi vélelem hatályát tagadni nem szerencsés, ám nem képezheti jogvita tárgyát a perben, hogy a vételi- és eladási árfolyamok alkalmazását előíró ászf-ek tisztességtelének, így a C-932/19. sz. alatti ítélet alapján a perbíróságnak azt kell megítélnie, hogy az a szerződés részbeni, vagy egészbeli semmisségét okozza.¹⁶ A 6/2013. PJE határozat a fenti szempontból irreleváns.*

¹⁶ C-932/19. sz. alatti EUB ítélet:

⁴⁹ Ugyanakkor, ami azon szempontokat illeti, amelyek lehetővé teszik annak értékelését, hogy valamely szerződés teljesíthető-e a tisztességtelen kikötések nélkül, továbbá az uniós jog által kijelölt azon korlátokat illetően, amelyeket a tagállamok e tekintetben kötelesek tiszteletben tartani, a Bíróság pontosította, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése nem értelmezhető úgy, hogy az említett értékelés során az eljáró bíróság kizárólag arra támaszkodhat, hogy a szóban forgó szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása a fogyasztó számára esetleg kedvező. Egy konkrét helyzetben főszabály szerint a nemzeti jog által előírt szempontokra tekintettel kell megvizsgálni **azon szerződés fennmaradásának lehetőségét, amelynek egyes kikötéseit semmisnek nyilvánították, és a Bíróság által alkalmazott objektív megközelítésnek megfelelően nem megengedhető, hogy a szerződő felek valamelyikének helyzetét a nemzeti jogban a szerződés jövője szabályozásában meghatározó szempontnak tekintsék** (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 32. és 33. pont; 2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 40. és 41. pont; 2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 56., 83. és 90. pont).

- b) A C-932/19. sz. alatti ítéletet minden tagállami bíróságnak szó szerint kell alkalmazni, így sem a Kúriát, sem a táblabíróságokat nem illeti meg az a jog, hogy annak szövegét vagy értelmét megváltoztassák, hiszen pont a Bíróság jogosult az EUMSZ alapján az uniós jog értelmezését megadni. A Kraváczné-ügyben hozott EUB ítélet azt taglalja, hogy a DH törvények a fogyasztóvédelmi irányelv céljának megfeleltetése érdekében is lehet az uniós joggal szemben ható a biztosítandó védelmi szint tekintetében¹⁷.
- c) A fentiek alapján az uniós jog tagadását jelenti az, ha bármely jogalkalmazó azt állítja, hogy a Bíróság megállapította, a DH törvények nem ellentétesek az uniós joggal, hiszen a hivatkozott ítéleti szöveg így szól:

40 Továbbá, ami az árfolyamrésre vonatkozó, a kölcsönszerződésekben eredetileg szereplő kikötést, valamint azokat a hatásokat illeti, amelyeket az említett szabályozás a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből eredő, e kikötéssel kapcsolatos védelmi biztosítékokra gyakorol, a Bíróság az említett ítélet 38. és 40. pontjában lényegében úgy ítélte meg, hogy amennyiben a magyar jogalkotó orvosolta az árfolyamrésre vonatkozó kikötést tartalmazó szerződésekhez kapcsolódó gyakorlati problémákat azáltal, hogy előírta e kikötés felváltását, és így biztosította az érintett szerződések érvényességét, az ilyen megközelítés megfelel az uniós jogalkotó által az említett irányelv, azon belül is különösen a 6. cikk (1) bekezdése keretében követett célkitűzésnek, amely a felek közötti egyensúly helyreállítása, főszabály szerint a szerződés egésze érvényességének fenntartásával, nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés érvénytelenségének megállapításával.

A fogyasztó nem tette vita tárgyává azt, hogy a „megközelítés” a célkitűzéseknek megfelel, azonban nem ez a jogvita tárgya, hanem az, hogy a megvalósult, kógens normával történő behelyettesítés megengedhető-e egyáltalán, illetve a jogi szabályozás gyengíti-e a hatékony jogvédelem szintjét, illetve lehetővé teszi-e az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállítását vagy sem.

- d) A Kúria is pontosan ismerte a C-260/10. sz. alatti, illetve C-26/13. sz. alatti ítéleteket, így pontosan tudta a jogegységi tanács, hogy a 2/2014. PJE határozat 3. pontjában foglaltak alapján NINCSEN JOGA úgy rendelkezni, hogy bármilyen feltétel behelyettesítéséről döntsön. Ugyanígy NINCSEN JOGA a rPtk. 231.§ (2) bekezdésének törvényi tényállását kiterjesztőleg értelmezni a normaszöveg ellenében csak azért, mert az un. értékállandósági kikötés magánjogi levezetéséből

¹⁷ C-932/19. sz. alatti ítélet:

41 A Bíróság pontosította, hogy a nemzeti jogalkotónak továbbra is tiszteletben kell tartania a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből eredő követelményeket, és hogy az a tény, hogy valamely szerződési kikötést jogszabály útján tisztességtelennek nyilvánítottak és megállapították a semmisségét, majd az érintett szerződés fennmaradása érdekében felváltották, nem járhat azzal a hatással, hogy gyengíti az ezen irányelv által a fogyasztóknak biztosított, a jelen ítélet 39. pontjában hivatkozott védelmet (lásd ebben az értelemben: 2019. március 14-i Dunai ítélet, C-118/17, EU:C:2019:207, 41–43. pont; 2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 77–79. pont).

42 Végül, ami az eljáró bíróság – a tisztességtelen kikötés fennállása miatt a szerződés egésze érvénytelenségének megállapítására vonatkozó – hatáskörét illetően a tagállamok által támasztott korlátokat illeti, a Bíróság megállapította, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely megakadályozza, hogy az eljáró bíróság – azon az alapon, hogy az árfolyamrésre vonatkozó kikötés tisztességtelen – helyt adjon a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapításra irányuló kérelemnek, feltéve, hogy az ilyen kikötés tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne, többek között azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján való – gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot, aminek vizsgálata az eljáró bíróság feladata (lásd ebben az értelemben: 2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15 és C-308/15, EU:C:2016:980, 61–66. pont; 2019. március 14-i Dunai ítélet, C-118/17, EU:C:2019:207, 44., 45. és 56. pont; 2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 51. és 52. pont).

elvben az akár adódhatna is. Miután a Kúria pontosan tudta, hogy egy PJE határozat nem egyenlő egy diszpozitív magánjogi normával, megalkottatták a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdését, ami a C-26/13. sz. alatti EUB döntés ellenében ugyancsak nem hathat, ugyanis kógens rendelkezés behelyettesítésre nem alkalmas. Ebből adódóan a magyar Kúria szándékosan, rendszerszinten teszi félre az uniós jogot, mely az EU Alapszerződéseinek szándékos semmibe vételét jelenti.

- e) A DH1 törvény 3.§ (2) bekezdése nem holmi elveket emel törvénytípusra, hanem egy kógens normát alkotott a behelyettesítés tárgyaként. Habár az AB is foglalkozott több esetben a kérdéssel, és valóban úgy foglaltak állást, hogy a PJE határozat törvény alá rendelése volt a feladat, ez nem sikerült. Még akkor sem, ha a Kúria állít egy valótlant. A rPtk. 231.§ (2) bekezdése így szól:

231. § (2) Más pénznemben vagy aranyban meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam (ár) alapulvételével kell átszámítani.

A jogvitákban az a kérdés, hogy az egyedileg megtárgyalt forint összegből miként lehet kiszámítani a más pénznemben kirótt pénztartozást, ha a DH1 tv. 3.§ (1) bekezdése szerint az eredetileg alkalmazott vételi árfolyam tisztességtelen, semmis. Mivel nem lehetséges valamilyen kurzus alapján a forintot devizára váltani, így kirótt deviza pénztartozás hiányában a fenti, valóban diszpozitív rendelkezés nem bír relevanciával. Pont ezért kellett egy kógens normát alkotnia az Országgyűlésnek¹⁸, így sima hazugság az, hogy van a magyar jogban behelyettesíthető diszpozitív rendelkezés. És az még akkor is hazugság, ha a Kúria jelenti ki. Csakhogy a Kúria és a magyar állam ügyesen megpróbálta kikerülni az EUB hatáskörét, arról elfelejtkezvén, hogy a Bíróság nem a konkrét jogi normát vizsgálja, hanem annak a szerződésre gyakorolt hatását¹⁹.

A PJE határozat sem állíthat valótlant, és nem kényszerítheti ki az alsóbbfokú bíróságoktól a hazugság alkalmazását. Ez egyszerűen a jogállamiság és jogbiztonság, **valamint a jogforrási hierarchia** teljesen tudatos megsértését jelenti.

A C-932/19. sz. alatti ítélet kérdésre adott válaszában lévő „feltéve, hogy...” szóhasználat nem kerülhető meg, és azt kell jelen perben is megvizsgálni, hogy a DH törvények rendszere kizárja, vagy lehetővé teszi-e az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállítását. Az EREDETI szó azt jelenti, hogy a szerződéskötés időpontjában hatályosultan megtett akaratnyilatkozatok mentén létrejött konszenzus eredményeként következett szerződés tartalma az EREDETI ténybeli

¹⁸ C-932/19. sz. alatti ítélet:

³⁹ Először is, ezen ítélet 36. és 37. pontjában a Bíróság megállapította az árfolyamrésre vonatkozó tisztességtelen kikötés helyébe lépő, és az említett ügyben az érintett magyar jogszabályok, különösen a DH 1 törvény 3. §-a értelmében visszamenőleges hatállyal a kölcsönszerződés szerves részévé váló kikötéseket illetően, hogy a kötelező érvényű nemzeti jogszabályi rendelkezéseket tükröző ilyen kikötések nem tartoznak a 93/13 irányelv hatálya alá, mivel az az 1. cikkének (2) bekezdése értelmében nem alkalmazandó a kereskedő és a fogyasztó közötti szerződésben szereplő, a nemzeti szabályok által meghatározott feltételekre.

¹⁹ ³⁰ Mindazonáltal, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a feltett kérdés nem magukra a magyar jogszabályok által utólagosan a kölcsönszerződésekbe illesztett szerződési feltételekre vonatkozik, hanem arra irányul, hogy a jogszabályok milyen hatást fejtenek ki azon védelemmel kapcsolatban, amelyet az eredetileg az érintett kölcsönszerződésekben szereplő árfolyamra vonatkozó szerződési feltétel illetően a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése biztosít. Márpedig a 2019. március 14-i Dunai ítélet (C-118/17, EU:C:2019:207) alapjául szolgáló ügyben a Bíróság hasonló ténybeli és szabályozási összefüggésben lefolytatta e cikk értelmezését. Következésképpen nem tűnik úgy, hogy az alapeljárás tárgya kívül esik ezen irányelv hatályán, ahogyan azt az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése meghatározza.

és jogi állapot. Ugyanis annak alapján a hitelező teljesített, szolgáltatotta a kölcsön összegét. Csakhogy ez az állapot nem jelent érvényesen létrejött szerződést, ugyanis tisztességtelen feltételt tartalmaz. A megdönthetetlen törvényi vélelemmel érintett ászf a szerződésből kiesik, azt alkalmazni nem lehetséges. Ebből következően az eredeti jogi és ténybeli állapot az **EREDETI SZERZŐDÉSES** jogviszonnyal megegyező tartalmi állapotot jelent – értelemszerűen a semmis részek nélkül.

Tehát azt kell megtudni, melyik EUB ítélet adja egyértelmű magyarázatát annak, mit is jelent az eredeti jogi- és ténybeli állapot?

a) A Dunai-ügyben hozott C-118/17. sz. alatti ítélet

- ¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet (C-26/13, EU:C:2014:282) rendelkező részének a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításához fűződő európai uniós feladatokkal és a törvény előtti egyenlőséggel, a diszkrimináció tilalmával, a hatékony jogorvoslatához és a tisztességes eljáráshoz fűződő európai uniós alapjoggal kapcsolatos 3. pontjának értelmezésére vonatkozik.

A Főtanácsnoki indítvány így fogalmazott fentiek kapcsán:

68. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés azon előfeltevésen nyugszik, hogy a fogyasztó számára gazdaságilag előnyösebb, ha a bíróság teljes egészében megsemmisíti a szerződést ahelyett, hogy azt az összes kikötés megsemmisítését követően fenntartaná. **A kérdést előterjesztő bíróság ezáltal félreértelmezi a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet (C-26/13, EU:C:2014:282) 3. pontját.**²⁰

b) A Kásler-ügyben hozott C-26/13. sz. alatti ítélet

- 3) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, **amelyben a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés a tisztességtelen feltételt elhagyása esetén nem teljesíthető, e rendelkezéssel nem ellentétes a nemzeti jog azon szabálya, amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára a tisztességtelen feltételnek a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével való helyettesítése révén az e feltétel érvénytelenségének orvoslását.**

(E feltételek között – miszerint a szerződés a tagállami bíróság megállapítása szerint az árrés tisztességtelensége kapcsán MÁR jogilag és objektíve semmis és ez már nem is képezi vita tárgyát – a DH törvények ismeretében és tényeivel együtt képezi a Dunai ügy EUB általi értékelését)

c) A Kraváczné-ügyben hozott C-932/19. sz. alatti ítélet

- 48 Ezenkívül a Bíróság analóg módon úgy ítélte meg, hogy amennyiben a tisztességtelen kikötésekkel szembeni védelem említett rendszere nem alkalmazható olyan esetben, ha a fogyasztó tiltakozik ellene, **a fogyasztónak ahhoz még inkább joga van, hogy tiltakozzon az ugyanezen rendszer alapján a szerződés egészének érvénytelenné nyilvánítása által okozott káros következményekkel szembeni védelem ellen, amennyiben e védelemre nem kíván hivatkozni a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítéletben (C-26/13, EU:C:2014:282) említett körülmények között, mégpedig abban az esetben, ha a tisztességtelen kikötés elhagyása a bíróságot arra kötelezné, hogy e szerződést egészében érvénytelenítse, ezzel pedig a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, és így módon a fogyasztót büntetné (lásd ebben az értelemben: 2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 46–48., 55. és 56. pont).**

²⁰ 69. Ahogyan azt a Bíróság ezen ítéletben hangsúlyozta, a szerződés egésze megsemmisítésének főszabálya szerint az a következménye, hogy a részletekben megfizetendő fennmaradó kölcsönösszeg azonnal esedékessé válik, ami azzal a kockázattal jár, hogy meghaladja a fogyasztó pénzügyi képességeit, és ezért jobban bünteti őt, mint a hitelezőt, amely ennek következtében lehetséges, hogy nem lesz annak elkerülésére ösztönözve, hogy ilyen kikötéseket illesszen az általa kínált szerződésekbe.

70. Meg kell tehát állapítani, hogy a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítéletet (C-26/13, EU:C:2014:282) arra kívánja felhasználni, hogy az ezen ítélettel ellentétes megoldást, vagyis a szerződés teljes megsemmisítését igazolja.

A három ítélet egyértelmű, a Kásler-ügy alapján a jogvédelem (DH törvények) attól óvja meg a fogyasztót, hogy a szerződés teljes érvénytelensége esetében egy összegben kelljen visszafizetni a „tartozást”. Ha ez a fogyasztót nem zavarja, akkor nincsen mitől megóvni őt. Ebből kifolyólag nem az a lényeg, hogy mi az eredeti jogi- és ténybeli állapot, melyet helyreállítani kellene, hanem az, hogy az egész szerződés SEMMIS. A semmisség következménye az, hogy a szerződésből sem jog, sem kötelezettség nem keletkezik. Ilyenkor szóba se kerülhet az eredeti jogi- és ténybeli állapot, csak a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek orvoslása.

Az „eredeti jogi- és ténybeli állapot” fogalma mindig mást és mást jelent. **Részleges semmisség esetén az elhagyott feltételek után visszamaradó tartalmat.** Teljes érvénytelenség esetében azt, hogy a hitelező jogcím nélkül adott pénzt az adósnak. Ám a jogcím hiánya egyben a kötelelem hiányát is jelenti. Ebből kifolyólag ez a jogi állapot a jogalap nélküli gazdagodás, míg a ténybeli állapot a pénz átadása és az adós vagyonába keveredés.

Az a probléma, melyet nem volt képes a magyar bírói kar szakmailag és erkölcsileg megoldani, a **Dunai-ügyben** megfogalmazott:

- 54 Egyebekben **pontosítani kell azt is, hogy noha** a Bíróság a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítéletében (C-26/13, EU:C:2014:282, 83. és 84. pont) elismerte, hogy a nemzeti bíróságnak annak érdekében, hogy a szerződést érvényben tartsa, **lehetősége van a tisztességtelen szerződési feltételnek a nemzeti jog valamely dispozitív rendelkezésével való helyettesítésére.** **a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy e lehetőség azon esetekre korlátozódik, amelyekben a teljes szerződés megsemmisítése folytán a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék, és ily módon az ez utóbbit büntetné** (lásd ebben az értelemben: 2018. augusztus 7-i Banco Santander és Escobedo Cortés ítélet, C-96/16 és C-94/17, EU:C:2018:643, 74. pont; 2018. szeptember 20-i OTP Bank és OTP Faktoring ítélet, C-51/17, EU:C:2018:750, 61. pont).

Az EUB ítélkezési gyakorlata tehát részleges és teljes semmisség alapján szembesül a jogkövetkezményekkel, ahogyan a C-618/10. és a C-26/13. sz. alatti ítéletek alapján elkülönítettem. Utóbbi esetben a magyar bírói gyakorlat egyszerűen figyelembe nem veszi azt, hogy DISZPOZITÍV normával lehet behelyettesíteni, kógenssel nem. És a behelyettesítés csak és kizárólag a fogyasztó megóvása érdekében történhet²¹. Ez pedig kizárja a behelyettesítést abban az esetben, ha a fogyasztó számára nem jelent hátrányt a teljesség esetében fennálló egyösszegű visszafizetés kötelezettsége. A C-932/19. sz. alatti ítélet pedig ezt erősíti meg:

- 51 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrésre vonatkozó, tisztességtelennek tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog hivatalos árfolyam alkalmazását előíró rendelkezésével váltsa fel, anélkül hogy e bíróságnak lehetősége lenne az érintett fogyasztó azon kérelmének helyt adni, amely a kölcsönszerződés teljes

²¹ C-125/18. sz. alatti Moral Guasch vs Banki ügy:

- 4) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes, ha a kölcsön változó kamatainak kiszámításához referenciamutatót meghatározó tisztességtelen szerződési feltétel semmissége esetén a nemzeti bíróság e mutatót – a szerződés felei közötti ellentétes megállapodás hiányában alkalmazandó – jogszabályon alapuló mutatóval helyettesíti, amennyiben az érintett jelzálog-fedezett kölcsönszerződés az említett tisztességtelen feltétel elhagyása esetén nem maradhat fenn, és ha a teljes szerződés semmisségének megállapítása a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki.

érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság is úgy ítéli meg, hogy e szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül, hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.

Miként a Dunai-ügyben is, a kérdést feltevő bíróság az árfolyamkockázatra fókuszált. Ám nem ez a lényeg, hanem az, hogy a behelyettesítés kizártságát az EUB már kimondta arra az esetre nézve, ha a fogyasztót nem kell megmenteni a különösen káros következményektől. Márpedig ez azt jelenti, a szerződés marad egészében semmis, és az eredeti ténybeli- és jogi állapot helyreállítása nem az értékállandósági kikötés visszaállítását jelenti, hanem a jogcím nélküli teljesítés állapotát.²² Ugyanis:

- ❖ A bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül a szankció és prevenció elvét a tisztességtelenül eljáró hitelező visszatartása miatt.
- ❖ Az irányelv által biztosított védelem terjedelmén a tagállami bíróság nem változtathat²³. Az ugyanis, hogy bizonyos szerződési feltételeket jogszabály útján minősítettek tisztességtelennek és semmisnek, valamint azokat az adott szerződés érvényben tartása érdekében új szerződési feltételekkel helyettesítették, nem fejthet ki olyan hatást, amely gyengíti a fogyasztók számára biztosított védelmet.

Az EUB a C-229/19. és C-289/19. sz. egyesített Dexia-ügyekben az alábbiakat szögezte le, mely összefüggések szintén támpontot adhatnak a tisztességtelen feltétel hiányában fennálló tény és jogbeli helyzet uniós fogalom tartalma megértéséhez:

²² A C-397/11. sz. Jörös ítélet 44, 47 (39-47) pontja, relevanciája:

⁴⁴ A nemzeti bíróságnak ezenkívül értékelnie kell a szóban forgó feltétel tisztességtelen jellege megállapításának az érintett szerződés érvényességére gyakorolt hatását, és meg kell határoznia, hogy az említett szerződés ezen esetleges tisztességtelen feltétel kihagyásával is hatályban maradhat-e (lásd ebben az értelemben a C-76/10. sz. Pohotovost-ügyben 2010. november 16-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-11557. o.] 61. pontját).

⁴⁷ Azon szempontokat illetően, amelyek lehetővé teszik annak értékelését, hogy egy szerződés valóban teljesíthető-e a tisztességtelen feltételek kihagyásával is, meg kell állapítani, hogy mind a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének szövege, mind pedig a gazdasági tevékenységek jogbiztonságára vonatkozó követelmények az objektív megközelítés mellett szólnak e rendelkezés értelmezése során (a fent hivatkozott Pereničová és Perenič ügyben hozott ítélet 32. pontja). Mivel azonban ezen irányelv a tisztességtelen feltételekre vonatkozó nemzeti szabályozásoknak csak részleges és minimális harmonizációját végezte el, azzal nem ellentétes az a lehetőség, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött, egy vagy több tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződést egészében semmissé nyilvánítsa a nemzeti bíróság, amennyiben kiderül, hogy ez a fogyasztó fokozottabb védelmét biztosítja (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Pereničová és Perenič ügyben hozott ítélet 35. pontját).

²³ C-154/15., C-307/15. és C-308/15. sz. egyesített ügyek Naranjo és tsai

⁶⁵ Mindazonáltal a 93/13 irányelvben a fogyasztók számára garantált védelemnek a nemzeti jog által történő átvétele nem változtathat e védelem terjedelmén, és ennél fogva lényegén, és ezáltal nem teheti kérdésessé az említett védelem hatékonyságának a tisztességtelen feltételekre vonatkozó egységes szabályok elfogadásával történő – az európai uniós jogalkotó által a 93/13 irányelv második preambulumbekkezdésében kifejtettek szerint elérni kívánt – megerősítését.

- 52 E rendelkezésből, valamint ezen irányelvnek a Bíróság által értelmezett 3. cikkéből az következik, hogy valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét **az érintett szerződés megkötésének időpontjára vonatkoztatva kell megítélni** (lásd ebben az értelemben: 2020. július 9-i Ibercaja Banco ítélet, C-452/18, EU:C:2020:536, 48. pont).
- 53 Az **állandó ítélkezési gyakorlat szerint** a 4. cikk (1) bekezdése azon körülményekre utal, amelyekről az eladónak vagy szolgáltatónak az adott szerződés megkötésekor **tudomása lehetett**, és amelyek később befolyásolhatták a szerződés teljesítését, mivel a szerződési feltétel a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben fennálló olyan egyenlőtlenséget is magában foglalhat, amely **csak a szerződés teljesítése során nyilvánul meg** (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 20-i Andriuc és társai ítélet, C-186/16, EU:C:2017:703, 54. pont; 2019. június 5-i GT ítélet, C-38/17, EU:C:2019:461, 40. pont; 2020. július 9-i Ibercaja Banco ítélet, C-452/18, EU:C:2020:536, 48. pont).
- 54 Ily módon ezen ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a **93/13 irányelv alkalmazásában a nemzeti bíróságnak valamely feltétel tisztességtelen jellegének értékelése keretében kizárólag az érintett szerződés megkötésének időpontját kell alapul vennie, és az e szerződéskötéshez kapcsolódó összes körülmény alapján kell értékelnie, hogy e feltétel önmagában egyenlőtlenséget okozott-e az eladó vagy szolgáltató javára a felek jogaiban és kötelezettségeiben. Ez az értékelés figyelembe veheti a szerződés teljesítését, ám semmi esetre sem függhet a szerződés megkötését követő olyan események bekövetkezésétől, amelyek függetlenek a felek szándékától. (Pl. a DH törvények)**
- 55 Következésképpen, bár vitathatatlan, hogy bizonyos esetekben a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében említett egyenlőtlenség csak a szerződés teljesítése során nyilvánulhat meg, meg kell vizsgálni, hogy e szerződés feltételei már e szerződés megkötésekor hordozták-e ezt az egyenlőtlenséget, **még akkor is, ha ezen egyenlőtlenség csak bizonyos körülmények bekövetkezése esetén jöhetne létre, illetve még ha más körülmények között e feltétel akár előnyös is lehetne a fogyasztó számára.**
- 56 Egyrészt az ezel ellentétes érvelés ahhoz vezetne, hogy valamely feltétel tisztességtelen jellegének értékelése függővé válna a szerződés teljesítésekor fennálló feltételektől és a körülményeknek a szerződésre kiható esetleges jövőbeli változásaitól, és így az eladók vagy szolgáltatók e teljesítést és e fejleményeket kihasználhatnák, valamint egy esetlegesen tisztességtelen feltételt is alkalmazhatnának, arra számítva, hogy e feltétel bizonyos körülmények között elkerüli a tisztességtelen feltételnek való minősítést.

A DH3 törvény kapcsán hasonló helyzet áll elő, mint a Naranjo-ügyben. A forintosítás időpontjáig az árfolyamkockázat adósra terhelése nem tisztességtelen, csak ezt követően, tehát közel egy évtizedre a magyar jogalkotó beavatkozása eredményeképpen a hitelezők elkerülik a tisztességtelenség joghatását, az továbbra is kötelező és hatást fejt ki az adósra, a hitelező pedig ezen időszakra gazdagodik. Egy ilyen jogi megoldás, mely x időponttól teszi csak alkalmazhatatlanná a feltételt – az uniós jog alapján védhetetlen.

- 57 Másrészt emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy **a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ezért azokat úgy kell tekinteni, mintha soha nem is léteztek volna. Márpedig, ha valamely feltétel tisztességtelen jellegének értékelése a felek szándékától független olyan események bekövetkezésétől függhetne, amelyek a szerződés megkötését követik, a nemzeti bíróság arra szorítkozhatna, hogy a vitatott feltétel alkalmazását kizárólag azon időszakok tekintetében mellőzze, amelyekben a szóban forgó feltételt tisztességtelennek kell minősíteni.**
- 58 Egyébiránt emlékeztetni kell arra is, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a nemzeti bíróságnak az általa elbírálandó igény alapjául szolgáló szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegének értékelése céljából figyelembe kell vennie **az említett szerződés minden egyéb feltételét** (2020. szeptember 10-i A [Szociális lakás albérlétebe adása] ítélet, C-738/19, EU:C:2020:687, 25. pont).

Tehát egy szerződési feltétel tisztességtelensége csakis a többi feltétellel való kölcsönhatásával együtt értelmezhető, ezért is eszenciális a szerződéskötés időpontja és a tisztességtelen kikötés valamennyi szerződési feltételre gyakorolt hatása.

- 66 E tekintetben a jelen ítélet 62–64. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a C-289/19. sz. ügyben szereplőhöz hasonló esetben a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján **a nemzeti bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesítse, amennyiben a tisztességtelen feltétel megsemmisítése nem indítja a bíróságot a szerződés teljes egészében való megsemmisítésére, és így a fogyasztót nem érik hátrányos következmények.**

A kérdés tényleges megválaszolását az alapügy kapcsán így valójában a C-483/16. sz. alatti Sziber-ítélet 53. és 43. pontjai adják meg:

53 Ezenkívül, ami azt a kérdést illeti, hogy ellentétes-e a hatékony bírói jogvédelemhez való joggal az, hogy a fogyasztó nem kérheti a bíróságtól **a szóban forgó kölcsönszerződés megkötését megelőző állapot helyreállítását**, mivel a DH 2 törvény 37. §-a akként rendelkezik, hogy a DH 1 törvénnyel érintett kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítása csak a szerződés érvényessége vagy a nemzeti bíróság általi határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítására is kiterjedően kérhető, **a kérdést előterjesztő bíróság feladata megvizsgálni, hogy ilyen körülmények között a Bíróságnak a jelen ítélet 34. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatával összhangban megállapítható-e, hogy az említett szerződésben foglalt feltételek tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen feltételek hiányában lett volna, többek között** azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltételek alapján való – gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot.

34 E tekintetben a Bíróság megállapította többek között, hogy jöllehet a tagállamok feladata az, hogy a nemzeti joguk által meghatározzák a valamely szerződésben foglalt kikötés tisztességtelen jellege megállapításának és e megállapítás konkrét joghatásai érvényesülésének módját, a tisztességtelen jelleg megállapításának lehetővé kell tennie azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen feltétel hiányában lett volna; többek között azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján való – gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot (2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15 és C-308/15, EU:C:2016:980, 66. pont).

Tehát a tisztességtelen jelleg megállapítása kapcsán helyreállítandó jog és ténybeli helyzet nem választható el a tisztességtelen feltétel hiánya kapcsán annak a szerződés érvényességére gyakorolt hatásától és jogkövetkezményeitől és ezzel összefüggésben a fogyasztó számára biztosítandó, a hitelező által az említett tisztességtelen feltétel alapján történő gazdagodás teljeskörű visszatérítéséhez való jogtól.

A Naranjo-ügyben hozott C-154/15. sz. alatti ítélet kimondta:

60 Másrészt a nemzeti bíróság nem jogosult arra, hogy a tisztességtelen feltételek tartalmát módosítsa, mivel ezzel hozzájárulna azon visszatartó erő megszüntetéséhez, amely az eladók vagy szolgáltatók tekintetében jelentkezik az ilyen tisztességtelen feltételeknek a fogyasztókra való pusztán és egyszerű alkalmazhatatlansága következtében (lásd ebben az értelemben: 2015. január 21-i, Unicaja Banco et Caixabank ítélet, C-482/13, C-484/13, C-485/13 és C-487/13, EU:C:2015:21, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

61 A fenti megfontolásokból következik, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy **egy tisztességtelennek minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, úgy hogy a fogyasztóra nézve nem fejthet ki joghatást**. Ennélfogva egy ilyen kikötés tisztességtelen jellege bírósági megállapításának főszabály szerint azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását kell eredményeznie, amelyben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne.

62 Ebből következik, hogy a nemzeti bíróság azon kötelezettsége, hogy mellőzze az olyan tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazását, amely jogalap nélkül kifizetettnek bizonyuló összegek fizetésére kötelez, főszabály szerint ezzel egyező összegű visszafizetési kötelezettséget eredményez.

63 Ugyanis az ilyen visszafizetési kötelezettség hiánya kétségesse tehetné azt a visszatartó hatást, amelyet a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 6. cikkének (1) bekezdése kívánt fűzni a fogyasztók és az eladók vagy szolgáltatók között megkötött szerződésekben foglalt kikötések tisztességtelen jellegének megállapításához.

65 Mindazonáltal a 93/13 irányelvben a fogyasztók számára garantált védelemnek a nemzeti jog által történő átvétele (Kásler ítélet DH törvényekkel, mint intézkedésekkel átváltása) nem változtathat e védelem terjedelmén, és ennélfogva lényegén, és ezáltal nem teheti kérdéssé az említett védelem hatékonyságának a tisztességtelen feltételekre vonatkozó

egységes szabályok elfogadásával történő – az európai uniós jogalkotó által a 93/13 irányelv második preambulumbekzdésében kifejtettek szerint elérni kívánt – megerősítését.

- 66 **Következésképpen**, bár a tagállamok feladata az, hogy a nemzeti joguk által meghatározzák a valamely szerződésben foglalt kikötés tisztességtelen jellege megállapításának és e megállapítás konkrét joghatásai érvényesülésének módját, **a tisztességtelen jelleg megállapításának lehetővé kell tennie azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását**, amelyben a fogyasztó ezen tisztességtelen feltétel hiányában találná magát; többek között azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján való – gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot.

Az EUB fenti döntése alapján a „tisztességtelen feltétel nélküli tény és jogbeli helyzet helyreállítása” valójában nem a fogyasztó, vagy felek szerződési akaratára vonatkozik, hanem a tisztességtelen feltétel alkalmazhatatlanságára és annak jogkövetkezményére - szerződés érvénytelenségére és az ehhez kapcsolódó, a tagállamnak és a bíróságnak a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből eredő azon kötelezettségére, hogy biztosítsa a fogyasztó számára a szerződés semmiségéből eredő visszatérítéshez, mégpedig a teljes körű visszatérítéshez való jogát. Más szóval arra, hogy egy tisztességtelen feltétel az Irányelv és az EUB értelmezése alapján milyen módon alkalmazhatatlan és nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve (Naranjo 71. pontja):

Tekintettel arra, hogy a fogyasztókat képviselő ügyvéd praxisába tartozik a C-932/19. sz. alatti, illetve a C-705/21. sz. alatti előzetes döntéshozatal iránt eljárás, és mindkettőt a Győri Ítéltábla kezdeményezte, ennek ítélezési gyakorlatán keresztül kell bemutatni azt, miért sérti az uniós jogot a magyar bíróságok bevett gyakorlata.

Nézzük meg tehát a fentiek után, miként hekkeli meg a Győri Ítéltábla az uniós jogot a Kraváczné-ügyben (C-932/19.) – mely alapján várható jelen perben is ugyanezen bírói önkény folytatása. Ennek ismertetése azért fontos, mert a jogtagadás tiszta módszertana figyelhető meg, és minden magyar bíróság azzal takarózik, hogy beidézi az elfogadhatatlan bírói önkényt, mivel nincsen valós bírói számonkérés csak elvárás.

Egy eseti döntés bírói érveit használok fel saját érvrendszerem plasztikus bemutatására, ugyanis a tábla indokolásának eredeztetője a Kúria néhány furcsa ítélete, amit a PKKB és a Fővárosi Törvényszék is kritika nélkül vesz át.

Nézzük azt a szöveget, mely kielégíti a politikai elit és a Kúria kívánalmait, habár a joghoz és az EU jogához különösen nincsen semmi köze:

- [21] Az EUB az előtte C-932/19. számon indult ügyben 2021. szeptember 2-án meghozott ítéletében (EU:C:2021:673) akként határozott, az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrészre vonatkozó, tisztességtelennek tartott tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog olyan rendelkezésével váltsa fel, amely hivatalos árfolyam alkalmazását írja elő, anélkül, hogy ennek a bíróságnak lehetősége lenne helyt adni az érintett fogyasztó azon kérelmének, amely a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság úgy ítéli meg, hogy a szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, **feltéve, hogy** ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül, hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.

Az árrés tisztességtelenségének joghatása, annak a tagállami jogtól eltérő uniós jogi fogalmakon alapuló értelmezése, ennek összefüggése a szerződés elsődleges tárgyával és a fogyasztó teljes körű visszatérítéshez való jogával az EUB megszilárdult ítélkezési gyakorlata alapján

Az árrés, mint tisztességtelen feltétel alkalmazhatatlansága, és ezzel összefüggésben e feltétel nélküli jogi és ténybeli állapot helyreállítása megállapításához itt feltétlenül szükséges hivatkozni az EUB „árrés jogkérdést” érintő joggyakorlatának olyan összefüggésére, mely elválaszthatatlan a szerződés elsődleges tárgya, indexálási mechanizmus kiesése, mint az EUB által alkotott uniós jogi fogalmak jelentőségétől, ugyanis ennek értelmezésre a jogszabályok közelítése kapcsán az uniós összes tagállama és bírósága számára egységesen kötelező:

A kiindulást a Kásler ügyben is jelzett Invitel ítélet 22. pontja és az EUB és tagállami hatásköre elválasztása jelenti:

C-472/10 Invitel ítélet 22. pontja az EUB és nemzeti bíróságok hatásköre

- 22 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság hatásköre kiterjed az irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és az irányelv mellékletében szereplő „tisztességtelen feltétel” fogalmának, valamint annak az értelmezésére, hogy a nemzeti bíróságoknak milyen szempontokat kell vagy lehet alkalmazniuk az irányelv rendelkezései szerinti szerződési feltétel vizsgálatakor, azzal, hogy az említett bíróságok feladata e szempontokra figyelemmel, az adott tényállás körülményei függvényében az adott szerződési feltétel konkrét minősítéséről határozni (a C-137/08. sz. VB Pénzügyi Lízing ügyben 2010. november 9-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-10847. o.] 44. pontja). Ebből az következik, hogy a Bíróságnak válaszában arra kell szorítkoznia, hogy olyan iránymutatásokat adjon a kérdést előterjesztő bíróság számára, amelyeket ez utóbbi vélelmezhetően figyelembe tud venni az érintett kikötés tisztességtelen jellegének értékelése tekintetében.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=122164&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5523657>

A Kásler ügy kérdéseit az EUB nem minősítette hipotetikusként így a nemzeti bíróság előtt fekvő jogvita kapcsán – melynek háttérét az EUB nem vizsgálhatja, azt a Kúria által előterjesztett kérdések alapján – miszerint a tisztességtelen feltétel elhagyásával a szerződés nem teljesíthető, – a Bíróság döntését éppen ezen tagállami bíróság által adott információk alapján hozta meg. Tény, hogy az árrés tisztességtelensége egy perben vita tárgya már nem lehet. Így az EUB hatáskörrel bír az árrés tisztességtelensége kapcsán annak értelmezésére:

Az EUB a Dzuibak 44. pontjában pontosította a Dunai ítélet 48 és 52. pontját. Kokott az OPR Finance indítvány 38. pontjában megállapította, hogy „A tisztességtelen feltételekről szóló irányelv megtiltja a tisztességtelen feltételek alkalmazását a fogyasztókkal kötött szerződésekben, és a tisztességtelen feltételek alkalmazásának jogkövetkezményét is meghatározza egyúttal, megfosztva a feltételt annak kötelező jellegétől.

C-260/18 ítélet a C-118/17 Dunai ítélet, a C-116/18 Andriciuc ítélet 34. pontja mint az EUB által tartalmilag hasonló ügyeknek minősített jogesetek releváns, a szerződés elsődleges tárgya uniós jogi fogalmat érintő összefüggései

- 43 Márpedig a jelen ítélet 40. és 41. pontjában megállapítottakból az következik, hogy amennyiben a nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy a belső jogának vonatkozó rendelkezései alapján valamely szerződésnek az abban szereplő tisztességtelen feltételek nélküli fenntartása nem lehetséges, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével fősabály szerint **nem áll ellentétben az érvénytelenségének megállapítása.**

- 44 Ez még inkább igaz az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan körülmények között, mint amelyek a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott, a jelen ítélet 35. és 36. pontjában összefoglalt információkból következnek, mégpedig, hogy amennyiben a hitelfelvevők a megtámadott kikötések semmisségére hivatkoznak, **az nem csupán az indexálási mechanizmus és az árfolyamrész elhagyásához vezetne, hanem közvetetten az árfolyamkockázat megszűnéséhez is**, ami közvetlenül kapcsolódik az alapügyben szóban forgó hitel devizához kötöttségéhez. Márpedig a Bíróság már megállapította, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések határozzák meg az alapügyben szereplőhöz hasonló hitelszerződés elsődleges tárgyát, így az alapügyben szóban forgó hitelszerződés fenntartásának objektív lehetősége e körülmények között bizonytalanoknak tűnik (lásd ebben az értelemben: 2019. március 14-i **Dunai ítélet**, C-118/17, EU:C:2019:207, 48. és 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 45 A fenti megállapításokra tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha valamely nemzeti bíróság, miután megállapította valamely devizaalapú és az érintett deviza bankközi kamatlábihoz közvetlenül kapcsolódó kamatlábihoz kötött hitelszerződés egyes szerződési feltételeinek tisztességtelen jellegét, belső jogának megfelelően úgy értékeli, hogy e szerződés e feltételek nélkül nem maradhat fenn, **mivel e feltételek elhagyása megváltoztatná az említett szerződés elsődleges tárgyának jellegét.**
- 34 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy mivel a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése kivételt biztosít a tisztességtelen feltételek tartalmi vizsgálatának azon rendszere alól, amelyet az ezen irányelv által bevezetett fogyasztóvédelmi rendszer előír, e rendelkezést szigorúan kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 42. pont; 2015. április 23-i Van Hove ítélet, C-96/14, EU:C:2015:262, 31. pont). **Egyébiránt a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében szereplő, „a szerződés elsődleges tárgya” és „az árnak vagy díjazásnak az ellenértékként szállított árunak vagy nyújtott szolgáltatásnak való megfelelés[e]” kifejezéseket az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve e rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját** (2015. február 26-i Matei ítélet, C-143/13, EU:C:2015:127, 50. pont).

Márpedig ez az EUB által értelmezett fenti összefüggés egyértelműen érinti a fogyasztó teljeskörű visszatérítéshez való jogát, hiszen az árfolyamkockázat megszűnése kapcsán ezzel egyösszegű visszatérítési kötelezettsége keletkezik.

Tehát az Invitel ügy 22. az Andriciuc 34, a Duzibak ügy 44 pontja és az OPR Finance ügy indítvány 38 pontja együtt értelmezése teszi nyilvánvalóvá, hogy az EUB hatáskörrel rendelkezik a tisztességtelen feltétel értelmezésére is és ez egyben a szerződés elsődleges tárgya érintettsége okán a jogkövetkezményként az egész EU-ra vonatkozóan is meghatározza, hogy hogyan nem kötelező a tisztességtelen feltétel a fogyasztóra nézve. Az árres kikötés tisztességtelensége tehát a szerződés érvénytelenségével esik egybe. Ennek alkalmazhatatlansága értelmezését az EUB saját hatáskörébe vonta, és egy elvont az uniós jogi fogalom körében értendő és eszerint értékelendő jogkövetkezményt határozott meg, mely a gyakorlatban azt a megállapítási kötelezettséget telepíti a bíróságokra, azt jelenti, hogy az árres tisztességtelensége az indexálási mechanizmus kiesése mellett az árfolyamkockázat megszűnését is jelenti. A feltétel tisztességtelensége tehát az elsődleges tárgyra vonatkozó megszilárdult EUB ítélkezési gyakorlat miatt nem választható el a szerződés érvénytelenségének megállapításától, amit azonban a hatásköri szabályok alapján tagállami bíróságnak kell kimondania egyedi ügyben, különösen olyan esetben, amikor egy jogszabály csak elvont, absztrakt módon pusztán a feltétel tisztességtelenségét deklarálja.

A szerződés teljes semmissége az uniós jog szerint egy fokozott magas szintű védelem C-453/10. sz. alatti Perenicová-ítélet 35. pontja

- 35 Következésképpen a 93/13 irányelvvel nem ellentétes az, ha valamely tagállam az uniós jog tiszteletben tartásával olyan nemzeti szabályozást ír elő, amely lehetővé teszi az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között kötött, egy vagy több tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződésnek a maga egészében történő semmissé nyilvánítását, **amennyiben ez a fogyasztó fokozottabb védelmét biztosítja.**

A szerződés semmissége pedig a 8. cikk fényében értelmezett, Perenicová ítélet 35. pontja értelmében szintén egy önálló uniós fogalom, egy fokozott, magasabb szintű védelmet jelent, melynek a fogyasztó számára nagyobb előnnyel is kell járnia.:

Amikor az ilyen helyzetek tisztességtelen szerződési feltételekkel esnek egybe, akkor a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv rendszerint nem érinti az ilyen nemzeti szabályokat, amennyiben ezek a szabályok nem kérdőjelezzik meg a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv, különösen pedig a 6. cikk (1) bekezdésének hatékonyságát (122). A Bíróság (123) kijelentette, hogy a szerződések érvénytelenségére vonatkozó szabályokat elvben a saját logikájuk szerint kell mérlegelni (124), és amennyiben tisztességtelen szerződési feltételekkel esnek egybe, akkor a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv 8. cikkének értelmében ezek a szabályok elfogadhatók, amennyiben a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv által megkövetelt minimális védelemnél előnyösebb eredményekkel járnak a fogyasztók számára (125).

Ennek a jog és ténybeli helyzetnek a Dzuibak ítéletben az EUB által deklarált következménye, hogy a felek közötti elszámolás tárgya főszabály szerint a jogcím nélkül rendelkezésre bocsátott HUF összeg lehet. Nyilvánvaló, hogy a teljes semmisség fő szabály szerint e speciális az uniós jog körülmények miatt előnyösebb a fogyasztóknak.

Azt, hogy az árrés tisztességtelensége egybeesik a szerződés érvénytelenségével és ez a szerződés elsődleges tárgyát érintő egységes értelmezés kapcsán az egész unióban egységesen értelmezendő jog és ténykérdés, a Bizottság Közleménye az összes tagállam és nemzeti bíróság számára iskolapéldaként mutatja be:

Egy szerződés nem teljesíthető, azaz „nem maradhat fenn”, ha az elsődleges tárgyát meghatározó, vagy a fogyasztó által fizetendő díjazás kiszámításának szempontjából alapvető fontosságú feltételt eltávolítanak. Ez érvényes például a kifizetések pénznemét, illetve a devizaalapú kölcsönök törlesztőrészletének kiszámításához alkalmazott árfolyamot meghatározó feltételekre.

A Bizottság közleménye a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv értelmezésére és alkalmazására vonatkozó iránymutatásról EGT-vonatkozású szöveg. (europa.eu)

Tehát, a Kúria és az uniós jog felülértelmezésében érintett alsóbb fokú bíróságok minden ezzel ellentétes utólagos egyedi döntése, ítélezési gyakorlata önmagában is az uniós jog kirívó és szándékos megsértése, mert egy adott jogkérdésre vonatkozó, már meghozott EUB ítéletet nem lehet többé HIPOTETIKUS lehetőségként kezelni, hanem azt a tartalmilag hasonló ügyekre alkalmazni KELL.

Tehát ez nem a fogyasztó vagy jogi képviselő olyan álláspontja, vagy véleménye, miszerint egyéni probléma, ha az ítélet nem felel meg a fogyasztó igényeinek, vagy nem számít, hogy az nincs ténylegesen indokolva, mert ezek már az EUB által értelmezett ténykérdések. Nem csak a rendelkező rész, hanem a Bíróság irányelvet értelmező határozataiban szereplő szempontok szerinti értékelés elvégzése is kötelező a tagállami bíróságok

számára. Ténylegesen, kötelezően alkalmazandó jogszabály-szöveg, ahol az értékelés EUB által előírt sorrendjét is be kell tartani.

- 28 Mindazonáltal az EUMSZ 267. cikk szövegéből is és rendszeréből is az következik, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás előfeltétele a nemzeti bíróság előtt ténylegesen folyamatban lévő jogvita, amelynek a keretében a nemzeti bíróságnak **olyan határozatot kell hoznia, amely alkalmas arra, hogy figyelembe vegye az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletet** (lásd ebben az értelemben a C-422/93–C-424/93. sz., Zabala Erasun és társai egyesített ügyekben 1995. június 15-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-1567. o.] 28. pontját, a C-314/96. sz. Djabali-ügyben 1998. március 12-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-1149. o.] 18. pontját, valamint a C-225/02. sz. García Blanco ügyben 2005. január 20-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-523. o.] 27. pontját).
- 29 Az előzetes döntéshozatalra utalás indoka nem tanácsadói vélemények megfogalmazása általános vagy hipotetikus kérdésekről, **hanem valamely jogvita tényleges megoldásának szükségessége** (lásd a 244/80. sz. Foglia-ügyben 1981. december 16-án hozott ítélet [EBHT 1981., 3045. o.] 18. pontját; a C-480/00–C-482/00., C-484/00., C-489/00–C-491/00. és C-497/00–C-499/00. sz., Azienda Agricola Ettore Ribaldi és társai egyesített ügyekben 2004. március 25-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-2943. o.] 72. pontját, valamint a fent hivatkozott García Blanco ügyben hozott ítélet 28. pontját).
- 30 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság kérdésére pontosította, hogy az eljárás még mindig folyamatban van előtte. Márpedig amennyiben az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek keretében az előbbi az utóbbiak számára az uniós jog olyan értelmezését nyújtja, amely szükséges az előttük folyamatban lévő ügyek eldöntéséhez (lásd többek között a C-83/91. sz. Meilicke-ügyben 1992. július 16-án hozott ítélet [EBHT 1992., I-4871. o.] 22. pontját és a C-445/06. sz. Danske Slagterier ügyben 2009. március 24-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-2119. o.] 65. pontját), a nemzeti bíróság ilyen pontosítása köti a Bíróságot, és főszabály szerint az alapeljárásban részt vevő felek nem vonhatják kétségbe azt.

*Tehát az EUB által megalkotott saját fogalmakat, így pl. a nemzeti valuta devizához kötöttsége kapcsán az indexálási mechanizmus és az elsődleges tárgyra vonatkozó szempontokra vonatkozó definíciókat az egész EU-ban önállóan és egységesen kell értékelni. Ennek további egyértelmű célja a **Fish Legal and Shirley ítéletben** is deklarált, az egész gazdasági térségben a fogyasztók egyenlősége biztosításának szándéka, a jogszabályok közelítése, hogy az EU tagállamaiban az antidiszkriminációs célok érvényesülhessenek, azaz az elsődleges tárgy eltérő értékelése kapcsán a tagállami fogyasztókat ne lehessen megkülönböztetni, és ne álljon elő az a helyzet hogy pl. az egyik tagállamban ugyanazon bankcsoportnak a szerződés teljes semmisségét eredményező kereskedelmi gyakorlata összességét tartalmazó ÁSZF-je "terméke" kapcsán az egyik fogyasztó semmivel nem tartozik a banknak, míg egy másik tagállamban ugyanazon tény és jogi helyzetben esetlegesen utólagos és visszamenőleges hatályú jogalkotás, vagy „felsőbbírói” értelmezés kapcsán, vagy eltérő bírói mérlegelés okán akár még egy ingatlan árának megfizetését is követelhesse a hitelező a fogyasztótól, miután az már a rendelkezésre bocsátott HUF tőkét visszafizette.*

Maciej főtanácsos nem véletlenül emelte ki a 93/13 Irányelv céljai közül a második preambulumbekendést:

Az Irányelv második-negyedik preambulumbekendése tartalma, a jogszabályok közelítése kötelező erejű cél a tagállamok számára

2-4 preambulumbekendés:

”mivel a tagállamoknak az egyrészt az áruk eladója vagy szolgáltatások nyújtója, másrészt a fogyasztó között kötött szerződések feltételeire vonatkozó jogszabályai számos eltérést mutatnak, ami azt eredményezi, hogy az áruk eladásának és szolgáltatások nyújtásának nemzeti piaci különböznek egymástól, és torzulások adódhatnak az eladók és a szolgáltatók közötti versenyben, különösen akkor, amikor más tagállamban értékesítenek, illetve nyújtanak szolgáltatást;

mivel különösen a tagállamoknak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó jogszabályai feltűnő eltéréseket mutatnak;
mivel a tagállamok feladata annak biztosítása, hogy a fogyasztókkal kötött szerződések ne tartalmazzanak tisztességtelen feltételeket;

1. cikk

(1) Ennek az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.

A C-397/11. sz. ügy Jőrsös ítélet

- 41 A Bíróság e rendelkezést úgy értelmezte, hogy a nemzeti bíróságnak minden, a nemzeti jog értelmében a szóban forgó feltétel tisztességtelen jellegének észleléséből eredő következtetést le kell vonnia annak biztosítása céljából, hogy a szóban forgó feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve (lásd többek között a fent hivatkozott Banco español de Crédito ügyben hozott ítélet 63. pontját és a fent hivatkozott Banif Plus Bank ügyben hozott ítélet 27. pontját). E tekintetben a Bíróság rámutatott arra, hogy ha a nemzeti bíróság valamely szerződési feltételt tisztességtelennek ítél, annak alkalmazását mellőznie kell, kivéve ha a fogyasztó az e bíróság általi kioktatást követően ezt nem kéri (lásd ebben az értelemben a C-243/08. sz. Pannon GSM ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-4713. o.] 35. pontját).
- 42 Ezen ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a 93/13 irányelv által előírt védelem teljes hatékonysága megköveteli, hogy a feltétel tisztességtelen jellegét hivatalból észlelő nemzeti bíróság minden következtetést levonhasson ezen észlelésből, anélkül hogy meg kellene várnia, hogy a jogairól tájékoztatott fogyasztó az említett feltétel megsemmisítését kérő nyilatkozatot tegyen (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Banif Plus Bank ügyben hozott ítélet 28. pontját és a fent hivatkozott Asbeek Brusse és de Man Garabito ügyben hozott ítélet 50. pontját).
- 43 Ahogyan azt a Bíróság korábban már kimondta, az olyan nemzeti jogszabály, amelyről az alapügyben szó van, és amely úgy rendelkezik, hogy a tisztességtelennek minősített feltételek semmisék, megfelel a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésében előírt követelményeknek (lásd ebben az értelemben a C-472/10. sz. Invitel-ügyben 2012. április 26-án hozott ítélet 39. és 40. pontját).
- 44 A nemzeti bíróságnak ezenkívül értékelnie kell a szóban forgó feltétel tisztességtelen jellege megállapításának az érintett szerződés érvényességére gyakorolt hatását, és meg kell határoznia, hogy az említett szerződés ezen esetleges tisztességtelen feltétel kihagyásával is hatályban maradhat-e (lásd ebben az értelemben a C-76/10. sz. Pohotovost-ügyben 2010. november 16-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-11557. o.] 61. pontját).
- 45 E tekintetben a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének utolsó fordulata kimondja, hogy „ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket” (a C-453/10. sz., Pereničová és Perenič ügyben 2012. március 15-én hozott ítélet 29. pontja).
- 47 Azon szempontokat illetően, amelyek lehetővé teszik annak értékelését, hogy egy szerződés valóban teljesíthető-e a tisztességtelen feltételek kihagyásával is, meg kell állapítani, hogy mind a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének szövege, mind pedig a gazdasági tevékenységek jogbiztonságára vonatkozó követelmények az objektív megközelítés mellett szólnak e rendelkezés értelmezése során (a fent hivatkozott Pereničová és Perenič ügyben hozott ítélet 32. pontja). Mivel azonban ezen irányelv a tisztességtelen feltételekre vonatkozó nemzeti szabályozásoknak csak részleges és minimális harmonizációját végezte el, azzal nem ellentétes az a lehetőség, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött, egy vagy több tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződést egészében semmissé nyilvánítsa a nemzeti bíróság, amennyiben kiderül, hogy ez a fogyasztó fokozottabb védelmét biztosítja (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Pereničová és Perenič ügyben hozott ítélet 45. pontját).

Tehát a bíróságnak az is vizsgálnia kell, hogy a teljes semmisség fokozottabb védelmet biztosít-e a fogyasztónak.

- 1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy amennyiben a fellebbezési eljárásban – valamely eladó vagy szolgáltató és valamely fogyasztó között az említett eladó vagy szolgáltató által előre megfogalmazott nyomtatvány

alapján létrejött szerződés feltételeinek érvényességét érintő jogvitában – eljáró bíróság a belső eljárási szabályok alapján jogosult megvizsgálni az elsőfokú eljárás adataiból egyértelműen megállapítható valamennyi semmisségi okot, és adott esetben a bizonyított tények alapján átminősíteni a hivatkozott jogalapot e feltételek érvénytelenségének megállapítása céljából, úgy hivatalból vagy a kérelem jogalapjának átminősítésével **köteles az említett feltételek tisztességtelen jellegének ezen irányelv szempontjaira tekintettel történő értékelésére.**

- 2) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely megállapítja valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, köteles egyrésztől – **anélkül hogy meg kellene várnia, hogy a fogyasztó erre vonatkozó kérelmet nyújtson be** – az említett megállapításból **a nemzeti jog alapján eredő minden következtetést levonni** annak biztosítása céljából, hogy e feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve, másrésztől pedig főszabály szerint **objektív** szempontok alapján értékelni, hogy a szerződés fennmaradhat-e az említett feltétel nélkül.
- 3) **A 93/13 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely hivatalból megállapította valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, köteles a lehető legteljesebb mértékben úgy alkalmazni belső eljárási szabályait, hogy a szóban forgó feltétel tisztességtelen jellegének megállapításából a nemzeti jog alapján eredő valamennyi következtetést levonja annak biztosítása céljából, hogy e feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve.**

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=118964C41C617630FDAABF0EF072BB29?text=&docid=137827&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=8725481>

C-260/18 Dzuibak indítvány

Annak meghatározása, hogy a maradék tartalom kapcsán ugyanaz a szerződés teljesítése kötelező a fogyasztóra vagy egy másik szintén a nemzeti bíróság feladata:

- 4) A nemzeti bíróság feladatát képezi, hogy a nemzeti jog alapján és az uniós joggal összhangban megállapítsa a feltétel tisztességtelen jellegét **és meghatározza a szerződés tárgyát** annak eldöntése céljából, hogy fenntartható-e a tisztességtelen feltételektől megtisztított szerződés hatálya.

A C-76/10. sz. ügy, Pohotovost végzés

- 61 Következésképpen, ha ez a bíróság arra a következtetésre jut, hogy az alapeljárásban szereplő feltétel a 93/13 irányelv értelmében tisztességtelen, emlékeztetni kell arra, hogy az ehhez hasonló feltétel – az ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően – a nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, valamint hogy **ezenfelül az említett bíróságnak értékelnie kell, hogy a szerződés ezen esetleges tisztességtelen feltétel kihagyásával is teljesíthető-e.**

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=79737&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=8731021>

A nemzeti bíróság tehát az EUB értékelési protokollja alapján nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy amennyiben a fogyasztó a szerződés semmisségére hivatkozik akkor az MNB árfolyammal automatikusan helyettesítse a tisztességtelen feltételt, mert ennek konjunktív feltételei vannak. A teljes semmisség megállapítása és annak vizsgálata hogy a diszpozitív kiegészítés a fogyasztót különösen nagy hátránytól óvja-e meg. A jogalkotó megoldásával szemben a nemzeti bíróságnak hatékony jogvédelmet kell nyújtania a fogyasztónak.

Az EUB a C-260/18. Dzubak, C-18/19. Bph SA és a C-212/20. ügyekben további pontosításokat is tett, melyeket a C-932/19 ügyben a magyar fogyasztók számára csak megerősített:

A szerződés semmissége kapcsán a BpH SA ügy szerinti tájékoztatás kötelezettsége terheli a bíróságot, a fogyasztónak joga van a teljes semmisséghez.

96 A fentiekből következik, hogy azok az információk, amelyekkel a nemzeti bíróság a nemzeti eljárási szabályok alapján rendelkezhet, annál is inkább fontosak lehetnek, mivel lehetővé teszik a fogyasztó számára annak eldöntését, hogy le kíván-e mondani a 93/13 irányelvben foglaltak szerint számára biztosított védelemről.

97 Márpedig annak érdekében, hogy a fogyasztó szabad és tájékozott hozzájárulását adhassa, a nemzeti bíróságnak a nemzeti eljárási szabályok keretein belül, a méltányosság polgári eljárásokban érvényesülő elvére tekintettel – függetlenül attól, hogy a feleket jogi képviselő képviseli-e – **objektíven és kimerítő jelleggel ismertetnie kell a felek számára a tisztességtelen feltétel eltörléséhez fűződő jogkövetkezményeket.**

98 Az ilyen tájékoztatás különösen akkor fontos, ha a tisztességtelen feltétel alkalmazásának mellőzése a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezheti, és a fogyasztóval szemben adott esetben visszatérítési követelést támaszthatnak, ahogyan azt az alapügyben a kérdést előterjesztő bíróság is kilátásba helyezi.

A nemzeti bíróság hatásköre

A nemzeti bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, (egyesített Dexia ügyek) hogy diszpozitív jogszabállyal helyettesítsen egy tisztességtelen feltételt, ha a tisztességtelenség nem indítja a szerződés érvénytelenségének megállapítására.

66 E tekintetben a jelen ítélet 62–64. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a C-289/19. sz. ügyben szereplőhöz hasonló esetben a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján a nemzeti bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesítse, amennyiben a tisztességtelen feltétel megsemmisítése nem indítja a bíróságot a szerződés teljes egészében való megsemmisítésére, és így a fogyasztót nem érik hátrányos következmények.

Nem diszpozitív, hanem kógens normával helyettesítésre sem a jogalkotónak, sem a bíróságnak nincs hatásköre, mert ez a védelem lényegét érinti. A C-212/20. sz. alatti ítélet alapján a tisztességtelen feltétel olyan értelmezésére sem, amellyel orvosolható annak tisztességtelen jellege. A kiegészítés nem lehet "határtalan". (Nils C-26/13 Kásler indítvány)

72 A nemzeti bíróság **csak abban az esetben válthatja fel a tisztességtelen feltételt** a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével, ha a feltétel érvénytelenségének megállapítása arra kötelezné a bíróságot, hogy a szerződést teljes egészében semmisítse meg, és ezzel a fogyasztót büntetve különösen káros következményeknek tenné ki őt (lásd ebben az értelemben: 2021. február 4-i CDT végzés, C-321/20, nem tették közzé, EU:C:2021:98, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

2) A 93/13 irányelv 5. és 6. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, ha a nemzeti bíróság, amely megállapította az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben foglalt feltételnek az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett tisztességtelen jellegét, **olvan értelmezést alakít ki ezzel a**

szerződési feltétellel kapcsolatban, amellyel orvosolható annak tisztességtelen jellege, és azokkal még abban az esetben is ellentétes, ha ez az értelmezés megfelel a szerződő felek közös akaratának.

Nils C-26/13 indítvány:

104. Teljes tudatában annak, hogy a Bírósághoz nem intézték közvetlenül és pontosan e kérdést, amelyet a felek ezért nem vitattak meg, **fontosnak tűnik számomra kiemelni, hogy e helyettesítési jogkör nem lehet határtalan, a bíróság beavatkozásának a lehető legnagyobb mértékben kizárólag az eladók vagy a szolgáltatásnyújtók és a velük szerződő fogyasztók közötti bizonyos egyenlőség helyreállítására kell irányulnia.**

Ez a bizonyos egyenlőség fő szabály szerint különösen amennyiben a fogyasztó erre irányuló akaratát fejezi ki, (relatív semmisség) a teljes semmisség alapján járó a jogalap nélkül felszámított összegek teljeskörű visszatérítését jelenti.

A nemzeti bíróságnak tehát arra sincs hatásköre, hogy a fogyasztó akaratától függetlenül érvényessé nyilvánítson egy semmis szerződést, mert a bíróság nem tekintheti a fogyasztó számára különösen károsnak a szerződés egészének megszüntetését, amennyiben erre irányuló szándékát a fogyasztó tudatosan és ismételten kinyilvánította.

C-260/18 indítvány

66. A bíróság **kizárólag abban a kivételes helyzetben avatkozhat be**, amelyben ha „nem volna megengedett a tisztességtelen feltétel valamely diszpozitív rendelkezéssel való helyettesítése, és a bíróságnak egészében meg kellene semmisítenie a szerződést, a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék, és ily módon a szerződés megsemmisítéséből eredő visszatartó erő veszélybe kerülne.”
67. Ésszerűen feltételezhető, hogy a Kásler ítéletben előírt feltételek közül a második feltétel nem teljesül, amennyiben a fogyasztó – akit a bíróság olyan helyzetbe hozott, hogy választania kell, hogy a tisztességtelen feltételek megszüntetésének következményeként a szerződés egésze megszűnjék vagy a szerződés fenntartása céljából a szerződés eltérő rendelkezéssel egészüljön ki – **kinyilvánítja, hogy a szerződés egészének megszüntetését részesíti előnyben.**

Arra sem, hogy a tisztességtelen feltétel tartalmát módosítsa, átértelmezze. A Banco Espanol-ítélet már említett 69-70. pontja alapján a tagállamoknak sem, még a 8. cikk alapján sem.

- 59 Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy a bíróság hatásköre nem terjeszkedhet túl azon a mértéken, amely feltétlenül szükséges a szerződő felek közötti szerződéses egyensúly helyreállításához, és ily módon a fogyasztónak azon különösen hátrányos következményektől való védelméhez, amelyeket a szóban forgó kölcsönszerződés semmissé nyilvánítása válthat ki (2020. november 25-i Banca B. ítélet, C-269/19, EU:C:2020:954, 44. pont).

A Kásler ítélet az EUB szerint egy kivétel volt, melyet nem lehet kiterjesztően értelmezni. Azonban a Kúria és a jogalkotó egy kivételt tett általános szabállyá azért hogy a hitelezők érdekében megakadályozza a szerződés egésze érvénytelenségének kimondását. Értelemszerűen a fogyasztó sérelmére ez a megoldás (ahol a DH kiigazító rendszert nem egyenként, hanem összességében az elérendő cél eredője alapján kell vizsgálni) valójában kiderül, hogy a jogalkotó által elérendő cél valójában a fogyasztók jogi eszközökkel történő megfosztása a fokozott védelemtől és a védelem lényegétől, mely a fogyasztó gazdasági érdeke és a hitelező által jogalap nélkül felszámolt összegek teljes körű visszatérítését jelenti.

75. Másodszor, a fenti 31–37. pontban foglaltakat illetően úgy vélem, hogy kérdést előterjesztő bíróság által bemutatott helyzet nem tartozhat a Kásler ítéletben meghatározott esetkörbe, amely amiatt, hogy **kivételes jellegű, kiterjesztően nem értelmezhető.(C-260/18 Dzuibak)**

A 7. cikk jelentősége

C-269/19. Banca B. ügy

- 37 Bár a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének szövege e tekintetben semmit nem ír elő, hangsúlyozni kell, hogy a 93/13 irányelv célja a fogyasztók magas szintű védelmének biztosítása. Az uniós jogalkotó különösen a 93/13 irányelvnek az ezen irányelv huszonnegyedik preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 7. cikkében kifejezetten utalt arra, hogy a hatóságoknak, és különösen a bíróságoknak megfelelő és hatékony eszközökkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.
- 41 Ennek megfelelően, ha a nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó kölcsönszerződés a szerződésekre vonatkozó jog értelmében jogilag nem maradhat fenn az érintett tisztességtelen feltételek elhagyása után, és ha nem létezik diszpozitív nemzeti rendelkezés vagy a szerződő felek egyetértése esetén alkalmazható, az említett feltételek helyettesítésére alkalmas rendelkezés, meg kell állapítani, hogy amennyiben a fogyasztó nem fejezte ki a tisztességtelen feltételek fennmaradására irányuló szándékát, és amennyiben e szerződés megszüntetése különösen hátrányos következményeknek tenné ki a fogyasztót, a fogyasztó védelmének a 93/13 irányelv értelmében biztosítandó magas szintje megköveteli, hogy a nemzeti bíróság a szerződő felek jogai és kölcsönös kötelezettségei között tényleges egyensúly helyreállítása céljából, belső jogának egészére figyelemmel, tegyen meg minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy a fogyasztót meg lehessen védeni azon különösen hátrányos következményektől, amelyek a szóban forgó kölcsönszerződés megszüntetése vonhat maga után, különösen pedig azon tényről, hogy az eladó vagy szolgáltató haladéktalanul követelhesse a kölcsön összegét a fogyasztótól.

C-472/20. Lombard ítélet

- 42 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között semmi nem zárja ki elsősorban azt, hogy a nemzeti bíróság felhívja a feleket arra, hogy tárgyalásokat folytassanak a kamatláb számítási módjának meghatározása érdekében, feltéve hogy rögzíti e tárgyalások keretét, és e tárgyalások arra irányulnak, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei között olyan tényleges egyensúly jöjjön létre, amely különösen a 93/13 irányelv alapjául szolgáló, a fogyasztó védelmére irányuló célkitűzést veszi figyelembe.
- 43 A Bíróság ugyanis már emlékeztetett arra, hogy e bíróságnak lehetőség szerint úgy kell nemzeti jogát alkalmaznia, hogy a szóban forgó feltétel tisztességtelen jellegének észleléséből a nemzeti jog alapján eredő valamennyi következtetést le lehessen vonni annak biztosítása céljából, hogy el lehessen érni az ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése szerinti eredményt, vagyis azt, hogy valamely tisztességtelen feltétel ne legyen kötelező a fogyasztóra nézve (lásd ebben az értelemben: 2013. május 30-i Jörös ítélet, C-397/11, EU:C:2013:340, 52. és 53. pont). Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, amikor valamely feltétel tisztességtelen jellegének megállapítását követően azon következmények meghatározásáról van szó, amelyeket e megállapításból kell levonni annak érdekében, hogy ezen irányelv céljának megfelelően biztosítani lehessen a fogyasztók védelmének magas szintjét.
- 60 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság úgy határoz, hogy a kölcsönszerződésben részes felek vonatkozásában azzal az indokkal, hogy az említett szerződésen belül a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó valamely feltételt ezen irányelv értelmében tisztességtelennek kell nyilvánítani – helyreállítja azt az állapotot, amelyben e szerződés megkötésének hiányában lettek volna; ha az eredeti állapot helyreállítása lehetetlennek bizonyul, e bíróság feladata gondoskodni arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=256944&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=5531005>

Amennyiben minimum a fenti pontokkal egy bíró nincs tisztában, akkor nem tudja végrehajtani a C-932/19. sz. alatti ítélet rendelkező részét, mert az uniós jog alkalmazásához nincs meg a képessége, „az uniós jogot képező szabályok, standardok és

szakpolitikák (a közösségi vívmányok) hatékony végrehajtására” (a Koppenhágai Kritériumok)

~ ~ ~

Közismert – hiszen pont eme norma alkalmazásával fosztják meg a fogyasztókat jogaiktól, hogy a DH2 tv. 37.§ és 37/A.§ alkalmazásával az érvénytelenség jogkövetkezménye nem lehet más, mint az un. felülvizsgált elszámolás adatainak felhasználása. Semmi más. Minden egyéb kizárt. A pajzson rést csak és kizárólag az un. árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelensége miatti átláthatóság sérelméből eredő semmisségi ok ütött, hiszen erre az esetre elfelejtettek kitalálni valamilyen „DH a köbön” törvényt. Ezért a magyar bírói kar szenvedve, de benyeli a semmisségi okot, ellenben a szerződésbe beilleszt egy olyan magas kamatot, mely garantálja azt a marzsot a tisztességtelen hitelezőnek, melyet az érvénytelen szerződéstől remélt.

Visszatérve az eredeti jogi és ténybeli állapothoz. Mint a fentebbi érvelésben bemutattam, a Bíróság eléggé egyértelműen elválasztotta a fogalmakat annak tárgyában, hogy mit jelen az eredeti jogi és ténybeli állapot (helyreállítása), és az érvénytelenség jogkövetkezményének orvoslása. Mint meglátjuk, a Győri Ítélet tábla összes tanácsa pont ugyanazon önkény mellett magyarázza félre e teljesen világos fogalmakat, így valójában felülértelmezi az EUB döntéseit, az autentikus interpretációt, ezzel célzatosan megszegi az EUMSZ releváns rendelkezéseit. Pont így tesz az összes többi magyar bíróság is.

Maradjunk megint csak a C-932/19. sz. alatti ítéletnél, mely így szól:

- 15 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy 2014 során a magyar jogalkotó különböző rendelkezéseket fogadott el a fogyasztókkal kötött, devizában nyilvántartott kölcsönszerződésben az **átváltási árfolyamot tisztességtelenül meghatározó kikötések orvoslása érdekében**. Így a DH 1 törvény 3. §-ának (1) bekezdése értelmében az ilyen szerződésben – az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével – semmis az a kikötés, amely előírja, hogy a folyósítás tekintetében az érintett deviza vételi árfolyama alkalmazandó, míg a törlesztés tekintetében e deviza eladási árfolyama vagy bármely más, a folyósításkor alkalmazott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli. Ezenkívül ugyanezen § (2) bekezdése kimondja, hogy a fentiek szerint semmis, árfolyamra vonatkozó kikötés helyébe e törvény értelmében az érintett deviza tekintetében a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott devizaárfolyam alkalmazására irányuló rendelkezés lép.

Ha a kérdést feltevő táblabíróság képes volt felismerni, hogy a tisztességtelen ászf-ből fakadó érvénytelenséget kell orvosolni, akkor kár megpróbálni utólagosan azt állítani, hogy nem értik azt a fogalmat, hogy érvénytelenség orvoslása.

- 16 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat azt is megállapítja, hogy a 2019. március 14-i Dunai ítéletet (C-118/17, EU:C:2019:207) és a 2019. október 3-i Dziubak ítéletet (C-260/18, EU:C:2019:819) követően egyre több fogyasztó kéri a **magyar bíróságoktól a tisztességtelen kikötés felváltása** és a **kölcsönszerződés fennmaradó részének fenntartása helyett** a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítását, mivel úgy vélik, hogy a nemzeti jog vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazása nem nyújtana számukra megfelelő védelmet. Ugyanakkor az eljáró bíróságok többsége úgy véli, hogy – amennyiben az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések tisztességtelen jellege nem állapítható meg – nem érvényteleníthetik a kölcsönszerződést pusztán azzal az indokkal, hogy az árfolyamra vonatkozó kikötések semmissé, és **ily módon nem alkalmazhatják ez utóbbi kikötések semmisségének jogkövetkezményeit** a szerződés egészére, ezáltal figyelmen kívül hagyva a DH 1 törvény 3. cikke (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseit.

Magyarán, a tanács pontosan felismerte, hogy több jogi megoldás versengett egymással a magyar jogvitákban:

- a) MNB árfolyam behelyettesítése a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdésének kógens normája szerint,

- b) Részleges érvénytelenség megállapítása mellett a szerződés maradék tartalma szerinti teljesítés igénylése,
- c) Teljes érvénytelenség megállapítása

A fenti három lehetőség eleve fogalomzavarban szenved. Ugyanis a megdönthetetlen törvényi vélelem a szerződés részévé váló ászf semmisségét mondja ki, nem egyebet. A részleges vagy teljes semmisség kapcsán a jogvitában eljáró bíróságnak kell döntenie. A kógens normában behelyettesített tartalom kapcsán indifferens a Kúria és a jogalkotó számára, hogy a szerződés részben, vagy egészében érvénytelen, ugyanis még csak az sem érdekli, hogy kógens normát nem is lehetséges behelyettesíteni. Ma nincsen olyan magyar bírósági ítélet, mely azt tartalmazná, hogy a kieső tartalom nélküli fennmaradó rész teljesíthető-e vagy sem. Habár [a fent említettek szerint](#) az EUB számos ítélete és a főtanácsnoki vélemények is kitérnek erre a kérdéskörre, valójában a magyar bíró kar a C-26/13. sz. alatti ügyben előterjesztett kúriai álláspontot sem ismeri, mely szerint a lényegadó szolgáltatás nélkül nem teljesíthető a szerződés. A magyar bíró kartól azt várják el, ne gondolkodjon – és ezt örömmel meg is teszik a bírók – hanem alkalmazza minden kritika nélkül a DH törvényeket. Ha egy első fokú bíró nem így tesz, az a szakmai előrehajtásába kerülhet.

Mindazonáltal a kérdést feltevő táblabírószék alappal észlelte, hogy a DH törvények szerinti jogkövetkezmények és a rPtk-ban, vagy az EUB gyakorlatában megjelenő jogkövetkezmények kizárják egymást a magyar bírói gyakorlatban. Számomra ebből az következik, a táblabírók pontosan és jól értették, hogy az érvénytelenség jogkövetkezmény orvoslásának kérdése aggályos, nem az, hogy mi képezi az eredeti jogi és ténybeli állapotot.

- 18 Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy **a DH 1 törvény 3. cikke (1) és (2) bekezdésének rendelkezései összeegyeztethetetlenek-e a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével, amennyiben a nemzeti jog e rendelkezéseit akkor is alkalmazni kell**, ha a sérelmet szenvedett fogyasztó ezzel ellentétes szándékát fejezte ki, igenlő válasz esetén pedig az eljáró bíróságnak mellőznie kell-e az említett rendelkezések alkalmazását.

Az alkalmazási kényszer kapcsán csak egy feltétel vizsgálatát kérte a tábla: ha a fogyasztó tiltakozik a jogvédelem eme módjával szemben. Minden más lehetséges elvi kérdést nem érintett a Bíróság megkeresése. Ugyanis az EUB számos ítélete már elvi jelleggel leszögezte:

- ❖ Csak diszpozitív normát lehet behelyettesíteni, és csak teljes semmisség esetén. Részleges esetén még azt sem.
- ❖ A tagállami jog tartalma nem lehet vizsgálat tárgya hatáskör hiányában, ám a tagállami norma szerződésre gyakorolt hatása igen, így a jogvédelem szintjének csökkentése is. Ebből kifolyólag az Irányelvet sérti az, ha a kógens normával kialakított ászf a jogvédelmet megszünteti, és nem teszi lehetővé az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállítását.

A Bíróság a tábla által feltett kérdésre adta azt a választ, hogy a fogyasztó által kinyilvánított szándék nem élvez elsőbbséget. És ez logikus is, hiszen a teljes semmisség adott esetben anyagilag kedvezőbb megoldást nyújt a fogyasztónak, mint a maradék tartalommal történő teljesítés kötelme. Az, hogy a tagállami bíróság részleges vagy teljes semmisséget állapít meg, objektív kategória:

- 51 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a

fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrésre vonatkozó, tisztességtelennek tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog hivatalos árfolyam alkalmazását előíró rendelkezésével váltsa fel, **anélkül hogy e bíróságnak lehetősége lenne az érintett fogyasztó azon kérelmének helyt adni, amely a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság is úgy ítéli meg, hogy e szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest.** meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.

Azért, mert:

- 46 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi a Bíróságtól, hogy minden eljáró bíróság helyt adhat-e, sőt köteles-e helyt adni az érintett fogyasztó azon kérelmének, amely a szóban forgó **kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, ahelyett hogy kizárólag az árfolyamrésre vonatkozó kikötést nyilvánítja semmisnek, és azt felváltja valamely nemzeti rendelkezéssel, amint azt az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jogszabály előírja.**

Azaz a táblabíróság kérdése eleve az volt, hogy nem teljes semmisséget deklarál a megdönthetetlen törvényi vélelem alapján, csak részlegeset, és annak megfelelően helyettesít be. Csakhogy a C-212/20. sz. alatti ítélet ennek lehetőségét elvi élel kizárja²⁴! No pláne a kógens rendelkezés kapcsán! A C-932/19. sz. alatti ítélet egyik legfontosabb része az alábbi:

- 48 Ezenkívül a Bíróság analóg módon úgy ítélte meg, hogy amennyiben a tisztességtelen kikötésekkel szembeni védelem említett rendszere nem alkalmazható olyan esetben, ha a fogyasztó tiltakozik ellene, **a fogyasztónak ahhoz még inkább joga van, hogy tiltakozzon az ugyanezen rendszer alapján a szerződés egészének érvénytelenné nyilvánítása által okozott káros következményekkel szembeni védelem ellen,** amennyiben e védelemre nem kíván hivatkozni a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítéletben (C-26/13, EU:C:2014:282) említett körülmények között, mégpedig abban az esetben, ha a tisztességtelen kikötés elhagyása a bíróságot arra kötelezné, hogy e szerződést egészében érvénytelenítse, ezzel pedig a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, és ily módon a fogyasztót büntetné (lásd ebben az értelemben: 2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 46–48., 55. és 56. pont).

Ha tehát a fogyasztót megilleti a DH törvények szerinti jogvédelem visszautasításának joga, akkor marad az általános szabályok szerinti jogkövetkezmények köre. A feltett kérdés és az arra adott válasz egyértelmű abban a tekintetben, hogy a Győri Ítéltábla minden tanácsa pontosan tudja, hogy joga van a védelmet visszautasítani a fogyasztó.

- 49 Ugyanakkor, ami **azon szempontokat illeti,** amelyek lehetővé teszik annak értékelését, hogy **valamely szerződés teljesíthető-e a tisztességtelen kikötések nélkül,** továbbá az **uniós jog által kijelölt azon korlátokat illetően,** amelyeket a tagállamok e tekintetben kötelesek tiszteletben tartani, a **Bíróság pontosította,** hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése nem értelmezhető úgy, hogy az említett értékelés során az eljáró bíróság kizárólag arra támaszkodhat, hogy a szóban forgó szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása a fogyasztó számára esetleg kedvező. **Egy konkrét helyzetben főszabály szerint a nemzeti jog által előírt szempontokra tekintettel kell megvizsgálni azon szerződés fennmaradásának lehetőségét, amelynek egyes kikötéseit semmisnek nyilvánították, és a Bíróság által alkalmazott objektív megközelítésnek megfelelően nem megengedhető, hogy a szerződő felek valamelyikének helyzetét a nemzeti jogban a szerződés jövője szabályozásában meghatározó szempontnak tekintsék** (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 32. és 33. pont; 2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 40. és 41. pont; 2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 56., 83. és 90. pont).

²⁴ 72 A nemzeti bíróság csak abban az esetben válthatja fel a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével, ha a feltétel érvénytelenségének megállapítása arra kötelezné a bíróságot, hogy a szerződést teljes egészében semmisítse meg, és ezzel a fogyasztót büntetve különösen káros következményeknek tenné ki őt (lásd ebben az értelemben: 2021. február 4-i CDT végzés, C-321/20, nem tették közzé, EU:C:2021:98, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Magyarán:

- *a tagállami perbíróóság minden egyes perben a megfelelő objektív szempontok alapján köteles indokolt döntést hozni abban a tekintetben, hogy a tisztességtelen feltételek nélküli maradék tartalom teljesíthető-e,*
- *az EU jog által szabott korlátokat tiszteletben kell tartani a semmisség és a jogkövetkezmények tekintetében,*
- *meg kell vizsgálni a szerződés fennmaradásának lehetőségét a maradék tartalom szerint,*
- *nem megengedhető e körben, hogy valamely szerződő fél helyzetét (fogyasztói anyagi előny, vagy a hitelezőt fenyegető csőd, etc.) a szerződés jövőjének szabályozásában (bíróság ítéleti rendelkezése) meghatározónak tekintsek.*

Fentiek alapján tehát a Bíróság ítéletének szóhasználata, a megadott értelmezés nem mossa össze azon ténybeli és jogi állapotot, mely szerint megvizsgálandó az, hogy a tisztességtelen kikötések nélkül teljesíthető-e a szerződés, illetve milyen jogkövetkezményeket alkalmaznak a teljes érvénytelenség esetére.

Okkal vonható le az a következtetés, a kérdést feltevő bírói tanács tagja pontosan tisztában voltak a fogalmak elhatárolását illetően, így nem kell a felperesi jogi képviselőt arról meggyőzni, hogy a tanács tagjai nem értik az EUB ítéletének szövegét. Kár ezzel próbálkozni, hiszen nem ma kezdtük ezt a pályát, és nem véletlenül kerül valaki táblabírói székbe.

De nézzük tovább az ítéleti indokolást:

- [22] Az ítélet tartalmazza azt is, hogy az EUB a C-118/17. számú ügyben meghozott ítéletével (ECLI:EU:C:2019:207), úgy ítélte meg, hogy amennyiben a magyar jogalkotó orvosolta az árfolyamrésre vonatkozó kikötést tartalmazó szerződésekhez kapcsolódó gyakorlati problémákat azáltal, hogy előírta e kikötés felváltását, és így biztosította az érintett szerződések érvényességét, az ilyen megközelítés megfelel az uniós jogalkotó által az Irányelv, azon belül is különösen a 6. cikk (1) bekezdése keretében követelt **célkitűzésnek**, amely a **felek közötti egyensúly helyreállítása**, főszabály szerint a szerződés egésze **érvényességének fenntartásával**, nem pedig a **tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés érvénytelenségének megállapításával**.

Az EUB azt is megállapította, hogy az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályos, amely megakadályozza, hogy az eljáró bíróság – azon az alapon, hogy az árfolyamrésre vonatkozó kikötés tisztességtelen – helyt adjon a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kérelemnek, **feltéve, hogy** az ilyen kikötés tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi **azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne**, többek között azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó, vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján való – gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot, aminek vizsgálata az eljáró bíróság feladata.

Az EUB kifejtette továbbá, hogy a **fogyasztó hatékony védelemhez való joga** magában foglalja az a jogosultságát is, hogy lemondjon azon jogok érvényesítéséről, amelyek az Irányelv által – a tisztességtelen kikötések eladók, vagy szolgáltatók általi használatával szemben – a fogyasztók javára bevezetett védelmi rendszerből erednek; ily módon a nemzeti bíróság feladata tehát, hogy adott esetben figyelembe vegye a fogyasztó által kifejezett szándékot, amikor a tisztességtelen kikötés kötelező ereje hiányának tudatában ez utóbbi mégis kijelenti, hogy tiltakozik ennek mellőzése ellen, ezáltal szabad és tájékozott hozzájárulását adja a kérdéses kikötéshez. Amennyiben pedig a tisztességtelen kikötésekkel szembeni védelem említett rendszere nem alkalmazható olyan esetben, ha a fogyasztó tiltakozik ellene, a fogyasztónak ahhoz még inkább joga van, hogy tiltakozzon az ugyanezen rendszer alapján a szerződés egészének érvénytelenné nyilvánítása által okozott káros következményekkel szembeni védelem ellen, amennyiben e védelemre nem kíván hivatkozni a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai-ítéletben

(C-26/13, EU:C:2014:282.) említett körülmények között, mégpedig abban az esetben, ha a tisztességtelen kikötés elhagyása a bíróságot arra kötelezné, hogy e szerződést egészében érvénytelenítse, ezzel pedig a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, és ily módon a fogyasztót büntetné (lásd ebben az értelemben: 2019. október 3-i Dziubak-ítélet, C-260/18., EU:C:2019:819. 46-48., 55. és 56. pontok).

Ugyanakkor, ami azon szempontokat illeti, amelyek lehetővé teszik annak értékelését, hogy valamely szerződés teljesíthető-e a tisztességtelen kikötések nélkül, továbbá az uniós jog által kijelölt azon korlátokat illetően, amelyeket a tagállamok e tekintetben kötelesek tiszteletben tartani, az EUB pontosította, hogy az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdése nem értelmezhető úgy, hogy az említett értékelés során az eljáró bíróság kizárólag arra támaszkodhat, hogy a szóban forgó szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása a fogyasztó számára esetleg kedvező. Egy konkrét helyzetben főszabály szerint a nemzeti jog által előírt szempontokra tekintettel kell megvizsgálni azon szerződés fennmaradásának lehetőségét, amelynek egyes kikötéseit semmisnek nyilvánították, és az EUB által alkalmazott objektív megközelítésnek megfelelően nem megengedhető, hogy a szerződő felek valamelyikének helyzetét a nemzeti jogban a szerződés jövője szabályozásában meghatározó szempontnak tekintsék. Így az érintett fogyasztó által kifejezett szándék nem élvezhet elsőbbséget az eljáró bíróság önálló jogkörébe tartozó azon kérdés megítélésénél, hogy a releváns nemzeti jogszabályban előírt intézkedések megtétele lehetővé teszi-e azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna (42., 44., 47-50. pontok).

Ha elolvassuk a C-932/19. sz. alatti ítéletet, akkor olyan mondatrész nem található abban, melyet a fenti bekezdés első része utal. Ám a C-118/17. sz. alatti ítéletet kívülről ismerjük, így kár azzal próbálkozni, hogy kedvében járjunk valamely banki csoportnak és az egyensúlyi állapotot azonosítsuk azzal, hogy a tisztességtelenül eljáró hitelező kapja vissza az árfolyamkockázatot – ahogyan arra a hitelező jogi képviselői állandóan utalnak.

Mit mond ennek kapcsán a C-118/17. sz. alatti ítélet?

40 Jóllehet a magyar jogalkotó úgy orvosolta a hitelintézetek azon gyakorlatához kapcsolódó problémákat, hogy árfolyamrészre vonatkozó szerződési feltételeket tartalmazó kölcsönszerződéseket kötnek, hogy e szerződési feltételeket törvényi úton módosította, miközben a kölcsönszerződéseket érvényben tartotta, az ilyen megközelítés megfelel az uniós törvényhozó által a 93/13 irányelv, és többek között ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének keretében követett **célkitűzésnek**. E cél ugyanis **a felek közötti egyensúly helyreállítása** elvileg **egy szerződés egésze érvényességének fenntartásával, nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés semmissé nyilvánítása** (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 31. pont).

A felek közötti egyensúly fogalma kapcsán a Bizottság ismert közleménye így szól:

„Ugyanakkor figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a 6. cikk (1) bekezdésének célja a felek közötti **egyensúly helyreállítása a tisztességtelen feltételek eltávolítása révén**, és elvileg a teljes szerződés érvényességének fenntartásával, **nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés érvénytelenné nyilvánítása** ⁽³⁰⁹⁾. Ugyanakkor egy tagállam rendelkezhet úgy, hogy egy tisztességtelen feltételeket tartalmazó szerződés egésze érvénytelennek nyilvánítható, amennyiben ez a fogyasztók fokozottabb védelmét biztosítja ⁽³¹⁰⁾.”

Magyarán, a C-453/10²⁵., C-118/17²⁶., C-26/13²⁷., C-618/10²⁸. sz. alatti ítéletek szerint az adott fogyasztói szerződésből a tisztességtelen részeket kell eltávolítani, és a maradék tartalom lehetséges érvényességének fenntartásával kell megoldani a problémát, nem pedig az egész szerződést megsemmisíteni. Csakhogy igaza van Kokott főtanácsnoknak abban, hogy a tisztességtelen feltételek eltávolítása révén a maradék tartalom olyan szerződést eredményezne, melyet a felek egyike sem kívánt volna megkötni, így a szerződéses autonómiába ütközhet egy ilyen rendelkezés.

A lábjegyzetben feltüntettem az EUB releváns ítéletet, mely alapján NINCSEN LEHETŐSÉG ANNAK MELLŐZÉSÉRE, hogy a szerződő felek valódi egyensúlya ne a tisztességtelen feltételek elhagyása legyen, hanem az MNB árfolyam behelyettesítése.

[32] A másodfokú bíróság kiemeli, az EUB a C-932/19. számú ügyben meghozott ítéletében egyértelművé tette, hogy nem függ a fogyasztó nyilatkozatától, a nemzeti jog említett rendelkezéseit félre kell-e tenni. A jogi és ténybeli állapot pedig helyreállt a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése alapján, valamint azzal, hogy az I. és a II. r. alperesek a DH2 törvényen alapulóan elszámoltak.

Miként arra a C-932/19. sz. alatti ítélet szövege vonatkozik, a fogyasztó által kinyilvánított szándék, érdek csak és kizárólag abban a kérdésben nem üggyöntő, hogy a részleges semmisséget, vagy a teljes semmisséget kell megállapítani. A Győri Ítéltábla a [32] bekezdésben foglaltak szerint szándékosan csúsztat, a Bíróság ítéletének szövegét megváltoztatja, valójában valótlanságot állít, hazudik. Nem a DH törvények félretétele fakad a Perenicova-ügyben hozott ítélettől, hanem a valódi egyensúly helyreállításának igénye. A C-932/19. sz. alatti ítélet 48. pontja azonban elvi éllel deklarálja, hogy a

²⁵ C-453/10. sz. alatti ítélet:

31 Amint ugyanis a jelen ítélet 28. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, és ahogy azt a főtanácsnok indítványának 63. pontjában megjegyezte, az uniós jogalkotónak a 93/13 irányelvben követett célja a felek közötti egyensúly helyreállítása elvileg egy szerződés egésze érvényességének fenntartásával, nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés semmissé nyilvánítása.

²⁶ C-118/17. sz. alatti ítélet:

51 Ötödször, azt a kérdést illetően, hogy az olyan kölcsönszerződést, amilyen az alapügyben szerepel, teljes egészében meg kell-e semmisíteni, ha megállapítják, hogy az abban szereplő valamelyik szerződési feltétel tisztességtelen, hangsúlyozni kell egyfelől, amint arra a jelen ítélet 40. pontja is emlékeztetett, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése a felek közötti egyensúly helyreállítására, nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés semmissé nyilvánítására irányul. Másfelől a szerződésnek főszabály szerint úgy kell fennmaradnia, hogy csak a tisztességtelen feltételek elhagyása jelentsen módosulást, ha a belső jogszabályok értelmében a szerződés ilyen módon való fennmaradása jogilag lehetséges (2017. január 26-i Banco Primus ítélet, C-421/14, EU:C:2017:60, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), amit objektív megközelítésből kell vizsgálni (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 32. pont).

²⁷ C-26/13. sz. alatti ítélet:

82 A tisztességtelen feltételnek a nemzeti jog valamely **diszpozitív rendelkezésével való helyettesítése** ugyanis megfelel a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének, mivel az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e rendelkezés arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek **egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse**, nem pedig arra, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződést semmissé nyilvánítsák (lásd ebben az értelemben többek között: Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 31. pont, valamint Banco Español de Crédito ítélet, EU:C:2012:349, 40. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²⁸ C-618/10. sz. alatti ítélet:

40 E hátrányos helyzetre tekintettel az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. Amint az az ítélkezési gyakorlatból következik, olyan kógens rendelkezésről van szó, amely arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek **egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse** (lásd a fent hivatkozott Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 36. pontját, a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 30. pontját, a C-137/08. sz. VB Pénzügyi Lízing ügyben 2010. november 9-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-10847. o.] 47. pontját, valamint a C-453/10. sz., Pereničová és Perenič ügyben 2012. március 15-én hozott ítélet 28. pontját).

fogyasztónak joga van visszautasítani a DH törvények jogvédelmi rendszerét, melynek eltagadása szintén objektíve és célzatos csúsztatás, hazugság.

[33] Az EUB már a C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében kifejtette, hogy olyan helyzetben, amelyben a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés a tisztességtelen feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető, e rendelkezéssel nem ellentétes a nemzeti jog azon szabálya, amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára a tisztességtelen feltételeknek a nemzeti jog valamely **diszpozitív rendelkezésével** való helyettesítése révén e feltételek érvénytelenségének orvoslását. **Ennek célja, hogy a fogyasztót ne érjék különösen káros következmények. Az adott esetben fennállnak a behelyettesítésnek az EUB joggyakorlata alapján kikristályosodott feltételei. A különmemű árfolyamok alkalmazása, mint semmisségi ok nem vezet a teljes szerződés érvénytelenségéhez,** figyelemmel arra, hogy a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog diszpozitív rendelkezése, a régi Ptk. 231. § (2) bekezdése helyettesíti. Ha ugyanis a felek a szerződésben nem rendelkeztek volna az alkalmazandó árfolyamról, úgy a szerződés ettől még teljesíthető lett volna, azzal, hogy az említett diszpozitív szabályt kellett volna alkalmazni. **A behelyettesítés mindemellett a fogyasztót védi a különösen káros következményektől, az egyösszegben esedékessé váló visszafizetés teljesítésétől.**

A hitelezők és a Kúria állításával szemben az Irányelv és az EUB nem mindenáron egy „szerződéses” egyensúly létrehozására törekszik. Ugyanis ez a megközelítés nem venné figyelembe, hogy főszabály szerint a teljes semmisség egy fokozott jogi védelem szemben a minimális védelmet jelentő részleges semmisséggel.

Az EUB teljesen egyértelműen fogalmazott a C-260/18. sz. alatti Dzuibak-ügyben, ez egyben az Irányelv 6. cikk 1) bekezdésének leképezése is:

51. Ez az objektív megközelítés összhangban áll az irányelv célkitűzésével, amely szerint a tisztességtelen feltételeket tartalmazó minden egyes szerződés megszüntetése helyett a tisztességtelen feltételek elhagyásával helyre kell állítani a felek közötti egyensúlyt.
52. Az irányelvnek **nem az a célja, hogy egészében megszüntesse az olyan szerződést, amelynek egyes feltételeit tisztességtelennek minősítették, sem az, hogy az ilyen szerződést minden áron fenntartsa, még kevésbé pedig az, hogy** **azért tartsa fenn e szerződést, mert az a két fél egyikének kedvez.**
53. Az irányelv célja ugyanis az, hogy helyreállítsa a felek közötti egyensúlyt, és hogy a jövőben a szolgáltatóra nézve visszatartó erőt fejtsen ki.

Tehát egy semmis szerződés egyensúlya a fogyasztó gazdasági érdekei és a teljes körű visszafizetés kapcsán annak jogkövetkezményével ekvivalens, melynek során azt is figyelembe kell venni, hogy ez kedvezőbb-e a fogyasztó számára és a visszatartó erő hatása érvényesülhet-e a hitelező felé.

Ha a C-932/19. sz. alatti ítélet 48. pontja alapján megilleti a fogyasztót a visszautasításai jog, pláne a különösen káros következményektől való megóvás kapcsán, akkor a DH törvények nem képesek hatályosulni, és az uniós jog korlátai között kell abban dönteni, részleges semmisség esetében a maradék tartalom szerint teljesíthető-e a szerződés, vagy sem.

A „kikristályosodott feltételek” diszpozitív rendelkezésről szólnak, és teljes semmisség esetében. Ahogyan arra a C-212/20. sz. alatti ítélet rámutat, részleges semmisség esetében még csak diszpozitív rendelkezés sem helyettesíthető be! A táblabíróság tehát valótlanúságot állít ismét!

A Győri Ítéltábla szerint a megdönthetetlen törvényi vélelem részleges semmisséget okoz. De ezt miből kalkulálta ki? Mert a rPtk. 231.§ (2) bekezdése alapján NEM LEHET KISZÁMOLNI a forintból a devizában kirótt pénztartozást!

A behelyettesítés a fogyasztót nem védi semmitől, és ezt nem is lehet a fogyasztóra erőltetni, tehát a Győri Ítéltábla egyszerűen megtagadta az EUB ítéleteinek alkalmazását, és valótlaniságot állított több esetben a Bíróság ítéletei, illetve a nemzeti jog tartalmát illetően.

[34] Az I. r. és a II. r. alperesek helytállóan utaltak arra, hogy a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése (mely kétségtelenül kógens rendelkezés) a régi Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott diszpozitív rendelkezést erősíti meg, a Kúria 2/2014. PJE számú határozatában foglalt jogértelmezés szerint.

[35] Mindezek miatt az EUB-nek a C-932/19. számú ügyben hozott ítélete fényében a fenti okból a perbeli szerződések semmissége nem állapítható meg.

Mivel a kógens és diszpozitív norma között nincsen semmilyen szövegszerű azonosság, nem lehet azt állítani, hogy a forintból való deviza átszámítás kapcsán a kógens norma megerősítene a diszpozitív szabályt. A Kúria jogegységi tanácsa által adott jogértelmezés egyszerűen alkalmazhatatlan az uniós joggal szemben.

A 2/2014. PJE így szól:

3. A folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különnemű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent. E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő vételi és eladási árfolyamok, mint átszámítási árfolyamok helyett az Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama válik a szerződés részévé a Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott diszpozitív törvényi rendelkezésre tekintettel, **mindaddig, amíg kógens törvényi rendelkezés nem lépett azok helyébe.**

Kérem szépen, ne hazudjunk folyvást! Az idézett határozat tudta, hogy a bíróság nem helyettesíthet be, csak a jogalkotó normája, melyet majd jól nem vizsgálhat az EUB. Tehát, a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdésének megszületésekor már nem lehet a PJE határozat alapján sem beszélni a rPtk. 231.§ (2) bekezdéséről.

A kúriai indokolás így szól:

Az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésének az Európai Unió Bírósága által a C-26/13. számú ítéletben kifejtett értelmezése szerint, **amennyiben a szerződés a tisztességtelen szerződési feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető**, a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog diszpozitív rendelkezése helyettesíti. A magyar jog vonatkozó diszpozitív rendelkezését a Ptk. 231. § (2) bekezdése tartalmazza, amely szerint **a más pénznemben meghatározott tartozást** a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Ez pedig nem a pénzügyi szolgáltatók deviza vételi, eladási vagy közép árfolyama, hanem a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama. A Ptk. vonatkozó rendelkezésének megalkotásakor, 1959-ben ugyanis Magyarországon a kötött devizagazdálkodás keretei között más árfolyam nem is létezett. A "fizetés helyén ... érvényben levő árfolyamnak" nyilvánvalóan olyan árfolyam tekinthető, melyből csak egy van Magyarország területén, az pedig kizárólag a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott hivatalos devizaárfolyam. A Kúria ezen jogértelmezését támasztja alá a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 11. §-ának (1) bekezdése, a 2011. évi CCVIII. törvény 10. § (1) bekezdése illetve a 2013. évi CXXXIX. törvény 22. §-ának (1) bekezdése is. A hivatkozott törvények eltérő hatályossággal, de azonosan rendelkeznek arról, miszerint a Magyar Nemzeti Bank külföldi pénznemek forintra és forintnak külföldi pénznemekre való átszámítására vonatkozó hivatalos árfolyamokat jegyez és hoz nyilvánosságra. A 2014. március 15-től hatályos 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 6:45. §-ában foglaltak is a fenti értelmezés helytállóságát erősítik, mely rendelkezések az új Ptk. hatálybalépése előtt hozott szerződésekre nem irányadóak, de a jogértelmezés számára iránymutatásul szolgálhatnak. Az új Ptk. hivatkozott rendelkezése szerint "a más pénznemben meghatározott pénztartozást a teljesítés helye szerinti jegybank által a teljesítés idején meghatározott árfolyam - ha ilyen nincs, a pénzügyi árfolyam - alapján kell átszámítani".

Amikortól azonban az adott deviza alapú kölcsönszerződés tekintetében a szerződéskötést követően az átváltási árfolyam előzőekben ismertetett diszpozitív szabályozását kógens jogszabályi rendelkezés váltotta fel, az átszámítási árfolyamokra már ez utóbbi az irányadó. Ilyen kógens rendelkezést tartalmaz pl. a Hpt. 2010. november 27-étől hatályos, az egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek a nehéz helyzetbe került lakáscélú hitelt felvevő fogyasztók megsegítése érdekében szükséges módosításáról szóló 2010. évi XCVI. tv. 1. §-ával módosított 200/A. §-a.

Tehát, a Kúria pontosan tudta, hogy a diszpozitív rendelkezés a már devizában meghatározott pénztartozás forintra való visszaszámítása kapcsán alkalmazható. Azt is tudta, hogy a tisztességtelen feltétel elhagyásával a szerződés nem teljesíthető. Akkor a Győri Ítéltábla, vagy bármely magyar bíróság mégis hogyan állíthatja azt, hogy nem teljes, hanem részleges az érvénytelenség? És az egyensúlyi helyzet az, hogy behelyettesítjük az MNB árfolyamot?

A Győri Ítéltábla IV. tanácsa kezdeményezte a C-705/21. sz. alatti előzetes döntéshozatali eljárást. A szerződés semmissége, érvénytelensége – nem csupán az alkalmazott jogkövetkezmények tekintetében – van anyagi jogi előkérdés jelentősége az ügynek. Ugyanis a tábla így fogalmazott:

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 törvény) 3. §-ának (1) bekezdése alapján a fogyasztói kölcsönszerződésben – az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével – semmis az a kikötés, amely szerint a pénzügyi intézmény a kölcsön-, illetve a lízingtárgy megvásárlásához nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási vagy egyébként a folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli.

Nem vitás, hogy a [perbeli] kölcsönszerződés a különmemű árfolyamok alkalmazása [miatt tisztességtelen], semmis.

Ha a táblabíróság ezt leírta, akkor az számomra csak egyet jelent. Dr. Szabó Péter bíró úr kétségtelenül ismeri az uniós jogot és tagadhatatlanul – szinte egyedül az országban – képes megfogalmazni az előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmet. Ez abból is kiderül, a tárgyalásokon csak ő képes az uniós jog alapján releváns és adekvát kérdéseket feltenni. A fenti hivatkozott Kraváczné-ügyben hozott jogerős közbenső ítélet kimondta ennek ellenkezőjét:

[35] Mindezek miatt az EUB-nek a C-932/19. számú ügyben hozott ítélete fényében a fenti okból a perbeli szerződések semmissége nem állapítható meg.

Az ebből a tisztességtelen kikötésből adódó érvénytelenségi ok miatt az elszámolásra a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) rendelkezései szerint sor került, majd 2015. február 1-jei fordulónappal – az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről [2014. évi LXXVII.] törvény (a továbbiakban: DH3 törvény) szabályai alapján a forintosítás mellett az ilyen szerződések deviza alapúsága megszűnt. E törvényben ugyanis a jövőre nézve a jogalkotó előírta az ilyen deviza alapú kölcsönszerződések módosítását, mégpedig a

törvényben meghatározott időpontra deviza alapon számított fennálló tartozások forintosítását, s ugyanígy meghatározta az alkalmazható kamat mértékének szempontjait.

A DH2 törvény 37. § (1) bekezdése értelmében a perbelihez hasonló esetekben az érvénytelenség jogkövetkezménye kizárólag a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítása lehet.

Ezzel deklarálta a bíróság, hogy az érvénytelenség jogkövetkezménye csak és kizárólag a forintosítás útján megvalósítható, ergo, az eredeti jogi és ténybeli állapot nem állítható helyre. Csakhogy a Kraváczné-alapügyben is ez lett volna a vizsgálandó szempont és ezt a tanács nem volt hajlandó figyelembe venni.

A Bíróság a C-618/10., Banco Espanol Credito S. A. ügyben meghozott ítéletében úgy foglalt állást, hogy az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésével ellentétes az olyan tagállami jogi szabályozás, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának módosítása útján kiegészítse. Az ítélet indokolása tartalmazza azt is, hogy az Irányelv 6. cikk[ének] (1) bekezdése „nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve” fordulatának célja, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt az e felek egyenlőségét helyreállító valódi egyensúllyal helyettesítse (63. pont).

Ha a tanács pontosan tudja, ismeri, hogy bíróság nem jogosult behelyettesítésre, akkor miért hivatkozik joghatály érdekében a 2/2014. PJE határozatra, arra is valótlan tartalommal? Hiszen a Kúria jogegységi tanácsa is bíróság, és nincsen joga sem jogot alkotni, sem behelyettesítésről rendelkezni.

A Bíróság a C-26/13., Kásler- és Káslerné Rábai ügyben hozott ítéletében azt fejtette ki, hogy az alapügyhöz hasonló esetben, amennyiben a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés a tisztességtelen feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető, e rendelkezéssel nem ellentétes a nemzeti jog azon szabálya, amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára a tisztességtelen feltételeknek a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével való behelyettesítése révén az e feltétel érvénytelenségének orvoslását. Ennek oka, hogy a fogyasztót ne ériék különösen káros következmények, ugyanis így a szerződés megsemmisítéséből eredő visszatartó erő kerülne veszélybe (83. pont). Ha ugyanis a részletekben megfizetendő kölcsönösszeg azonnal esedékessé válna, úgy ennek kockázata [az], hogy a teljesítés meghaladja a fogyasztó képességeit, amivel jobban bünteti őt, mint a hitelezőt, ugyanis lehetséges, hogy ez utóbbi nem lesz annak elkerülésére ösztönözve, hogy ilyen kikötéseket illesszen az általa kínált szerződésekbe (84. pont).

A fentiekben ismertetett érvelés alapján a tanács a kógens rendelkezés behelyettesítését alkalmasnak tartja, habár az EUB hivatkozott ítélete ezt kizárja, illetve azt sem vitatja itt, hogy a visszatartó erő követelményében fogható e kizártság.

A Bíróság gyakorlatából az állapítható meg, hogy a tisztességtelen feltétel tartalmának módosítása főszabály szerint nem, hanem csak kivételesen, a fogyasztó érdekében lehetséges. Több döntésében hangsúlyozta azt is, [hogy] az Irányelv 7. cikk[ének] (1) bekezdése szerinti cél [az], hogy az eladókat vagy szolgáltatókat visszatartsa a

tisztességtelen feltételek alkalmazásától. Többször kifejtette továbbá, miszerint a tagállami bíróság azon kötelezettsége, hogy mellőzze az olyan tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazását, amely jogalap nélkül kifizetettnek bizonyuló összegek fizetésére kötelez, főszabály szerint ezzel egyező összegű visszafizetési kötelezettséget eredményez (C-154/15., C-307/15-C-308/15., Gutiérrez Naranjo és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 61. és 62. pontjai, C-698/18., C-699/18., SC Raiffeisen Bank SA és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 54. pontja). Ez abból következik, hogy főszabály szerint a tisztességtelennek minősülő feltételt úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, ezért a fogyasztóra nem fejthet ki joghatást.

Ismét csak az látszik, hogy az előterjesztő bíróság ismeri az uniós jogot, csak a hazai gyakorlatban nem alkalmazza.

A 3. kérdésben hivatkozott törvényi rendelkezések a szerződéskötéskor hatályos régi Ptk. 231. § (1) bekezdése, 232. § (1) és (2) bekezdései.

3.) Amennyiben a Bíróság válasza az 1. a), illetve b) [pontban] foglalt kérdésre igenlő – figyelemmel a 2.) pontban felvetett szempontokra is –, akkor az említett Irányelv érintett rendelkezéseivel ellentétes-e a 2. a) pont alatt ismertetett ténybeli helyzetben a **nemzeti jog azon szabályának behelyettesítésével a szerződés fenntartása a forintosítási törvényben a jogalkotó által előírt módosítás időpontjáig** azoknak a törvényi rendelkezéseknek a behelyettesítésével, hogy

- ellenkező (jelen esetben érvénytelen) kikötés hiányában a pénztartozást a teljesítés helyén érvényben lévő pénznemben kell megfizetni;
- a szerződéses kapcsolatokban – ha jogszabály kivételt nem tesz – kamat jár;
- a kamat mértéke – ha jogszabály kivételt nem tesz – megegyezik a jegybanki alapkamattal.

Valójában egy ez inkorrekt kérdés, ugyanis a kérdésben benne van egy válasz. A forintosítást annak ellenére tartja megnyugtatónak, hogy a nemzeti jog a jogvédelem szintjét nullára vitte.

~ ~ ~

A C-705/21. sz. alatti ügyben így érveltem, mely érvrendszer a vizsgált perben is megjelent:

- [1] *Magyarországon a deviza alapú kölcsönszerződések részévé váló tisztességtelen általános szerződési feltételek kapcsán tömegével kialakult jogviták eddig nem nyertek megnyugtató lezárást. Ahogyan arra a C-156/21. sz. alatti ítéletben is alappal mutatott rá a Bíróság, rendszerszinten merülnek fel aggályok az Európai Unió alapszerződéseinek alkalmazása kapcsán, így a releváns fogyasztói perekben tetten érhető azon kötelezettség megszegése, mely a tényleges érvényesülés elvére, és a hatékony bírói jogvédelem követelményére vonatkozik²⁹.*
- [2] *A C-26/13. sz. alatti Kásler ügyben vizsgált fogyasztói szerződésekkel megegyező és azzal hasonlatos kötelmi jogi jogvitákban a semmisség két alapvető okból lenne megítélt a Bíróság törvénykezési gyakorlata alapján. Elsőként a magyar nemzeti jogban megdönthetetlen törvényi vélelmen alapuló [DH1 tv. 3.§ (1) bekezdése]*

²⁹ A Bíróság 2021. június 10-i C-776/19-C-782/19. sz. alatti BNP Paribas egyesített ügyek 27-28. pontjai és ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

semmisségi okot kell említeni, mely a vételi és eladási árfolyamok alkalmazását illeti, másodsorra az átláthatóság elvének sérelme felőli megközelítést jelenti.

- [3] *Ahogy arra a Bíróság ítélkezési gyakorlata utal, a főszo­l­gá­l­ta­tást érintő, indexálási mechanizmus elemét érintő tisztességtelenségi ok a szerződést teljesíthetetlenné teszi. (C-26/13. sz. alatti ítélet³⁰, C-260/18., sz. alatti ítélet) A lehetséges részleges vagy teljes semmisséget azonban a konkrét perbeli jogvitában kell megítélni, ahogy arra a C-932/19. sz. alatti rámutat a Bíróság. Ilyen vizsgálatot a mai napig magyar bíróság nem végzett, ugyanis a magyar legfőbb bírói fórum elvárása és ítélkezési szokása az un. DH törvények szerinti³¹ konvalidálás kritika nélküli tudomásulvétele.*
- [4] *A magyar bírói gyakorlat rendszerszinten tagadja meg az uniós jog azon szabályának alkalmazását, mely szerint a fogyasztó nem fosztható meg azon jogától, mely az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállításához főződik. A Bíróság a C-26/13., C-118/17., C-932/19. és C-212/20. sz. alatti ítéleteiben egyértelműsítette, hogy a tagállami normaalkotás csak abban az esetben élhet a behelyettesítéssel, ha az a szerződéskötéskor hatályban lévő tagállami diszpozitív norma behelyettesítését célozza – így kizárja a DH1 törvény 3.§ (2) bekezdésében megalkotott kógens norma alkalmazását – és nem zárja ki a jogszabály annak lehetőségét, hogy a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül, hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.*
- [5] *A magyar nemzeti ítélkezési gyakorlatot alakító Kúria, mint legfőbb bírói fórum arra kötelezi az alsóbb fokú bíróságokat, hogy eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállításának tekintsék a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdésének kógens rendelkezésével behelyettesített állapotot. Illetve egyre inkább eluralkodó gyakorlat az, hogy a 2/2014. PJE határozat 3. pontja szerinti diszpozitív szabályt a rPtk. 231.§ (2) bekezdésében³² látják beazonosíthatónak, habár pontosan tudja mindenki, hogy e valóban diszpozitív norma nem ad lehetőséget az egyedileg megtárgyalt forint*

³⁰ ³⁴ Végül abban az esetben, ha a III/2. kikötés tisztességtelen jellege megállapítást nyer, felmerül az a kérdés is, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből eredő és a Banco Español de Crédito ítélet (C-618/10, EU:C:2012:349) 73. pontjában kimondott elv alkalmazandó-e akkor is, amennyiben – az alapügyhöz hasonlóan – a kölcsönszerződés az említett feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető. Ez utóbbi esetben a Kúria azt a kérdést teszi fel, hogy ezzel az elvvel ellentétes-e az, hogy a nemzeti bíróság e feltétel tisztességtelen jellegének felszámolása érdekében módosítsa, különösen – a másodfokú bírósághoz hasonlóan – a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesítve azt. (C-26/13. Kásler vs OTP)

³¹ DH1 tv. 3. § (1) A fogyasztói kölcsönszerződésben - az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével - semmis az a kikötés, amely szerint a pénzügyi intézmény a kölcsön-, illetve a lízingtárgy megvásárlásához nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási vagy egyébként a folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli.

(2) Az (1) bekezdés szerinti semmis kikötés helyébe - a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel - mind a folyósítás, mind pedig a törlesztés (ide értve a törlesztőrészlet és a devizában megállapított bármilyen költség, díj vagy jutalék fizetését) tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép.

³² A rPtk. 231.§ (2) bekezdése így szól:

rPtk. 231. § (1) Pénztartozást - ellenkező kikötés hiányában - a teljesítés helyén érvényben levő pénznemben kell megfizetni.
(2) Más pénznemben vagy aranyban meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam (ár) alapulvételével kell átszámítani.

összegekből a devizában kirótt pénztartozás számítására. Ennél fogva olyan helyzetet teremtenek a magasabb szintű bíróságok, hogy az uniós jogot tudatosan megkerülik a kogens norma behelyettesítésével, mellyel a jogvédelem szintjét nem csökkentik, hanem valójában megszüntetik³³. Másfelől a C-26/13., C-212/20. és C-472/20. sz. alatti ítéletekben foglalt anyagi jogi hatályú értelmezés alkalmazását elvi éll elvetik, mivel a C-26/13. sz. alatti ügyben kérdést feltevő legfőbb magyar bírói fórum által hivatkozott rPtk. 231.§ (2) bekezdésében hivatkozott diszpozitív szabályt kívánják annak ellenére alkalmazni, hogy a Bíróság ítélete egyértelműen rendelkezett.

Márpedig ilyen körülmények között hiába hivatkozik arra a fogyasztó a perekben, hogy a C-932/19. sz. alatti ítéletben rögzített jogaival élni kíván és kéri az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállítását, ezen igényt rendszerszinten elutasítják a perbíróságok.

- [6] A Kúria által irányított ítélkezési gyakorlat a fenti jogsértést úgy kívánja átlépni, hogy az átláthatóság elvének sérelmét állapítja meg egyre gyakrabban az árfolyamkockázati tájékoztatás kapcsán. A Kúria a C-186/16. sz. alatti ítélet és a C-51/17. sz. alatti ítéletek anyagi jogi hatálya alatt még rendre elutasították a fogyasztók semmisségi kifogásait, áttörést a két BNP Paribas-ügyben hozott ítélet³⁴ jelenthet.
- [7] Akár a vételi és eladási árfolyamok törvényi vélelméből fakadó semmisséget vesszük alapul, akár az átláthatóság elvének sérelmét, a fogyasztói szerződésekből kötelmi hatály nem fakadhat, azokat lehetetlen teljesíteni, és lejárt pénzkövetelés hiányában engedményezésről sem lehet szó. Csakhogy az érintett hitelezők rendszerszinten ruházták át vélt vagy valós követeléseiket harmadik személyekre, mely szervezetek állami kényszerrel hajtják végre azon követeléseket, melyek érintettek a fenti semmisségi okokkal. Hatékony bírói jogvédelemre a fogyasztók nem számíthatnak a perekben.
- [8] A magyar ítélkezési gyakorlat a megkerülhetetlen semmisség deklarálása esetében a szerződéseket érvényessé nyilvánítja és abba olyan mértékű kamatot helyez az indexálási mechanizmus kiesésének ellensúlyozására, mely a tisztességtelenül eljáró hitelező remélt marzsát pótolja. Ezzel a nemzeti bíróságok elvetik a szankció és prevenció elvének alkalmazását, nem kívánnak visszatartó hatást elérni ítéleteikkel, ugyanis a magyar pénzpiacot látják veszélynek kitéve, ha a teljes semmisség esetében csak és kizárólag az eredeti hitelező kérhetné a jogkövetkezmények orvoslását.

33 A C-932/19. sz. alatti ítélet így rendelkezik:

41 A Bíróság pontosította, hogy a nemzeti jogalkotónak továbbra is tiszteletben kell tartania a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből eredő követelményeket, és hogy az a tény, hogy valamely szerződési kikötést jogszabály útján tisztességtelennek nyilvánítottak és megállapították a semmisségét, majd az érintett szerződés fennmaradása érdekében felváltották, **nem járhat azzal a hatással, hogy gyengíti az ezen irányelv által a fogyasztóknak biztosított, a jelen ítélet 39. pontjában hivatkozott védelmet** (lásd ebben az értelemben: 2019. március 14-i Dunai ítélet, C-118/17, EU:C:2019:207, 41–43. pont; 2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 77–79. pont).

³⁴ A 2021. szeptember 2-i C-609/19. ECLI:EU:C:2021:469, és a C-776/19-C-782/19., ECLI:EU:C:2021:470)

I. Jogi háttér

II.a. Az uniós jog

[9] A 2012. június 14-i *Banco Espanol kontra Joaquim Calderon Camino* ügyben hozott (C-618/10., ECLI:EU:C:2012:349) ítélet szerint a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse.

A 2021. január 27-i *Dexia Nederland BV kontra XXX* ügyben hozott (C-229/19 és C.289/19. egyesített ügyek, ECLI:EU:C:2021:68) ítélet szerint a nemzeti bíróságnak a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján el kell tekintenie a tisztességtelen feltételek alkalmazásától annak érdekében, hogy azok ne váltsanak ki kötelező joghatásokat a fogyasztóra nézve, kivéve, ha ezt a fogyasztó ellenzi (lásd ebben az értelemben: 2020. március 3-i *Gómez del Moral Guasch* ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A szerződésnek ugyanis főszabály szerint úgy kell fennmaradnia – amennyiben a belső jogszabályok értelmében e fennmaradás jogilag lehetséges –, hogy csak a tisztességtelen feltételek elhagyása folytán módosuljon (lásd ebben az értelemben: 2019. június 5-i *GT* ítélet, C-38/17, EU:C:2019:461, 42. pont).

Ha a nemzeti bíróság megállapítja az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő tisztességtelen feltétel semmisségét, e bíróság nem egészítheti ki a szerződést e feltétel tartalmának módosítása útján (lásd ebben az értelemben: 2020. március 3-i *Gómez del Moral Guasch* ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A Bíróság ugyanis megállapította, hogy ha a nemzeti bíróság jogosult lenne arra, hogy az ilyen szerződésben foglalt tisztességtelen feltételek tartalmát módosítsa, e lehetőség sérthetné a 93/13 irányelv 7. cikke által elérni kívánt hosszú távú cél megvalósulását. E lehetőség ugyanis annak a visszatartó erőnek a kiküszöbölését segítené elő, amelyet az eladókra vagy szolgáltatókra a tisztességtelen feltételeknek a fogyasztókkal szembeni pusztán és egyszerű alkalmazhatatlansága gyakorol, mivel az eladók vagy szolgáltatók továbbra is alkalmazni próbálnák e feltételeket annak tudatában, hogy a nemzeti bíróság, még ha azok érvénytelenségét meg is állapítaná, a szerződést a szükséges mértékben még mindig kiegészíthetné oly módon, hogy ezzel ezen eladók vagy szolgáltatók érdekeit biztosítsa (2012. június 14-i *Banco Español de Crédito* ítélet, C-618/10, EU:C:2012:349, 69. pont; 2014. április 30-i *Kásler és Káslerné Rábai* ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 79. pont; 2019. március 26-i *Abanca Corporación Bancaria és Bankia* ítélet, C-70/17 és C-179/17, EU:C:2019:250, 54. pont; 2020. március 3-i *Gómez del Moral Guasch* ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 60. pont).

[10] A probléma lényegét a C-19/20. sz. *BPH SA* ítélet mutatja be:

86 Így azon szerződés érvénytelenné nyilvánítása, amelynek valamely feltétele tisztességtelen jellegét megállapították, **nem minősülhet a 93/13 irányelvben előírt szankciónak.**

[11] *A Bíróság 2021. február 4-i, CDT SA kontra MIMR és HRMM ügyében született (C-321/20., ECLI:EU:C:2021:98) végzése így fogalmaz:*

1. Az uniós jogot, különösen a jogbiztonság elvét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, ha a nemzeti bíróság eltekint egy olyan nemzeti jogi rendelkezés alkalmazásától, amely lehetővé teszi számára az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között kötött szerződésben szereplő tisztességtelen feltétel felülvizsgálatát, abban az esetben, ha e rendelkezést, amelyet a Bíróság a 2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítéletben (C-618/10, EU:C:2012:349) a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével ellentétesnek ítélt, e szerződés megkötésének időpontjában a jogalkotó még nem módosította ezen ítéletnek megfelelően.
2. A jogbiztonság elvét úgy kell értelmezni, hogy az nem teszi lehetővé a valamely szerződési feltételnek a 93/13 irányelv 3. cikke értelmében vett tisztességtelen jellegét megállapító nemzeti bíróság számára e feltétel tartalmának felülvizsgálatát, így e bíróság köteles mellőzni e feltétel alkalmazását. Mindazonáltal ezen irányelv 6. és 7. cikkével nem ellentétes az, ha a nemzeti bíróság az ilyen feltételt a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével váltja fel, amennyiben a szóban forgó kölcsönszerződés e tisztességtelen feltétel törlése esetén nem maradhat fenn, és a szerződés egészének megsemmisítése a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

[12] *A Bíróság a jogkövetkezmények levonása, alkalmazott szankció-prevenció tárgyban annak értékelése szempontjából, hogy a nemzeti jog megfelel-e az 2008/48 irányelv céljaiban megfogalmazott, az EUSZ 4. cikkén nyugvó célok eléréséhez, már több a 93/13 EKG Irányelv esetére is analógiaként használható ítéletet adott³⁵. Ugyanis az EUSZ 4. cikkéből erdő követelményéből adódóan a tagállami bíróság a szankció és prevenció kérdésének nemzeti jogot is érintő mélyreható vizsgálatát a szerződési feltételek hivatalbóli értékelése során, az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása fázisában nem kerülheti meg.*

[13] *A jogkövetkezmények levonása kapcsán az alkalmazandó nemzeti jognak a 93/13. irányelv 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdésének, ezen túlmenően pedig az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének is megfeleltethetőnek kell lenni, tehát a semmisséghez fűződő jogkövetkezményeket és szankciókat a jogalkotó ennek figyelembevételével köteles megalkotni, a nemzeti bíróság pedig ezeket a kötelezettségeket köteles figyelembe venni.*

[14] *A Bíróság 2014. március 27-i, LCL Credit Lyonnais SA ügyben hozott (C-565/12., ECLI:EU:C:2014:190) ítélete alapján látható, hogy a Bíróság feladatot határozott meg a nemzeti bíróságok részére, miszerint a szankció ténylegesen visszatartó jellegével kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság feladatává tette, hogy – a nemzeti jog értelmezése és alkalmazása tekintetében egyedül hatáskörrel rendelkező bíróságként – az előtte folyamatban lévő ügyben összehasonlítsa azt az összeget, amelyet a hitelező a hitel elletételezéseként kapott volna, amennyiben teljesítette volna a fogyasztó hitelképességének az e célból létrehozott országos nyilvántartásba való betekintés révén történő vizsgálatára vonatkozó szerződéskötést megelőző kötelezettségét, azzal az összeggel, amelyet ugyanezen szerződéskötést megelőző kötelezettség megszegése szankciójának alkalmazásával kapna. Ezen összegek meghatározása céljából az említett bíróságnak figyelembe kell vennie valamennyi tényezőt, különösen annak minden lehetséges következményét,*

³⁵ C-19/20. sz. alatti BPH SA ügyben hozott ítélet 62., 66-70. és 83-88. pontjai. A C-125/18. sz. alatti Moral Guasch ügyben hozott ítélet 66. pontja, 81. pontja, a C-229/19.-C-289/19. Dexia ügyben hozott határozat 52-56. pontjai.

ha megállapítaná, hogy a hitelező megszegte az említett, szerződéskötést megelőző kötelezettségét.

Abból, ha a kérdést előterjesztő bíróság az előző pontban említett összehasonlítás eredményeként azt állapítaná meg, hogy ez előtte folyamatban lévő ügyben a szerződéses kamatoktól való megfosztás szankciójának alkalmazása kedvezményt biztosíthat a hitelezőnek, mivel az az összeg, amelyet elveszít, alacsonyabb a megnövelt mértékű törvényes kamat alkalmazásából eredő összegnél, az következne, hogy az alapügy tárgyát képező szankciórendszer nyilvánvalóan nem biztosítja a kiszabott szankció ténylegesen visszatartó hatását.

Ezenfelül, tekintettel a hitelezőt terhelő, a hitelfelvevő hitelképességének vizsgálatára vonatkozó kötelezettséghez kapcsolódó fogyasztóvédelmi cél kiemelt jelentőségére, a szerződéses kamatköveteléstől való megfosztás szankcióját általánosabban nem lehetne ténylegesen visszatartó jellegűnek tekinteni, amennyiben a nemzeti bíróság ezen fenti összehasonlítás eredményeként a releváns körülmények összességére tekintettel azt állapítaná meg, hogy az elé terjesztett ügy tárgyát képezőhöz hasonló esetben, amely a hitel fennmaradó összegének azonnali esedékessé tételével jár a hitelfelvevő nemfizetése miatt, az az összeg, amelyhez a hitelező e szankció alkalmazása folytán juthat, nem jelentősen alacsonyabb azon összegnél, amelyre akkor lenne jogosult, ha e kötelezettségét teljesítette volna.

Abból ugyanis, ha a kamatköveteléstől való megfosztás szankciója gyengülne vagy akár tisztán és egyszerűen elenyészne azon tény folytán, hogy a megnövelt mértékű törvényes kamat alkalmas e szankció hatásainak kompenzálására, szükségképpen az következne, hogy e szankció nem mutat ténylegesen visszatartó jelleget.

II.b. A Győri Ítéltábla által feltett kérdésekről:

[15] *Nem megismételvén a kérdéseket szó szerint, a Győri Ítéltábla arra keresi a választ, csökkenti e bírói jogvédelem hatékonyságát, szintjét az a jogi megoldás, hogy a fent ismertetett uniós bírósági törvénykezési gyakorlattal szemben **a tagállami bíróság a tisztességtelen feltételt nem egyszerűen elhagyja a szerződésből, hanem a szerződést többlet tartalom beillesztésével kiegészíti.** A 1. kérdés a-b) pontjaiban feltüntetett módszerek a haza ítélkezési gyakorlat teljesen általános megoldásaira utalnak.*

[16] *Az érvényessé nyilvánítás célját a kérdést feltevő bíróság a fogyasztó különösen káros következményektől való megóvásában látja.*

[17] ***Az 3. kérdés az leginkább, mely a bevezetésben jelzett körülményeket érinti, ugyanis a DH2 tv. 37.§ és 37/A.§ alkalmazása kizárja azon jogi és ténybeli állapot helyreállításának lehetőségét, melyben a fogyasztó a tisztességtelen feltétel elhagyásával lenne.***

[18] *A 3. kérdéshez tartozónak tűnik az, hogy amennyiben az uniós jogvédelmet megszüntetné a többlet tartalom behelyettesítésével történő érvényessé nyilvánítás, úgy a tagállami jogban létező eredeti állapot helyreállítása, vagy a*

határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítás során lehetséges-e kamatot, járulékot meghatározni a visszatartó elv szem előtt tartásával.

II. Elemzés

- [19] *Álláspontom szerint a Bíróság eddig egyértelmű törvénykezési gyakorlata az, hogy a tisztességtelen szerződéses feltételek a fogyasztói szerződésből kiesnek, ahhoz kötelmi jogi hatály nem fűzhető.*
- [20] *A C-26/13. sz. alatti ítélet és az abban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján a tagállami bíróságot nem illeti meg jog arra nézve, hogy a szerződésbe utólagosan bármilyen tartalmat beillesszen. Ez alól kivételt a szerződéskötéskor hatályban lévő nemzeti diszpozitív szabály képezhet, mely nem a bíróság parancsa, ítélete alapján válik a szerződés részévé, hanem pont diszpozitív jellege miatt. Ahogyan azonban arra a C-212/20. sz. alatti ítélet rámutat, ilyen diszpozitív norma behelyettesítése is csupán a szerződés egészének semmissége esetén elfogadható.*
- [21] *A C-26/13. sz. alatti ítéletben részletezett szerződéses feltételekkel azonos, vagy hasonló ügyekben megállapítható, hogy a rPtk. 231.§ (2) bekezdése nem minősül ilyen diszpozitív feltételnek. Amennyiben a nemzeti bíróság a hivatkozott jogi normát kiterjesztően értelmezi, mely valójában bírói jogalkotást jelentene, és nem csupán a már devizában kirótt pénztartozás megfizetése kapcsán tenné alkalmazhatóvá, hanem a nemzeti devizának idegen devizára történő átszámítása során meg nem engedett analógiát alkalmazna, akkor az a jogállami, jogbiztonsági követelmények sérelmén túl az uniós jog teljes érvényesülését zárná ki, és megszüntetné a hatékony bírói jogvédelmet is.*
- [22] *Ha az árfolyamkockázati tájékoztatás, vagy egyéb, az egész szerződés semmisségét okozó jogi tény állapítható meg, akkor az uniós jogvédelem szintjét csökkenti az, hogy a szankciók és prevenciók alkalmazása helyett a bíróság olyan többlet tartalmat illeszt bele a szerződésbe, mely olyan helyzetbe hozza a tisztességtelenül eljáró hitelezőt, mintha a semmis feltételekből kötelmi jogi hatály keletkezne.*
- [23] *A Győri Ítéltábla végzésének indokolása helyesen utalt a DH törvények kiigazító rendszerének jellegére, azonban tévesen következtetett arra, hogy annak lényeges szerint az ilyen szerződések „deviza alapúsága” megszűnt, ugyanis a kógens norma uniós jogvédelem szintjét csökkentő, megszüntető behelyettesítésével maga a DH2 törvény 37.§ és 37/A.§ teszi lehetetlenné azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, melyben a fogyasztó a tisztességtelen feltétel elhagyásával lenne. Ez azt jelenti, a magyar törvényhozó a vételi és eladási árfolyamok alkalmazását előíró általános szerződéses feltételek tisztességtelenségének deklarálásán túl elveszi annak lehetőségét a fogyasztótól, hogy az uniós jog által biztosított jogvédelemben részesülhessék. Tehát, nem egyszerűen arról van szó, hogy a tagállami jogalkotó az indexálást megszüntette – hiszen az a C-260/18. sz. alatti ítéletben foglaltak alapján evidencia – hanem arról, hogy a DH törvényeket a magyar bírói kar kötelező erővel úgy alkalmazza, hogy az az Irányelv által biztosított védelmi szintet minimálisra csökkenti.*

- [24] A DH2 törvény 37.§ előírja azon érvényessé nyilvánítás módszerét, mely az uniós jog célját eleve sérti. A pénzkötelem, mint irreverzibilis kötelem kapcsán az *in integrum restitutio* alkalmazását kizárja, míg a hatályossá nyilvánítást csak és kizárólag a forintosítás összegével megegyezően teszi lehetetlenné. Valójában a DH törvények teljesen tudatosan mennek szembe a Bíróság ítélkezési gyakorlatával, és zárják ki az uniós jog tényleges érvényesülését, a hatékony jogvédelmet.
- [25] A C-472/20. sz. alatti ítélet már érintette a kúriai Konzultációs Testület által alkotott szabályokat, azonban a Bíróság nem vette figyelembe azt a tényt, hogy a Kúriának soha nem volt ilyen szerve. A tagság nem ismert, ugyancsak lehetetlen megállapítani, hogy ki, milyen eljárásrend alapján hozott határozatot. A Konzultációs Testület állásfoglalásait a magyar bírói kar jogforrás jelleggel alkalmazta, mert ahogyan arra a C-379/21. sz. alatti előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a kérdést feltevő bíróság rám utat, jelen esetben is sérti a bírói függetlenséget, pártatlanságot az a valós tény, hogy a felsőbb bíróságok az uniós joggal szemben erőszakolják ki az alsóbb fokú bíróságok döntéseit. A magyar jogállamisági jelentések e körülményekre egyértelműen utalnak. Tehát, a C-472/20. sz. alatti ítéletben foglaltak pontosításra szorulnak, ugyanis nem csupán arról van szó, hogy ezen irányelvben foglalt rendelkezések hatékony érvényesülése nem biztosítható kizárólag az érintett tagállam legfelsőbb szintű bírósága által kibocsátott, nem kötelező erejű olyan állásfoglalás útján, amely iránymutatást ad az alsóbb fokú bíróságoknak arra vonatkozóan, hogy e szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánítása során milyen megközelítést kell alkalmazni, hanem arról, hogy az uniós jog alkalmazása szempontjából az ilyen módszer alkalmazása felveti, az uniós jog szempontjából, ilyen körülmények között a bíróságok uniós bíróságnak minősülnek, e vagy sem.
- [26] Saját álláspontom az, mely egyébként következik a praxisomba tartozó C-932/19. sz. alatti ügyben tett ítéleti értelmezésből, a bíróságok kötelezettsége lenne annak összevetése, hogy az indexálási mechanizmus kiesése miatt az egész szerződés pont úgy dől meg, mint az átláthatóság sérelme esetén, ám a két semmisségi ok párhuzamos jelenléte mellett is rangsorolni kell közöttük. A teljes semmisség esetében a tagállami bíróságot semmilyen körülmények között nem illeti meg a jog arra nézve, hogy a szerződésbe egyéb feltételt illesszen. A Győri Ítélőtábla helyesen utalt a C-618/10. sz. alatti ítéletben adott értelmezésre, azonban a magyar bírói kar ezt az ítéletet is felülértelmezi, átértelmezi, és a felek valódi egyensúlyi helyzetét nem a szerződés tisztességtelen feltételektől való megfosztásában látja, hanem a kógens szabály behelyettesítésében. Ennek okául azt hozzák fel, hogy a hitelező a tisztességtelen feltételek hiányában nem is vállalt volna kötelmet a kölcsön teljesítésére, így az az „egyensúly”, ha megkapja azon hasznót, melyet remélt az eredeti szerződéstől. Valójában a bíróság a többlet tartalom beillesztésével azt idézi elő, hogy a kieső indexálásból eredő, ám kieső haszon kompenzálja egy magas ügyleti kamattal.
- [27] A C-26/13. sz. alatti ügyben hozott ítéletre is helyesen utal a táblabíróság, hiszen valóban a diszpozitív rendelkezés, feltétel felváltása az elfogadható, de az is csak a teljes semmisség esetében. Ebből következik azonban, hogy a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdésében foglalt kógens rendelkezés behelyettesítése az indexálást újra feléleszti, és valójában pont az a helyzet áll elő, mintha nem is alkalmaznák a

vételi- és eladási árfolyamok semmisségét. Az indexálás kötelező, utólagos visszaépítése a szerződésre gyakorolt hatását tekintve megszünteti a visszatartó erőt.

III. Véggövetkeztetés

[28] A magyar bíróságok ítélkezési gyakorlata szerint a Bíróság már több ítéletében is megállapította, hogy a DH törvények nem sértik az uniós jogot, így a fogyasztói jogérvényesítést elutasító érdemi határozatok indokolása ez, és változatlanul alkalmazták a DH törvények jogfosztó rendelkezéseit. Ez azonban valótlan állításnak minősül, hiszen a tagállami jogot a Bíróság – hatáskörének hiányában – nem minősítheti, ellenben a nemzeti norma szerződésre gyakorolt hatását igen. A Győri Ítéltábla ezt helyesen ismerte fel. De csupán ez az tanács, mivel a többi ítélkező tanács határozataiban elvi éllel zárja ki az uniós jog érvényesülését.

Még inkább merülünk el a részletekben a fentieket követően és ezt részben ismétlésekkel kell megérthetőbbé tenni:

- ❖ Azért van jelentősége a részleges vagy teljes semmisségnek, mert amennyiben részleges, úgy a C-212/20. sz. alatti ítélet alapján diszpozitív rendelkezést sem lehet behelyettesíteni, az így kialakított tartalom – a bírói ítélet ellenére – változatlanul tisztességtelen.
- ❖ Amikor azt mondja a bíró, hogy a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdésének kógens normája váltotta fel a tisztességtelen feltételt, akkor nem a bíró alakítja ítéletével a szerződés tartalmát, hanem a jogvita lényegi kérdését megkerüli, és egyszerűen nem foglalkozik azzal, hogy ilyen behelyettesítés nem állhat szemben az uniós joggal. Mivel a bíró ilyen passzív, megvonja a fogyasztótól a hatékony bírói jogvédelmet, valójában a felek közötti jogvitát meg sem kísérli feloldani, nem csinál semmit. A jog hatálya alól pedig elvonja magát, önkényessé válik.
- ❖ Ha a részleges semmisség lenne megállapítható, akkor ahhoz a C-932/19. sz. alatti döntésnek kevés köze van. A DH törvények védelmi rendszere a teljes semmisség esetében irányadó, ahogyan arra a C-26/13. sz. alatti ítélet is utal.
- ❖ Azt állítja a legtöbb hitelező és bíró, hogy a C-26/13., C-118/17., C-932/19., C-212/20. és C-472/20. száma alatti ítéletek tiltása ellenére is alkalmazni kell a kógens nemzeti norma behelyettesítését, mert „az nem ellentétes az uniós joggal.” Ez valótlan állítás, amit a magyar nyelv úgy jelöl meg tisztán és érthetően, hogy „hazugság”. Ugyanis az EUB soha nem vizsgál olyat, hogy a nemzeti jog ellentétes-e az uniós joggal, mert erre nincsen hatásköre az előzetes döntéshozatali eljárásokban. Ellenben vizsgálja az uniós jog tartalma szerint megkövetelt teljes érvényesülést és a hatékony bírói jogvédelmet, mely szempontok szerint azt elemzi, a nemzeti jog által kialakított szerződéses tartalom (kógens szabály behelyettesítése) eleget tesz-e a jogvédelemnek, vagy sem. Az EUB ítéletei tehát minden esetben az uniós jog értelmezését adják a jogvédelem szempontjából. Ha a kialakított ászf változatlanul tisztességtelen, akkor az joghatást akkor sem válthat

ki, ha a feltételt a nemzeti jog ülteti bele. Ez a jogvédelem lényege és ezt az Európai Bizottság Közleménye gyönyörűen foglalta össze, csak egyszer el kellene olvasni.

- ❖ *A C-118/17., C-932/19., illetve a C-472/20. sz. alatti ítéletek is kimondják, hogy nem lehet elvonni azt a jogot, hogy a fogyasztó igényelje az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállítását.*
- ❖ *A C-932/19. sz. alatti ítélet 48. pontját elég nehéz félremagyarázni. Ugyanis a C-26/13. sz. alatti ítéletben érintett védelmi rendszerrel (behelyettesítés) szemben nem tagadható el a fogyasztó visszautasítási joga. A 49. pont pont az, amiről beszélek. Döntse el a perbíróság, hogy a tisztességtelen ászf részleges vagy teljes semmisséget okoz. A felperesnek a teljes semmisség olcsóbb megoldást jelent, mert akár juthat arra a következtetésre az EUB, hogy kamatokat, járulékokat nem kell fizetni. Így a részleges semmisség esetén teljesíthető maradék tartalom kamattal és járulékokkal bír. Valóban drágább eset ez.*
- ❖ *Az 50. bekezdés a legfontosabb: a részleges semmisség esetében az eredeti jogi és ténybeli állapot a tisztességtelen feltétel kiesésével megállapított tartalom. A teljes semmisség esetében nem marad vissza semmi, csak az, hogy a hitelező pénzt adott a fogyasztónak. Az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállítása tehát csak és kizárólag a tisztességtelen feltételek elhagyását jelenti.*
- ❖ *Az 51. pont is teljesen egyértelmű, tehát „feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.”*
- ❖ *Azaz, nem a fogyasztó dönt arról, hogy részleges vagy teljes a semmisség, hanem a bíróság. Másfelől a bíró dönti el, hogy a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdése, illetve a DH2 tv. 37.§ és 37/A.§ lehetővé teszi-e az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállítását. Az alperes maga idézte fentebb a kúriai határozatot (Pfv.20.294/2020/16.), mely egyértelműsítette, hogy szóba se jöhet ezen állapot helyreállítása. A perbíró tehát közjogi kötelezettsége körében köteles kimondani, hogy a nemzeti norma nem teszi lehetővé tisztán a tisztességtelen kikötések elhagyását, így az eredeti jogi és ténybeli állapot nem állítható helyre. Ebből következően – a feltétel nem teljesülése miatt – az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdése sérül:*

6. cikk

(1) A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

Azaz, a 6. cikk (1) bekezdésének értelmezése szempontjából adott hasznos válasz úgy köti a nemzeti bíróságot, hogy a tagállami jog alapján sem köti a tisztességtelen feltétel a fogyasztót, és bizony, ha csak részleges a semmisség, akkor pont ezen cikkely alapján nem kell a maradék tartalommal teljesíteni a szerződést és meg nem engedett a behelyettesítés. Ez kellene legalább egyszer olvasni az Irányelvet, és sokkal könnyebben menne a jogalkalmazás!

- ❖ *A felperesi jogi képviselő tehát nem értelmezi a Bíróság döntéseit, hanem azokat szó szerint alkalmazza és ezt várja el másoktól is a perben. A 48. pont kapcsán pedig a hazugság újra meg nem engedett.*
- ❖ *A C-212/20. sz. alatti ítélet kapcsán a legtöbb banki ügyvéd és bíró valótlanságot állít, hiszen nem kell tényállásoknak egyezniük. Csak hasonlóaknak kell lenniük a hasznos válasz elve mentén. Ezt lentebb összefoglalom.*
- ❖ *Az Irányelv 7. cikkének (1) bekezdése így szól:*

7. cikk

(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszűntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

A hatékony eszköz nem jelentheti az uniós jog megsértését. Másfelől érdekként nem hozható fel a tisztességtelen piaci résztvevő, hitelező anyagi támogatása a tisztességes piaci vetélytársakkal szemben.

*A DH1 tv. 3.§ (1) bekezdése megfelelt a 7. cikk elvárásának, így a megdönthetetlen törvényi vélelem kimondta a semmisséget, de ez még nem szankció. **A 62. pont ezért emeli ki, hogy a behelyettesítés nem gyengítheti a fogyasztók számára biztosított védelmet.** A 63. pont alapján pedig pont a visszatartó hatást szünteti meg a magyar jogalkotó.*

Az alperesi jogi képviselő tehát eljut odáig, hogy ismerteti a releváns normaanyagot, de vagy nem érti a szöveget, vagy direkt valótlanságot állít. A „következtetései” pedig nem felelnek meg a következtetésekhez fűződő logikai szabályoknak. Pont az alperes által hivatkozott cikkelyek miatt nem lehet alkalmazni a behelyettesítést. Ha valaki úgy tesz, mint Varga Judit, aki nem tudja hol kell keresni a jogállamiság fogalmát, az idehaza roppant népszerű, csak az EU egyéb tagállamaiban nem tudnak ezzel mit kezdeni.

- ❖ *Az 1/2016. PJE határozat nem jogszabály és nem befolyásolhatja egy szerződés tartalmát a C-618/10. sz. alatti EUB ítélet szerint.*
- ❖ *A DH1 tv. 3.§ (2) bekezdése kógens szabály és nem diszpozitív, így a C-51/17. sz. alatti ítéletet el kellene ismét olvasnia az alperesnek. Azonban a felek valódi egyensúlya, mint fentebb rámutattam, a tisztességtelen feltételek elhagyását jelenti.*
- ❖ *Az EUB számos döntésében leszögezi, hogy nem a nemzeti jogot, hanem a nemzeti jog szerződésre gyakorolt hatását vizsgálja és az adott fogyasztói szerződés tisztességtelenségét értékeli.*

52 *Emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése, amely a kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tükröző feltételekre vonatkozik, az irányelv hatálya alóli kizáró szabályt tartalmaz. A Bíróság már megállapította, hogy **a kizáró szabály két feltétel fennállását feltételezi.** Egyrészt a szerződési feltételnek törvényi vagy rendeleti rendelkezést kell tükröznie, másrészt e jogszabályi rendelkezésnek kötelező*

érvényűnek kell lennie (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 20-i Andriciuc és társai ítélet, C-186/16, EU:C:2017:703, 27. és 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat)³⁶.

- 53 A 93/13 irányelv szerinti szabályozás alkalmazásának kizárására irányuló e szabályt az igazolja, hogy **joggal feltételezhető**, hogy a nemzeti jogalkotó a meghatározott szerződések feleit megillető jogok és az őket terhelő kötelezettségek összességére nézve egyensúlyt teremtett (lásd ebben az értelemben: 2013. március 21-i RWE Vertrieb ítélet, C-92/11, EU:C:2013:180, 28. pont)³⁷.
- 54 A Bíróság ugyanakkor azt is megállapította, hogy a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie, hogy különösen az említett irányelv céljára, azaz a fogyasztóknak az utóbbiak és az eladók vagy szolgáltatók között létrejött szerződésekbe foglalt **tisztességtelen feltételekkel szembeni védelmére tekintettel** az ugyanezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében foglalt kivételt **szigorúan kell értelmezni** (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 20-i Andriciuc és társai ítélet, C-186/16, EU:C:2017:703, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 Különösen, ami az említett célkitűzést, valamint a 93/13 irányelv általános szerkezetét illeti, a fogyasztók számára biztosított védelemhez fűződő közérdek jellegére és fontosságára tekintettel ez az irányelv egyrészt a 6. cikkének (1) bekezdése értelmében kötelezi a tagállamokat annak előírására, hogy „fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek [...] [ne jelentsenek] kötelezettséget a fogyasztóra nézve”, másrészt pedig – mint az a 7. cikkének (1) bekezdéséből következik – arra, hogy rendelkezzenek megfelelő és hatékony eszközökről annak érdekében, „hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását” (lásd ebben az értelemben: 2016. április 21-i Radlinger és Radlingerová ítélet, C-377/14, EU:C:2016:283, 98. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 27 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése az irányelv hatálya alóli olyan kizárást vezet be, amely a kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tükröző feltételeket érinti (2014. szeptember 10-i Kušionová ítélet, C-34/13, EU:C:2014:2189, 76. pont; lásd továbbá ebben az értelemben: 2013. március 21-i RWE Vertrieb ítélet, C-92/11, EU:C:2013:180, 25. pont).

28 A Bíróság korábban kimondta, hogy e kizárás két feltétel együttes fennállásától függ. Egyrésztől a szerződési feltételnek törvényi vagy rendeleti rendelkezést kell tükröznie, másrésztől e jogszabályi rendelkezésnek kötelező érvényűnek kell lennie (2014. szeptember 10-i Kušionová ítélet, C-34/13, EU:C:2014:2189, 78. pont).

³⁷ A hivatkozott RWE ítélet:

- 24 Az első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy ez az irányelv nem alkalmazható valamely vállalkozás és fogyasztó között létrejött szerződésben foglalt ÁSZF azon feltételeire, amelyek valamely más szerződéstípusra alkalmazandó nemzeti jogi előírásokat vesznek át, és amelyek nem tartoznak a szóban forgó nemzeti szabályozás hatálya alá.
- 25 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy amint az a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdéséből következik, azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tükröznek, nem tartoznak ezen irányelv rendelkezéseinek hatálya alá.
- 26 Amint ugyanis az a 93/13 irányelv tizenharmadik preambulumbekkezdéséből következik, a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kivétel kiterjed a szerződő felekre a felek választásától függetlenül alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezéseket tükröző feltételekre, valamint az említett rendelkezések automatikusan, vagyis a felek ilyen irányú eltérő megállapodása hiányában alkalmazandó kikötéseire.
- 27 Egyébiránt azok a szerződési feltételek, amelyek egy bizonyos szerződéstípusra vonatkozó nemzeti szabályozás rendelkezéseit tükrözik, nemcsak abban az esetben nem tartoznak ezen irányelv hatálya alá, ha a felek között megkötött szerződés ezen szerződéstípusba tartozik, hanem más olyan szerződések esetén sem, amelyekre a szóban forgó szabályozás valamely nemzeti jogi rendelkezés értelmében alkalmazandó.
- 28 Amint azzal a főtanácsnok az indítványának 47. pontjában érvel, a 93/13 irányelv rendszerének alkalmazása alóli kizárást az igazolja, hogy a jelen ítélet 26. és 27. pontjában említett esetekben joggal feltételezhető, hogy a nemzeti jogalkotó meghatározott szerződések feleit illető jogok és kötelezettségek összességére nézve egyensúlyt teremtett.

- 83 Ezért a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkét akként kell értelmezni, hogy az megköveteli, hogy a szerződési feltételek világosságát és érthetőségét **a szerződés megkötésekor fennálló, a szerződés megkötésével kapcsolatos összes körülményre**, valamint a szerződés összes többi feltételére hivatkozva értékeljék, azon körülmény ellenére is, hogy e feltételek némelyikét a nemzeti jogalkotó utólag tisztességtelennek nyilvánította vagy ilyennek vélelmezte, és ennek alapján azok semmisségét állapította meg.

❖ *Figyelní kell arra, hogy az 53. pont egy megdönthető vélelmet jelent. Illetve a DH törvények nem a szerződéskötés időpontjában voltak hatályban, így nem határozták meg a szerződések tartalmát. Pont ezért jelentős a C-118/17³⁸. és C-932/19. sz. alatti ügyben hozott ítélet.*

- 30 Mindazonáltal, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, **a feltett kérdés nem magukra a magyar jogszabályok által utólagosan a kölcsönszerződésekbe illesztett szerződési feltételekre vonatkozik, hanem arra irányul, hogy e jogszabályok milyen hatást fejtenek ki azon védelemmel kapcsolatban, amelyet az eredetileg az érintett kölcsönszerződésekben szereplő árfolyamra vonatkozó szerződési feltételt illetően a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése biztosít.** Márpedig a 2019. március 14-i Dunai ítélet (C-118/17, EU:C:2019:207) alapjául szolgáló ügyben a Bíróság **hasonló ténybeli és szabályozási összefüggésben** lefolytatta e cikk értelmezését. Következésképpen nem tűnik úgy, hogy az alapeljárás tárgya kívül esik ezen irányelv hatályán, ahogyan azt az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése meghatározza.

❖ *A Dunai-ügyben hozott ítélet alábbi anyagi jogi hatályú részeit nem lehet megkerülni:*

- 40 Jóllehet a magyar jogalkotó úgy orvosolta a hitelintézetek azon gyakorlatához kapcsolódó problémákat, hogy árfolyamrésre vonatkozó szerződési feltételeket tartalmazó kölcsönszerződéseket kötnek, hogy e szerződési feltételeket törvényi úton módosította, miközben a kölcsönszerződéseket érvényben tartotta, az ilyen **megközelítés megfelel** az uniós törvényhozó által a 93/13 irányelv, és többek között ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének keretében követett **célkitűzésnek**. E **cél** ugyanis a **felek közötti egyensúly helyreállítása** elvileg egy szerződés egésze érvényességének fenntartásával, nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés semmissé nyilvánítása (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 31. pont).
- 41 Ugyanakkor e 6. cikk (1) bekezdését illetően a Bíróság azt is kimondta, hogy azt úgy kell értelmezni, hogy egy **tisztességtelennek minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, úgyhogy a fogyasztóra nézve nem fejthet ki joghatást**; ezen értelmezésnek azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását kell **eredményeznie, amelyben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne** (lásd ebben az értelemben: 2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15 és C-308/15, EU:C:2016:980, 61. pont).
- 42 Noha a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése nem képezi akadályát annak, hogy a tagállamok jogszabállyal vessenek véget a tisztességtelen szerződési feltételeknek a fogyasztók és eladók vagy szolgáltatók közötti szerződésekben történő használatának, **attól még a jogalkotó e vonatkozásban köteles tiszteltben tartani az ugyanezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből következő követelményeket.**

³⁸ 55 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság által tett megállapításokból kitűnik, hogy a szerződés érvényben tartása az alapügyben ellentétes Dunai Zs. érdekeivel. A jelen ítélet előző pontja szerinti helyettesítésnek ez esetben, úgy tűnik, nincs helye.

56 A fenti megfontolásokra tekintettel az első három kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

- azzal nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamrésszel kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló olyan kérelemnek, mint amilyen az alapügyben szerepel, feltéve hogy az ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lett volna, és
- azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely olyan körülmények között, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló kérelemnek, ha az eljáró bíróság megállapítja, hogy e szerződési feltétel tisztességtelen, és hogy a szerződés az említett szerződési feltétel hiányában nem teljesíthető.

- ❖ *A kúriai önkénnyel szemben a Dunai-ügy alábbi pontját kell anyagi jogi hatállyal alkalmazni. Ha az adott bíró ezt nem teszi, úgy egy jogállamban mulasztása kötelezettségszegésnek minősül.*

43 Az ugyanis, hogy bizonyos szerződési feltételeket jogszabály útján minősítettek tisztességtelennek és semmisnek, valamint azokat az adott szerződés érvényben tartása érdekében új szerződési feltételekkel helyettesítették, nem fejthet ki olyan hatást, amely gyengíti a fogyasztók számára biztosított – a jelen ítélet 40. pontjában felidézett – védelmet.

- ❖ *Ha a fogyasztót részleges érvénytelenség következményei mentén terhelik kötelezettségek, akkor valótlán az alperesek pénzkövetelése, ugyanis az a tisztességtelen feltételekből ró kötelezettséget reá.*

Összefoglalásként a Dunai ügy alábbi szakasza hívható fel:

- 54 Egyebekben pontosítani kell azt is, hogy noha a Bíróság a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítéletében (C-26/13, EU:C:2014:282, 83. és 84. pont) elismerte, hogy a nemzeti bíróságnak annak érdekében, hogy a szerződést érvényben tartsa, lehetősége van a tisztességtelen szerződési feltételnek a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével való helyettesítésére, **a Bíróság ítélezési gyakorlatából kitűnik, hogy e lehetőség azon esetekre korlátozódik, amelyekben a teljes szerződés megsemmisítése folytán a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék, és így módon az ez utóbbit büntetné** (lásd ebben az értelemben: 2018. augusztus 7-i Banco Santander és Escobedo Cortés ítélet, C-96/16 és C-94/17, EU:C:2018:643, 74. pont; 2018. szeptember 20-i OTP Bank és OTP Faktoring ítélet, C-51/17, EU:C:2018:750, 61. pont).

Fentiekből következik a C-932/19. sz. alatti ügy 48. pontja.

Tényálláshoz kötöttség kérdése az EUB eljárásában:

A perben már hivatkoztam azon kúriai összefoglaló jelentésre, melyet – valószínűleg – meghivatkozna az ítélet. Csakhogy a perbíróság kijelentése pont azt célozza, hogyan lehet megkerülni az uniós jog alkalmazását. Ugyanis:

*A Bíróság nem pusztán véleményt nyilvánít, hanem indokolással ellátott ítélettel vagy végzéssel határoz. Azt a nemzeti bíróságot, amely a határozat címzettje, az előtte folyó jogvita eldöntésekor köti ez az értelmezés. **A Bíróság ítélete a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.***
[CURIA - Bemutató - az Európai Unió Bírósága \(europa.eu\)](#)

Ismert a praxisomba tartozó néhány ügyben, hogy egyes nemzeti bíróságok arra tekintettel tagadják meg az EUB döntések alkalmazását, mivel a tagállami bíróság előtti konkrét per és az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának alapügye nem feltétlenül mutatott teljes azonosságot. Csakhogy ez nem csupán nonszensz, hanem olyan veszélyes vizekre is evez, mely lehetetlenné tenné, hogy mondjuk jelen jogvitában alkalmazni lehessen az EUB tisztességes piaci magatartásra, vagy a Római Szerződés alkalmazására vonatkozó EUB törvénykezési gyakorlatot.

Meglehetősen furcsa gondolatot képez az, ha egy bíró egy alapelvet, vagy az Irányelv valamely cikkének értelmezését adó EUB döntést azért nem alkalmaz, mert az „lengyel ügyben” vagy „román ügyben” született. Mivel e tendencia ismert és a C-932/19. sz. alatti

EUB döntés gyakorlati alkalmazása ellen a magyar bíróságok minden törvénytelen módszert bevetnek, mondjuk ki az alábbiakat:

- a) *A perbíróság ne figyelemmel kísérje az EUB ítéleteket, hanem alkalmazza.*
- b) *Ha már a felperesi jogi képviselő tárcán kínálja az adott releváns döntéseket, a bíró tanulja meg azokat, és figyelme terjedjen ki a kereszthivatkozásokra is.*
- c) *Az EUB joggyakorlata (törvénykezési gyakorlata) maga a anyagi jogi norma a fogyasztói perekben, melyet alkalmazni köteles a nemzeti bíróság.*
- d) *Az EUB absztrakt jogértelmezést végez, ugyanis az EUMSZ alapján ez a joga és kötelezettsége. Ebből fakad, hogy nem csak a kérdést feltevő bíróságot köti határozata, vagy a hasonló kérdésekben eljáró összeg többi tagállami bíróságot is.*
- e) *Az adott EUB ítélet teljes szövege köti a perbíróságot.*

A téveszme az alábbi szöveg meg nem értésén alapul, mely szakvizsgázott jogászoknál eléggé érdekes körülmény.

Az EUMSZ 267.cikk alapján a Bíróság általános hatásköri korlátai változatlanok. Az előzetes döntés meghozatala során a Bíróság érdemben továbbra is kétféle funkció végzésére jogosult: a jogkérdésben szereplő **uniós jogi norma értelmezésére**, illetve szűkebb körben, a származtatott (másodlagos) uniós jogi normák érvényességének felülvizsgálatára. Ebből három olyan hatásköri korlát következik, mely az előzetes döntéshozatalt kezdeményezésekor feltett kérdéseket is befolyásolja: - **a Bíróság az uniós jogot nem alkalmazhatja az ügy tényeire**; - nem vizsgálhatja a belső jog és az uniós jog összeegyeztethetőségét; - nem értelmezheti a tagállam belső jogát. **Mivel az értelmezés vonatkozásában az uniós jog absztrakt értelmezése kivitelezhetetlen, így kialakult az a felfogás, hogy a Bíróságnak az értelmezést az előterjesztett ügy tényeire figyelemmel kell megadnia.** E felfogás alapja a „hasznos válasz” doktrínája. A hasznos válasz fogalma azon célszerűségből adódó követelményre utal, hogy a Bíróságnak olyan értelmezésre kell szorítkoznia, mely a konkrét ügyben a nemzeti bíróság által felhasználható. **A Bíróságnak nem kell az adott kérdéssel kapcsolatos lehetséges tényállások mindegyikére értelmezést adni, hanem csak a konkrét ügyben felmerülő tények tükrében kell értelmezést nyújtani.**

(Microsoft Word - \366sszefoglal\363 v\351lem\351ny.doc) (kuria-birosag.hu) (7. oldal, 2. pont)

Azaz, ha a kérdést feltevő bíróság az EUB értelmezési segítségét az előtte elfekvő perben igényli, akkor az EUB elsősorban erre a kérdésre adja meg válaszát. Csakhogy a válaszként külön kiemelt szövegrész indokaiként az EUB részletesen feltüntetni a Bíróság nevesített ügyekben kialakított joggyakorlatát és azt is, hogy az előtte folyó előzetes döntéshozatali eljárásban a korábbi gyakorlatot fenntartja, elveti, vagy továbbfejleszti.

Az EUB valójában annyira nem kötött az alapügy tényállásához, hogy nem is adhat olyan konkrét választ, mely prejudikálhatja az alapügy bíróságnak döntését. Pont ezért úgy szokása fogalmazni, hogy az „alapügyben hasonló helyzetben” mit kell gondolni. Mutatok egy példát a C-932/19. sz. alatti ügy alapján:

- 20 *A kérdést előterjesztő bíróság azt kérte, hogy a Bíróság a jelen ügyben az eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdése szerinti gyorsított eljárást alkalmazza. Kérelmének alátámasztására a bíróság azzal érvelt, hogy Magyarországon jelenleg **több ezer hasonló ügy van folyamatban**, és a Bíróság elé terjesztett kérdésre adott mielőbbi válasz nagyban hozzájárulna a jogbiztonsághoz és a hatékony jogalkalmazáshoz.*
- 30 *Mindazonáltal, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a feltett kérdés nem magukra a magyar jogszabályok által utólagosan a kölcsönszerződésekbe illesztett szerződési feltételekre vonatkozik, hanem arra irányul, hogy e jogszabályok milyen hatást fejtenek ki azon védelemmel kapcsolatban, amelyet az eredetileg az érintett kölcsönszerződésekben szereplő árfolyamra vonatkozó szerződési feltételt illetően a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése biztosít. Márpedig a 2019. március 14-i Dunai ítélet (C-118/17, EU:C:2019:207) alapjául szolgáló ügyben a Bíróság **hasonló ténybeli és szabályozási összefüggésben** lefolytatta e cikk értelmezését. Következésképpen nem tűnik úgy, hogy az alapeljárás tárgya kívül esik ezen irányelv hatályán, ahogyan azt az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése meghatározza.*

- 38 Márpedig a 2019. március 14-i Dunai ítélet (C-118/17, EU:C:2019:207) alapjául szolgáló ügyben, amely **a jelen ügghöz hasonló jogi és ténybeli háttérbe illeszkedik**, a Bíróságnak már válaszolnia kellett egy hasonló kérdésre.

A válaszom tehát az, sokkal több munkát kell fektetni az uniós jog tanulási folyamatába, minthogy kimásolunk egy kúriai anyagból valamit. A „hasonló jogi és ténybeli háttér” fogalmából következő absztrakcióról van szó. Az uniós jog értelmezésére nemhogy absztrakt módon nincsen lehetőség, de sehogy sem. Ugyanis az EUB maga adja az uniós jog értelmezését, és az a tagállami bíróságot szó szerint köti. Más kérdés, hogy az EUB eljárása okkal kötődik egy olyan élethelyzethez, jogvitához, melyben a tagállami bíróság előtt felmerül az uniós jog értelmezésének szükségessége. Ezért a kérdést feltevő bíróság ismerteti az ügy tényállását és a nemzeti jog releváns rendelkezéseit. Az EUB az előtte fekvő eljárásban beszerzi a peres felek, és a tagállamok nyilatkozatait, mely alapján megismeri a jogvitában kialakított jogi álláspontokat. Pont ezért fogalmazott így az EUB az ügyemben:

- 41 **A Bíróság pontosította**, hogy a nemzeti jogalkotónak továbbra is tiszteletben kell tartania a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből eredő követelményeket, és hogy az a tény, hogy valamely szerződési kikötést jogszabály útján tisztességtelennek nyilvánítottak és megállapították a semmisségét, majd az érintett szerződés fennmaradása érdekében felváltották, nem járhat azzal a hatással, hogy gyengíti az ezen irányelv által a fogyasztóknak biztosított, a jelen ítélet 39. pontjában hivatkozott védelmet (lásd ebben az értelemben: 2019. március 14-i Dunai ítélet, C-118/17, EU:C:2019:207, 41–43. pont; 2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 77–79. pont).

Azaz, pont itt jelenik meg az uniós jog továbbfejlesztésének igénye. A C-932/19. sz. alatti ítéletet az összes tagállami bíróság köteles alkalmazni e pontosítással együtt a hasonló jogi és ténybeli helyzetekre illeszkedően.

- 43 Mindezek a megfontolások teljes mértékben átültethetők az olyan jogvitára, mint amely az alapeljárásban szerepel, és relevánsak a jelen ügyben előterjesztett kérdés megválaszolása szempontjából.

Azaz nincsen tényálláshoz kötöttség!

- 38 Márpedig a 2019. március 14-i Dunai ítélet (C-118/17, EU:C:2019:207) alapjául szolgáló ügyben, amely a jelen ügghöz hasonló jogi és ténybeli háttérbe illeszkedik, a Bíróságnak már válaszolnia kellett egy hasonló kérdésre.

Pont ezért köteles az összes magyar bíróság alkalmazni a Dunai-ügyben hozott ítéletet az összes deviza alapú szerződés ügyében. Ha ez nem így történt, az az uniós jog tagadását, az alapszerződések kétségbe vonását és a bírák alkalmatlanságát jelentik. Ugyanis ezek a konkrét bírák kötelezettségszegése nem csupán az EU joga teljességének érvényesülését teszik kizárttá, illetve a hatékony bírói jogvédelmet lehetetlenítik el, hanem alapjaiban kérdőjelezzik meg az EU alapszerződéseit.

~ ~ ~

Abban talán egyet lehet érteni, hogy az uniós jog primátusa a nemzeti, illiberális perekben is érvényesülhet. Ugyanis nincsen olyan jogi norma – a kormányzat furcsa érvelését használván – mely tiltja az EU alapszerződéseinek tiszteletben tartását.

Márpedig a C-472/20. sz. alatti ítélet eléggé komolyan arra utal, hogy mindazon magyar bírói mentalitás, mely negligálni kívánja az uniós jogot, rendszerszintű jogtagadást jelent.

A minap véletlenül a kezembe került egy emlékeztető, mely elgondolkodásra készíteti majd az Európai Bizottságot.

Emlékeztető a Kötelmi jogi Szakmai Műhely 2022. január 10-én tartott megbeszéléséről

A megbeszélés megtartásának módja: vállalati skype-értekezlet

A megbeszélés ideje: 2022. január 10-én 22-én 13 órától 15 óra 20 percig

Jelenlévők:

dr. Völcssey Balázs István
dr. Rozgonyi Anna
dr. Márkus Eszter
dr. Morvai Ildikó
dr. Falucskai Krisztina
Kovácsné dr. Fekete Anna
dr. Gyuranecz Franciska Zsófia
dr. Ferencsin Réka
dr. Bencze-Bózsár Stella
dr. Hodosy Annamária
dr. Csepinszky Andrea
dr. Urbán Ildikó
dr. Deseő-Bodnár Éva
dr. Szabó Kornélia Réka
dr. Németh Erika
dr. Rainer Lilla
Velinskyné dr. Lovas Kinga

Velinskyné dr. Lovas Kinga köszönti a megjelenteket, és felkéri dr. Völcssey Balázst, hogy a megbeszélésről készült emlékeztetőt a véglegesítés előtt véleményezze, javítsa, dr. Völcssey Balázs a felkérést elfogadja.

Dr. Völcssey Balázs István a Fővárosi Törvényszék bírása, egyben az ELTE ÁJK adjunktusa. Velinskyné dr. Lovas Kinga a FT tanácselnöke, komoly szerepet játszik azon jogerős ítéletek meghozatalában, melyek a hatékony bírói jogvédelmet megtagadják a fogyasztótól. Dr. Rainer Lilla szintén az FT bírása. Dr. Németh Erika a BKT bírása. Dr. Csepinszky Andrea az FT másodfokú tanácselnöke. A többiek járásbírói bírások, főként igazgatási vezetők.

A Fővárosi Törvényszék bírait természetesen megilleti a jog arra nézve, hogy az egyéni bírói felelősség és függetlenség csorbítása nélkül megvitassanak jogkérdéseket annak segédelmére, hogy a szakmai műhely tagjainak tudását, gondolkodását az elősegítse, vagy tanulásra inspiráljon más bíróságokat. Azonban az ilyen munkának bizonyos korlátai is vannak. Elsőként az, hogy az ilyen álláspontok nem bírnak semmilyen kötőerővel, ahogyan arra az Alkotmánybíróság is rámutatott több ízben, vagy az EUB C-472/20. sz. alatti előzetes döntéshozatal iránti kérelmében felvetett első kérdésre megadta a Bíróság a választ. Csak hogy nem ez történik, és a Fővárosi Törvényszék illetékességi területén működő bíróságok ítéleteiben szó szerint jelennek meg a contra legem, szakmailag nehezen tolerálható vélekedések. Sokkal inkább aggályos, hogy a törvényszéki másodfokú tanácsok tették az anyagi jog részévé e torz, önkényes vélekedéseket. Hadd mutassak egy teljesen friss törvényszéki határozatot példának:

[7] A fellebbezésben foglaltakra tekintettel másodfokú bíróság rámutat, hogy az elsőfokú eljárásban nem volt vitás, fellebbezésében a felperes sem vitatta, hogy a végrehajtás megszüntetését a régi Pp. 369. § a) pontjában foglaltakra, érvénytelenségre alapítva kérte, ezért a keresetlevél benyújtására a régi Pp. 370/B. § rendelkezéseit kell alkalmazni, ennek megfelelően tehát a felperesnek a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége tárgyában is keresetet kell előterjesztenie. Mivel szintén nem volt vitás, hogy ezen szerződés a DH1 törvény hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül, alkalmazandó rá a DH2 törvény, így annak 37. § (1)-(3) bekezdései. Ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt, ezen törvényi rendelkezéseknek megfelelően a felperesnek a szerződés érvénytelenségének megállapítását kell a keresetében kérnie, és

kérnie kell az érvénytelenség jogkövetkezményeinek - a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának - alkalmazását is, a jogkövetkezmények levonása körében pedig meg kell jelölnie, hogy a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon, valamint a jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a felek közötti elszámolásra kiterjedő ésösszegekre is megjelölt, határozott kérelmet kell előterjesztenie. A törvény lehetővé teszi, hogy a felperes a szerződés hatályossá nyilvánítását kérje, ugyanakkor ez sem mentesíti az alól, hogyösszegekre is megjelölt, a felek közötti elszámoláson alapuló határozott kérelmet terjesszen elő. A végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perekben ez annál is inkább szükséges, mert a keresetnek helyt adás esetén a bíróságnak pontosan meg kell határoznia a tartozás összegét, azt, hogy az fennáll-e, és ha igen, milyen összegben, és így a végrehajtás annak korlátozásával milyen összegre folytatódjék. **Mind a DH2 törvény, mind a régi Pp. 370/B. § továbbra is alkalmazandó, alkalmazhatóságát az Európai Unió egyetlen jogi normája és az Európai Unió Bíróságának egyetlen ítélete sem zárja ki**, erre tekintettel az jelen perben is irányadó.

(Fővárosi Törvényszék, 42.Pkf.632.462/2022/3. sorszám alatti végzés egy per megszüntetése kapcsán.)

A valósághoz tartozik, hogy a vh megszüntetési pert a fogyasztó 2017. tavaszán indította, és úgy fogalmazott: „a szerződés érvénytelenségének orvoslása, hatályossá nyilvánítással, a fenti adatokkal kérelmezett. A „fenti adatok” a fogyasztó befizetéseit ügyleti kamattal, mint a dolog természetes hasznával vette figyelembe az érvénytelenség jogkövetkezményeinek orvoslása kapcsán. A megindított ügyben nem tagadták meg az idézés kibocsátását, a DH törvényekre utaló bírói felhívás 2021 decemberében vált közzétét. Erre válaszul a fogyasztó levezette az uniós jog primátusából a jogvédelem szintjében csökkenését. De a mai napon kézhez vett másodfokú végzés min is alapul?

7. A skype értekezlet során felvetett további kérdések:

Az egyik tag felvetette, hogy az adósok újabb hivatkozása szerint az uniós jognak (A TANÁCS 1993. április 5-i 93/13/EGK IRÁNYELVE a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről 8.b. cikk) a tisztességtelen szerződési feltételeket alkalmazó hitelezőkkel szembeni szankciókra vonatkozó szabályai nem érvényesülnek akkor, ha a szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánítására kerül a sor, ezért a fogyasztó az eredeti állapot helyreállítását kérheti. A résztvevők egységesen foglaltak állást arról, hogy az irányelvből ez nem következik, a DH tv-ek rendelkeztek az érvénytelenség jogkövetkezményeiről, ezen törvényekkel szembeni EUB döntés sem született.

Hoppácska! Megegyeztek az igazgatási vezetők és törvényszéki bírók arról, hogy nincsen ilyen EUB döntés? Mert ők olyan ítéleteket kerestek, melynek szövege úgy kellett volna hangozzék, hogy az EUB minősíti a tagállami jogot és annak alkalmazását megtiltja? Nem lehetséges, hogy a szakmai műhelyt alkotó bíróknak nincsen megfelelő uniós jogtudása? Ez – nagyon határozottan állítom – a jogviták szempontjából úgy közömbös, hogy a magyar állam felelőssége a bírói kinevezések rendszere és annak szakmai hatása, ugyanis a Köbler-ügy alapján az állam felel az uniós jog alkalmazásának rendszerszintű megtagadásáért.

Ám az ilyen és ehhez hasonló igazgatási bírói eljárások felettébb aggályosak az EUSZ 19. cikke alkalmazása szempontjából. Ugyanis nem másról van szó, hogy egy teljesen nyilvánvaló jogi mulasztást anyagi jogként erőszakolják rá a bírói karra. Ugyanis egy „lakásügyis”, vagy egy „családjogos” bíró, akire automatikusan szignálnak ilyen devizás pereket, semmilyen tárgyi tudással nem rendelkezik a jogvitát illetően.

A fenti aggályos állapotot azért kell felhoznom, hogy érthetővé váljék, miért is szaladok neki negyedszer a vh felfüggesztés iránti kérelemnek.

Mit is jelent az, hogy hatékony jogvédelem? Az alábbi EUB ítéletet már meghivatkoztam, de a törvényszék egy laza csuklómozdulattal a sarokba vágta, mert megengedhette

magának, ugyanis nincsen semmilyen következménye az uniós jog tagadásának, mellőzésének.

A 2013. november 14-i C-537/12. és C-116/13. sz. alatti egyesített, Banco Popular Espanol SA kontra Maria Teodolina közötti ügyben hozott EUB ítélet így rendelkezett:

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely tagállamnak az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló olyan szabályozása, amely nem teszi lehetővé sem azt, hogy a végrehajtás elrendelésére hatáskörrel rendelkező bíróság a jelzálogjog érvényesítése iránti végrehajtási eljárás keretében akár hivatalból, akár a fogyasztó kérelmére értékelje az azon szerződésben szereplő szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, amelyből a követelt tartozás származik, és amely a végrehajtás jogcímének alapját képezi, sem azt, hogy olyan ideiglenes intézkedéseket hozzon, amelyek többek között felfüggeszthetők vagy megszüntethetők ezen eljárást, ha az ilyen intézkedések elrendelése szükséges az ezzel összefüggő, az említett szerződési feltétel tisztességtelen jellegének érdemi vizsgálatára hatáskörrel rendelkező bíróság végleges határozata teljes hatékonyságának biztosításához.

A végleges határozat a semmisség deklarálásán túl bír jelentőséggel, mely egyfelől a visszatartó elvet alkalmazza, másfelől a fogyasztónak kellő jogvédelmet ad a tisztességtelenül eljáró hitelezővel szemben. A C-483/16. sz. alatti Sziber-ítélet 53. és 43. pontjai így szólnak:

53 Ezenkívül, ami azt a kérdést illeti, hogy ellentétes-e a **hatékony bírói jogvédelemhez való joggal** az, hogy a fogyasztó nem kérheti a bíróságtól **a szóban forgó kölcsönszerződés megkötését megelőző állapot helyreállítását**, mivel a DH 2 törvény 37. §-a akként rendelkezik, hogy a DH 1 törvénnyel érintett kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítása **csak a szerződés érvényessége vagy a nemzeti bíróság általi határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítására is kiterjedően kérhető, a kérdést előterjesztő bíróság feladata megvizsgálni, hogy ilyen körülmények között a Bíróságnak a jelen ítélet 34. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatával összhangban** megállapítható-e, hogy az említett szerződésben foglalt feltételek tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen feltételek hiányában lett volna, **többek között** azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltételek alapján való – gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot.

34 E tekintetben a Bíróság megállapította többek között, hogy jöllehet a tagállamok feladata az, hogy a nemzeti joguk által meghatározzák a valamely szerződésben foglalt kikötés tisztességtelen jellege megállapításának és e megállapítás konkrét joghatásai érvényesülésének módját, a tisztességtelen jelleg megállapításának lehetővé kell tennie azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen feltétel hiányában lett volna; többek között azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján való – gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot (2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15 és C-308/15, EU:C:2016:980, 66. pont).

Valójában a tekintetes és méltóságos bírói kar említett tagjai ezt az ítéletet keresték, de nem találták, mely kísértetiesen hasonlít ahhoz az esethez, amikor dr. Varga Judit miniszter asszony, keresve se találta a jogállamiság fogalmát.

Tehát a tisztességtelen jelleg megállapítása kapcsán helyreállítandó jog és ténybeli helyzet nem választható el a tisztességtelen feltétel hiánya kapcsán annak a szerződés érvényességére gyakorolt hatásától és jogkövetkezményeitől.

Tehát, az egyébként uniós jogi szakvizsgával rendelkező bíró felé tanúsított morális és szakmai elvárás nem lehet más, minthogy a hatékony bírói jogvédelmet biztosítsa a jogvita során, és e körben ugyan már vegye tudomásul, hogy a megdönthetetlen törvényi vélelem a szerződés teljes (de minimum részleges) semmisségét okozta. A perben

eldöntendő jogkérdés – az EUB ítéletei által felállított korlátok között – az, hogy miként lehet a semmisséget orvosolni, és hogyan lehet az eredeti jogi és ténybeli állapotot helyreállítani.

Nézzünk egy teljesen egyszerű esetet a fentiek magyarázatára:

	<i>Van nekem egy gyönyörű BMW személygépkocsim, melynek sajátos arany színe van. Remek motorja, szuper kényelmes ülései. Csakhogy valahogy ezt nem tiszteli az a meglehetősen tisztességesen eljáró polgártárs, aki egy betonkeverővel eltapossa a parkolóban álló járművet és azt meglehetősen aggályos műszaki állapotba hozza. Mondhatni, bizonyos részei nem összeegyeztethetők a rendeltetésszerű használattal.</i>
	<i>A kocsit elviszik a szervizbe, és ott elkezdik összegányolni úgy, hogy a kieső alkatrészek (feltételek) helyébe beillesztenek teljesen másokat.</i> <i>Valójában kap egy ezerkettes szovjet motort és a kasztni is némiképpen más lesz. A kocsi ugyan gurul, meg levisz a Balatonra, de valahogy mégis más lesz egy kicsit. A képre nézve mondhatjuk, hogy ez megfelel az eredeti jogi és ténybeli állapotnak? Nem igazán és nagyon arra kell gondolnom, aki ilyet állít, az vagy tudatosan hazudik, vagy bizonyos képességek hiányát szenved el.</i>

A jelenlegi EUB értelmezéssel kialakított anyagi jogi hatály

A C-26/13. sz. alatti Kásler ügy jogtörténetének ismerete alapszinten elvárt az ilyen és hasonló ügyekben eljáró jogászoktól, bíróságoktól. Pontosan ismert, hogy a haza törvénykezési gyakorlat – alulról építkezve – deklarálta a vételi és eladási árfolyamok semmisségét, így a Kúria azt a kérdést szegezte az EU Bíróságának, összeegyeztethető-e az Irányelvvel az, ha a tagállam beavatkozik a magánjogi szerződés feltételeibe. A konkrét kérdés kapcsán hadd idézzem Nils Wahl főtanácsnok indítványát:

1. A jelen ügy a külföldi pénznemben meghatározott fogyasztói hitelszerződések kínálatával kapcsolatos. Az ilyen típusú szerződések igénybevétele, amely az Európai Unió egyes tagállamaiban viszonylag elterjedt gyakorlat, és amelyet az általában alkalmazott kamatoknál alacsonyabb kamatai miatt első ránézésre vonzóknak ítélnének meg a kölcsönvevők, a 2000-es évek végén bekövetkezett nemzetközi pénzügyi válságot követően egyes valutáknak az érintett külföldi valutához (nevezetesen a svájci frankhoz) viszonyított erős leértékelődése miatt problémássá vált számos magánszemély számára. E magánszemélyek olyan helyzetbe kerültek, hogy hazai pénznemben meghatározott, jóval magasabb havi részletet kell fizetniük, mint amit akkor kellett volna, ha azokat még mindig a régi, a kölcsön folyósítása időpontjában alkalmazandó átváltási árfolyam alapján kellene kiszámítani.

A tapasztalható kiábrándulás akkora volt, hogy az közvetetten jelentős mértékben érintette egyes tagállamok bankszektorát.³⁹

2. A jelen ügyben a Kúria (Magyarország) által feltett kérdések azonban nem közvetlenül e gyakorlatnak⁴⁰ az uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkoznak, és nem is arra, hogy a fogyasztói hitelszerződés rendelkezéseit pusztán azért, mert nem hazai pénznemben vannak meghatározva, tisztességtelennek lehet-e vagy kell-e tekinteni, hanem arra vonatkoznak, hogy a kölcsön folyósítására, illetve törlesztésére alkalmazandó átváltási árfolyamot meghatározó szerződési feltételek olyan kikötések-e, amelyek a 93/13/EGK irányelv⁴¹ 4. cikkének (2) bekezdése értelmében mentesülnek – és ha igen, milyen mértékben – az esetlegesen tisztességtelen jellegük megítélése alól, amennyiben először is azok a szerződés elsődleges tárgyára és/vagy a szállított áru vagy nyújtott szolgáltatás minőség/ár arányára vonatkoznak, másodszor pedig világosak és érthetőek. **A kérdést előterjesztő bíróság azon következtetésekre vonatkozó kérdést is feltett a Bíróságnak, amelyeket adott esetben különösen a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdés alapján a nemzeti bíróságnak kell levonnia az általa tisztességtelennek minősített szerződési feltételek fennállása esetén.**
3. Noha a kérdések nagyrészt újszerűek, amennyiben a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében szereplő ún. kizáró okban foglalt fogalmak terjedelmének tisztázására irányulnak, az adandó válasznak mindenképpen illeszkednie kell a fogyasztók védelmére vonatkozó ítélkezési gyakorlatból eredő tanulságok sorába. Ebben az értelemben az a véleményem, hogy a jelen esetben **meg kell találni az egyensúlyi pontot egyfelől a 93/13 irányelvben kitűzött cél, a fogyasztók védelme, másfelől az említett irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében kifejtett azon lehetőség között, hogy bizonyos mértékben fennmaradjon az akaratú autonómia és a szerződési szabadság elve.** Ennél alapvetőbben, az ezen irányelvben létrehozott rendszer rendkívül kazuisztikus jellegére tekintettel figyelembe kell venni annak szükségességét, hogy továbbra is a nemzeti bíróságra háruljon azon feladat, hogy meghatározza, az általa észlelt szerződési feltételek olyan feltételek-e, amelyeknek megítélheti a tisztességtelen jellegét.

A Kúria kérdése így hangzott konkrétan:

35 Ilyen körülmények között a Kúria úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

- „1) A [93/13] irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy külföldi pénznemben meghatározott, de ténylegesen hazai pénznemben folyósított és a fogyasztó által kizárólag hazai pénznemben törlesztendő kölcsöntartozás esetén az átváltási árfolyamokat meghatározó, egyedileg meg nem tárgyalta szerződéses kikötések a »szerződés elsődleges tárgyának meghatározása« fogalma alá vonhatók-e?

Amennyiben nem, a [93/13] irányelv 4. cikke (2) bekezdésének második fordulata alapján [a deviza]eladási és -vételi árfolyam különbözete olyan díjazásnak tekintendő-e, amelynek a szolgáltatással arányban állása a tisztességtelenség szempontjából nem vizsgálható? E körben van-e jelentősége annak, hogy a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között tényleges átváltásra sor kerül?

- 2) Amennyiben a [93/13] irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a tagállami bíróság – függetlenül nemzeti jogának rendelkezésétől – az abban meghatározott szerződési feltételek

³⁹ A kérdést előterjesztő bíróság így rávilágított arra, hogy a magyar háztartásoknak a Magyar Nemzeti Bank 2012. második negyedévre vonatkozó adatai alapján a bruttó nemzeti termék 32,56%-át kitevő hiteltartozása van a pénzügyi szolgáltatók felé, ebből a bruttó nemzeti termék 18,54%-át, vagyis 5289 milliárd magyar forintot (HUF) tesznek ki a per tárgyát is képező devizaalapú hitelek. Ami konkrétan a svájci frankban meghatározott hitelekkel illeti, nemcsak Magyarországon kínálták e hiteleket széles körben, hanem más tagállamokban, többek között Lengyelországban és Horvátországban is. – teszi hozzá a főtanácsnok.

⁴⁰ Rá kell mutatni, hogy nemzeti szinten több eljárást indítottak annak megállapítása céljából, hogy az átváltási kockázatot tartalmazó kölcsönszerződések forgalmazása esetlegesen tisztességtelen és megtévesztő kereskedelmi gyakorlatnak minősíthető, ha a felfedezett kockázatokat – a hitelintézetek részéről fennálló tájékoztatási, tanácsadási és figyelmeztetési kötelezettség megsértése miatt – bizonyos fogyasztók félreértették. Alapját tekintve néhány tagállam úgy ítélte meg, hogy keretek közé kell szorítani az átváltási kockázatot jelentő pénznemben meghatározott kölcsönök magánszemélyek számára történő forgalmazását.

⁴¹ A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o., magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.).

tisztességtelenségét is vizsgálhatja, ha azok nem világosak és érthetőek, akkor ez utóbbi követelmény alatt azt kell-e érteni, hogy a fogyasztó számára a szerződési feltételnek önmagában nyelvtanilag kell világosnak és érthetőnek lennie, avagy ezen túlmenően a szerződési feltétel alkalmazása gazdasági indokainak, illetve a szerződés többi feltételével való kapcsolatának is világosnak és érthetőnek kell lennie?

- 3) Az irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és a [Banco Español de Crédito ítélet, EU:C:2012:349] 73. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy **a fogyasztói kölcsönszerződésben alkalmazott általános szerződési feltétel tisztességtelen rendelkezésének érvénytelenségét a tagállami bíróság az adott szerződési feltétel módosításával, kiegészítésével a fogyasztó javára akkor sem szüntetheti meg, ha egyébként a rendelkezés elhagyása esetén a megmaradt szerződési rendelkezések alapján a szerződés nem teljesíthető?** E körben van-e jelentősége annak, hogy a nemzeti jog tartalmaz-e olyan diszpozitív szabályt, amely az érvénytelen rendelkezés hiányában az adott jogkérdést szabályozza?"

*Jelen per alapvető jogkérdése pont ugyanez, azaz: **a fogyasztói kölcsönszerződésben alkalmazott általános szerződési feltétel tisztességtelen rendelkezésének érvénytelenségét a tagállami bíróság az adott szerződési feltétel módosításával, kiegészítésével a fogyasztó javára akkor sem szüntetheti meg, ha egyébként a rendelkezés elhagyása esetén a megmaradt szerződési rendelkezések alapján a szerződés nem teljesíthető.***

Magyarán, a Kúria pontosan tudta a Banco Espanol-ügy kapcsán, hogy a tagállami bíróság a fogyasztói szerződés részévé váló általános szerződéses feltétel tisztességtelenségét „nem szüntetheti meg” – helyesebben az érvénytelenséget orvosolhatja – e semmis feltétel módosításával, kiegészítésével. Még akkor sem, ha a szerződés maradék tartalma alapján már nem teljesíthető, azaz a részleges semmisség az egész szerződés megdőlését, érvénytelenségét okozza.

A Bíróság a feltett kérdésre az alábbiak szerint adta meg azt a magyarázatot, mely a nemzeti bíróságokat anyagi jogi erővel köti, attól eltérés nem lehetséges:

- 3) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, amelyben a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés a tisztességtelen feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető, **e rendelkezéssel nem ellentétes a nemzeti jog azon szabálya, amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára a tisztességtelen feltételnek a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével való helyettesítése révén az e feltétel érvénytelenségének orvoslását.**

A Kúria kifejezetten felvetette azt kérdésében, hogy „e körben van-e jelentősége annak, hogy a nemzeti jog tartalmaz-e olyan diszpozitív szabályt, amely az érvénytelen rendelkezés hiányában az adott jogkérdést szabályozza?” A válasz tehát ezzel kapcsolatban az, hogy igenis, van jelentősége a létező diszpozitív szabálynak, és annak alkalmazásával feloldható a semmisség. Ugyanis a norma diszpozitív jellegéből fakadóan lép a kieső, semmis feltétel helyébe és nem a bíróság egészíti ki, helyettesíti be az alkalmazandó feltételt.

A Bíróság indokolása így hangzott:

- 77 A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy a **93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni**, hogy azzal **ellentétes az olyan nemzeti jogszabály**, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést **e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse** (Banco Español de Crédito ítélet, EU:C:2012:349, 73. pont).⁴²

- 78 Az eladókkal vagy szolgáltatókkal szemben kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztók számára biztosított védelemhez fűződő közérdek jellegére és fontosságára tekintettel a 93/13 irányelv – amint az a huszonnegyedik preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 7. cikkének (1) bekezdéséből következik – arra kötelezi a

⁴² 73 A fentiekre tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy **azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás**, mint amelyet az 1/2007. sz. törvényerejű rendelet 83. cikke ír elő, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse.

tagállamokat, hogy rendelkezzenek megfelelő és hatékony eszközökről annak érdekében, „hogyan megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását” (lásd: Banco Español de Crédito ítélet, EU:C:2012:349, 68. pont).

- 79 Márpedig e kontextusban meg kell állapítani, hogy ha a nemzeti bíróság jogosult lenne arra, hogy az ilyen szerződésekben foglalt tisztességtelen feltételek tartalmát módosítsa, e lehetőség sérthetné a 93/13 irányelv 7. cikke által elérni kívánt hosszú távú célt. E lehetőség ugyanis hozzájárulna annak a visszatartó erőnek a megszüntetéséhez, amely az eladók vagy szolgáltatók tekintetében jelentkezik az ilyen tisztességtelen feltételeknek a fogyasztókra való pusztán és egyszerű alkalmazhatatlansága következtében, mivel az eladók vagy szolgáltatók továbbra is alkalmazni próbálnák az említett feltételeket annak tudatában, hogy még ha azok érvénytelenségét meg is állapítanák, a szerződést a nemzeti bíróság a szükséges mértékben továbbra is kiegészíthetné oly módon, hogy az említett eladók vagy szolgáltatók érdekei biztosítottak legyenek (Banco Español de Crédito ítélet, EU:C:2012:349, 69. pont).
- 80 Ebből mindazonáltal nem következik, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével ellentétes lenne az, hogy a nemzeti bíróság a szerződési jog elveit alkalmazva a tisztességtelen feltételt – a **nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesítve** azt – elhagyja.
- 81 Éppen ellenkezőleg, a tisztességtelen feltétel ilyen, a 93/13 irányelv tizenharmadik preambulumbekkezdése értelmében tisztességtelen feltételeket feltehetően nem tartalmazó rendelkezéssel való helyettesítését teljes mértékben igazolják a 93/13 irányelv célkitűzései, mivel az azt eredményezi, hogy a szerződés a III/2. kikötés elhagyása ellenére továbbra is fennmaradhat, és továbbra is kötelező lehet a felekre nézve.
- 82 A tisztességtelen feltételnek a **nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével való helyettesítése** ugyanis megfelel a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének, mivel az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e rendelkezés arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse, nem pedig arra, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződést semmissé nyilvánítsák (lásd ebben az értelemben többek között: Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 31. pont, valamint Banco Español de Crédito ítélet, EU:C:2012:349, 40. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 83 Ha viszont az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben nem volna megengedett a tisztességtelen feltétel valamely diszpozitív rendelkezéssel való helyettesítése, és a bíróságnak egészében meg kellene semmisítenie a szerződést, a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék, és így módon a szerződés megsemmisítéséből eredő visszatartó erő veszélybe kerülne.
- 84 E megsemmisítésnek ugyanis főszabály szerint az a következménye, hogy a részletekben megfizetendő fennmaradó kölcsönösszeg azonnal esedékessé válik, ami azzal a kockázattal jár, hogy meghaladja a fogyasztó pénzügyi képességeit, és ezért jobban bünteti őt, mint a hitelezőt, amely ennek következtében lehetséges, hogy nem lesz annak elkerülésére ösztönözve, hogy ilyen kikötéseket illesszen az általa kínált szerződésekbe.

A Kúria tehát pontosan tudta az alábbiakat:

- a) *Az Irányelvvel biztosított védelemmel összeegyeztethetetlen minden olyan megoldás, amikor a tagállami bíróság a kieső tisztességtelen feltétel helyébe bármilyen más feltételt beilleszt, ami nem a szerződés keltekor hatályos diszpozitív rendelkezés. Ergo, itt szóba nem kerülhet semmilyen bírói parancs (ítéleti rendelkezés) vagy kógens norma alkalmazása.*
- b) *A nemzeti jog nem tartalmazott olyan diszpozitív rendelkezést, melynek szövege alapján a felek által egyedileg megtárgyalt forint kölcsönösszegeből kiszámítható lenne a devizában kirótt pénztartozás.*

Az érvelésem jelen pontján szeretnék „nyitni egy másik ablakot”, úgy, hogy a korábbi „nem zárom be”. A praxisomba tartozó C-705/21. sz. alatti (Bécsiné Nemes Tünde vs AxFina) ügyben a Győri Ítélet tábla feltette a kérdést, miként bír kötelező erővel a törvénykezés során a Kúria Konzultációs Testületének álláspontja, melyet egyébként a magyar bírói kar jogforrás jelleggel alkalmazott és a semmis fogyasztói szerződések esetében többlet tartalmat illesztett be a szerződésekbe, kompenzálván a tisztességtelenül eljáró hitelező remélt és „lemaradt” hasznát egy magas ügyleti kamattal.

A C-472/20. sz. alatti ügyben hozott ítélet is ezzel a kérdéssel foglalkozott – némi átfedésben, eltérő gondolatmenet kapcsán – és a Bíróság egyértelművé tette az értelmezést:

- 34 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelvet akként kell-e értelmezni, hogy a nemzeti jog olyan helyzetre vonatkozó **diszpozitív szabályának hiányában**, amikor valamely szerződés az elsődleges tárgyra vonatkozó feltétel tisztességtelen jellege folytán nem maradhat fenn, az ezen irányelvben foglalt rendelkezések **hatékony érvényesülése biztosítható** az érintett tagállam legfelsőbb szintű bírósága által kibocsátott, nem kötelező erejű olyan állásfoglalás útján, amely iránymutatást ad az alsóbb fokú bíróságoknak arra vonatkozóan, hogy a szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánítása során milyen megközelítést kell alkalmazni.

Egyértelmű, hogy a kérdést feltevő Fővárosi Törvényszék kérdése kétirányú:

- ❖ *a testület állásfoglalása bír-e formailag kötelező erővel,*
- ❖ *tartalma szempontjából biztosítja-e a hatékony jogvédelem.*

A Bíróság gyorsan reagál egy olyan kérdésre, melyet főleg a keleti országrész bíróságai feszegetnek, magyarán miként lehetne megkerülni az uniós jogot annak érdekében, hogy a hatékony jogvédelem ne biztosítsa a fogyasztóknak.

A Szegedi Törvényszék másodfokú tanácsa ezt így fogalmazta meg egy jogerős ítéletben (4.Pf.21.022/2021/5.):

- [42] A törvényszék a jelen perben irányadónak tekintette a Kúria Pfv.I.20.306/2022/4. ítéletében foglaltakat is, mely szerint „az EUMSZ 288. cikke értelmében az Unió hatásköreinek gyakorlása érdekében az intézmények rendeleteket, irányelveket, határozatokat, ajánlásokat és véleményeket fogadnak el. Az irányelv az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja. Az irányelvek közvetlen hatályának vertikális kapcsolatokban való elismerésével ellentétben a magánfelek közötti (horizontális) jogviszonyokban az Európai Unió Bírósága elutasítja az irányelvek közvetlen hatályát, hiszen az EUMSZ 288. cikke értelmében egy irányelvi rendelkezés önmagában közvetlenül nem róhat kötelezettséget magánfélre. Az irányelv rendelkezése a magánfél számára nem teremt a nemzeti jogban addig nem létező új jogot és kötelezettséget. **Irányelvi rendelkezés és nemzeti jogszabályi rendelkezés ütközése esetében az irányelv rendelkezésébe ütköző nemzeti jogszabályi rendelkezés nem alkalmazható, annak helyébe azonban nem az irányelvi rendelkezés, hanem a nemzeti jog másik szabálya lép.** Léteznek jogirodalmi álláspontok, melyek értelmében bizonyos privilegizált horizontális viszonyokban – mint a munkaviszony, fogyasztói ügyletek, biztosítási ügyletek – helyet kaphatna az irányelvek horizontális közvetlen hatályának alkalmazása, de természetesen csak ha az adott irányelvi rendelkezés világos, pontos, feltétel nélküli, eltelt az irányelv átültetésére megszabott határidő és a tagállam nem, vagy nem megfelelően ültette át az irányelvi rendelkezést. Jelen esetben azonban ilyen körülmények nem állnak fenn, a magyar jogalkotó a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, a Tanács 93/13/EGK irányelvének (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) rendelkezéseit átültette a magyar joganyagba.”

- [43] **Mindezek alapján a perbeli jogvitát a magyar bíróságokra kötelező jogszabályok, így a DH törvények és az irányadó, ugyancsak kötelező jogegységi határozatok alkalmazásával kellett elbírálni.** Az elsőfokú bíróság az anyagi és eljárási jogszabályok megsértése nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli kölcsönszerződés és ennek folytán az ahhoz kapcsolódó zálogszerződés érvénytelensége a felperesek által hivatkozott okból nem volt megállapítható. Erre tekintettel a Pp. 369.§ a) pontja szerinti, a végrehajtás megszüntetése alapjául szolgáló körülmény nem merült fel, ezért a végrehajtások megszüntetésének törvényi feltételei nem álltak fenn. Az ügy fő tárgya tekintetében tehát az elsőfokú bíróság döntése helyes és a hatályon kívül helyezésre okot adó eljárási szabálysértés sem történt.

A fenti álláspont contra legem, önkényes, vállalhatatlan – még akkor is, ha adott esetben az a Kúriától ered. Ugyanis az EUB így rendelkezett:

- 35 Mindjárt az elején emlékeztetni kell arra, hogy jöllehet az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdéséből kétségtől a következő, hogy az irányelvek átültetése során a tagállamok széles mérlegelési mozgásterrel rendelkeznek az irányelv végrehajtásának biztosítását szolgáló forma és eszközök megválasztását illetően, **e szabadság nem érinti** az egyes tagállamok azon kötelezettségét, hogy az érintett

irányelv teljes érvényesülésének biztosítása érdekében – az irányelv által követett céllal összhangban – minden szükséges intézkedést megtegyenek (lásd ebben az értelemben: 2019. július 29-i Fashion ID ítélet, C-40/17, EU:C:2019:629, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).⁴³

Ha tehát a lábjegyzet is szereplő EUB döntések alapján nem lehet kétségbe vonni az EKSz (EK) azon rendelkezését, hogy a magyar állam köteles – bírósági által is – biztosítani az irányelvben foglaltak teljes érvényesülését biztosítani, akkor hogyan kellene értékelni az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló lisszaboni szerződés kihirdetéséről szóló 2007. évi CLXVIII. törvény kötelező erejét? Milyen jogi alapon vonja el magát egy magyar bíróság nem csak az uniós jog hatálya alól, de a magyar jogszabályok hatálya alól is?

A Kúria – így a Szegedi Törvényszék is – valótlan-ságot állít akkor, amikor azt a gyakorlatot várja el az alsóbb fokú bíróságoktól, hogy az EKSz, EUMSZ rendelkezését hagyják figyelmen kívül, és a kieső tisztességtelen rendelkezés helyébe „nem az irányelvi rendelkezés, hanem a nemzeti jog másik szabálya lép”. Ilyen normát az uniós jog nem tartalmaz, ez teljesen szándékos ferdítés, valótlan állítás. Ugyanis pontosan tudta a Kúria és a törvényszék is, hogy a nemzeti jog szabálya csak akkor léphet a kieső rendelkezés helyébe, ha az:

- *diszpozitív és nem kógens,*
- *a szerződéskötés időpontjában is hatályban volt.*

Nem mellelleg fogalmi képzavar az, hogy az Irányelv valamely normája lépjen a kieső feltétel helyébe, mert ilyen norma nincsen. A rPtk. 209/A.§-ba került átültetésre, hogy a fogyasztói szerződés részévé váló tisztességtelen általános szerződéses feltétel úgy érvénytelen, hogy az nem megtámadható, hanem semmis. Ezzel biztosította a magyar állam, hogy az irányelv előírása, követelménye érvényesülhessenek.

De visszatérve a C-472/20. sz. alatti ítéletre:

- 36 Ami a 93/13 irányelvet illeti, az arra kötelezi a tagállamokat, hogy rendelkezzenek megfelelő és hatékony eszközökről annak érdekében, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását (lásd ebben az értelemben: 2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet, C-618/10, EU:C:2012:349, 68. pont).
- 37 Ezenkívül a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik: nem zárható ki, hogy valamely tagállam legfelsőbb szintű bíróságai a jog értelmezésének egységesítésére irányuló szerepkörükben és **a jogbiztonság érdekében, a 93/13 irányelv tiszteletben tartása mellett** kidolgozhassanak bizonyos olyan szempontokat, amelyekhez viszonyítva az alsóbb fokú bíróságoknak

⁴³ 2010. október 6-i Base és társai ítélet, C-389/08, EU:C:2010:584, 24. és 25. pont;

24 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az **EK 249. cikkéből az következik, hogy a tagállamok az irányelv átültetésekor kötelesek annak teljes érvényesülését biztosítani**, az eszközök megválasztását illetően azonban széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek (lásd többek között a C-216/05. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2006. november 9-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-10787. o.] 26. pontját).

25 Emlékeztetni kell arra is, hogy egy irányelv végrehajtásának biztosítására szánt módoszatok és eszközök megválasztásának szabadsága nem érinti az egyes tagállamok arra irányuló kötelezettségét, hogy az érintett irányelv teljes hatályának biztosítása érdekében – az irányelv céljával összhangban – valamennyi szükséges intézkedést megtegyenek (lásd többek között a C-268/06. sz. Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-2483. o.] 40. pontját).

vizsgálniuk kell a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét (lásd ebben az értelemben: 2018. augusztus 7-i Banco Santander és Escobedo Cortés ítélet, C-96/16 és C-94/17, EU:C:2018:643, 68. pont).

A hatékony eszköz végül a DH1 tv. 3.§ (1) bekezdésében felállított megdönthetetlen törvényi vélelem volt, mely semmilyen perben nem teszi lehetővé annak vitatását, egyben eldöntését, hogy a vételi és eladási árfolyamok alkalmazása tisztességtelen, semmis. Ez a jogkérdés semmilyen pernek nem képezheti tárgyát. Másfelől a Kúria cselekvési szabadságát korlátozza egyfelől az EKSz (EK) 249. cikke, az EUMSZ 288. cikke, másfelől pedig – ha mást nem említünk – a C-472/20. sz. alatti ítéletben hivatkozott állandó ítélkezési gyakorlat. A Kúriának meg se fordulhatott volna a fejében, hogy jogot alkot, vagy olyan iránymutatást ad, mely a magyar állam azon kötelezettségével ellentétes, mely az uniós jog teljes érvényesülésének és a hatékony bírói jogvédelem biztosítása kapcsán áll fenn.

- 38 Az ítélkezési gyakorlatból az is kitűnik, hogy az e legfelsőbb szintű bíróságoktól származó, ilyen szempontokat tartalmazó iránymutatások mindazonáltal nem járhatnak azzal a hatással, hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot megakadályozzák egyrészt abban, hogy biztosítsa a 93/13 irányelv teljes érvényesülését azáltal, hogy szükség esetén saját hatáskörében eljárva figyelmen kívül hagyja az azzal ellentétes összes – akár későbbi – nemzeti jogszabályi rendelkezést, ideértve az azzal ellentétes bírósági gyakorlatot is, anélkül hogy kérnie kellene vagy meg kellene várnia e rendelkezések jogalkotási, bírósági vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő előzetes megsemmisítését, másrészt pedig abban, hogy előzetes döntéshozatal céljából a Bírósághoz forduljon (lásd ebben az értelemben: 2019. március 14-i Dunai ítélet, C-118/17, EU:C:2019:207, 61. pont).

Márpedig a PKKB az összes praxisomba tartozó ügyben pont ezt tesz, akadályát képezi az irányelvben foglaltak érvényesülésének.

- 41 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából kétségek nélkül kitűnik, hogy ha a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződést főszabály szerint teljes egészében semmissé kellene nyilvánítani azt követően, hogy a nemzeti bíróság valamely tisztességtelen szerződési feltétel kihagyása mellett döntött, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az, ha a nemzeti bíróság a szerződések jogára vonatkozó elvek alkalmazásával a tisztességtelen feltételt akként hagyja ki, hogy ezt a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesíti olyan helyzetekben, amelyekben a tisztességtelen feltétel érvénytelenségének kimondása miatt a bíróságnak a teljes szerződés semmisségét kellene megállapítania, és így a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, vagyis ezáltal még a fogyasztó járna rosszabbul (2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Ergo, ha van alkalmazható diszpozitív rendelkezés a szerződés keltének időpontjában, akkor az behelyettesíthető, ha nincsen, akkor szóba se kerülhet. Másfelől ez csak akkor jöhet szóba, ha és amennyiben a bíróság azt állapítja meg, hogy az egész szerződés semmis. Ez a bírósági közjogi kötelelem nem petitum kérdése, hanem olyan objektív mérlegelés eredménye, mely a teljes és hatékony érvényesülés alapján jelen kötelezettséget a bíróság számára. Olyan magyarázat nem elfogadható, hogy erre kereseti kérelmet kell előterjeszteni, hiszen ez a megállapítás nem függ a felek jognyilatkozataitól.

A második feltett kérdés arra vonatkozott, lehetséges-e az eredeti ténybeli és jogi állapot helyreállítása, vagy sem, azaz:

- 46 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelvet akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság úgy határoz, hogy a kölcsönszerződésben részes felek vonatkozásában – azzal az indokkal, hogy az említett szerződésen belül a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó valamely feltételt ezen irányelv értelmében tisztességtelenné kell nyilvánítani – helyreállítja azt az állapotot, amelyben a szerződés megkötésének hiányában lettek volna.

52 Azzal kapcsolatban, hogy a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének megállapítása milyen hatással van az érintett szerződés érvényességére, hangsúlyozni kell, hogy a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének utolsó fordulata értelmében, „ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket” (2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 29. pont; 2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 53. pont).

A felperes jogi érvelése pont a Perenicova-ítéletből indul ki, és azt állítja, a maradék tartalom szerint teljesíthető a szerződés, azonban a felmondások nem e szerződéses tartalomra hivatkoznak, hanem a semmis, tisztességtelen feltételekre, avagy a meg nem engedett behelyettesítés szerinti tartalomra. Mindazonáltal, ha a jogvédelmet gyengíti, megszünteti az MNB árfolyamra vonatkozó kógens rendelkezés behelyettesítése, akkor ez a jogi megoldás a tisztességtelenségből fakadó érvénytelenségi okot egyfelől nem oldja fel, másrészt az EKSz 249. cikke és az EUMSZ 288. cikke alapján e szabályt félre kell tenni.

Erre utalt az Alkotmánybíróság V/732/2019. sz. alatti határozata is – pontosabban annak párhuzamos véleménye, mely később a hasonló tárgyú határozatok rendes indokolásának részévé is vált:

[14] Az Európai Bíróság már a C-106/77. számú, Simmenthal ügyben (ECLI:EU:C:1978:49) állást foglalt abban a kérdésben, hogy az uniós jog hatékony érvényesülésének követelményével ellentétes az a tagállami (olasz) jogszabály, mely azt követelte meg az olasz bíróságoktól, hogy eljárásuk felfüggesztése mellett kezdeményezzék az uniós joggal ellentétes olasz jogszabály alkotmánybírósági megsemmisítését. Ebből az is következik, hogy az esetlegesen az uniós joggal ellentétesnek bizonyuló tagállami (jelen esetben magyar) jogszabály félretételére az uniós jog elsőbbségéből következően az Alkotmánybíróság eljárásától függetlenül is sor kerülhet, sőt arra az egyedi ügyben eljáró bíróságok nem csupán jogosultak, hanem kifejezetten kötelesek is.

Erre mit is tesz a perbíróság? Fittyet hány nem csak az EU alapszerződéseire, a magyar jogra, de az AB határozatokra is. És e körben felelősségét, jogsértését kimenteni nem áll módjában, hiszen elvben professzionális bíráskodásról beszélünk, szakvizsgázott bírókról, akik bírják a jogot. Ráadásul ez nem hibás jogértelmezést jelent, hanem az alkalmazandó anyagi jog tudatos elvetését.

Az Európai Bizottság több ügyben is kialakított álláspontját erősítette meg a C-705/21. sz. alatti ügyben:

„Fontos ebben a vonatkozásban rámutatni arra, hogy bár a 93/13/EGK irányelv rendelkezik a tisztességtelen szerződési feltételek semmisségéből eredő jogkövetkezményekről, e jogkövetkezmények módozatait a nemzeti jogban kell szabályozni oly módon és olyan mértékig, ameddig azok biztosítják az irányelv hatékony érvényesülését.

E keretek között az állandó ítélkezési gyakorlat szerint **a tisztességtelen szerződési feltétel elhagyására van lehetőség, azonban annak módosítására már nem.** E lehetőség ugyanis veszélyeztetné a 93/13/EGK irányelv 7. cikkének (1) bekezdése révén elérni kívánt célt, hiszen a szerződés nemzeti bíróság általi módosításának vagy kiegészítésének lehetősége hozzájárulna annak a visszatartó erőnek a megszüntetéséhez, amely annak révén érvényesül, hogy az eladók, illetve szolgáltatók az ilyen tisztességtelen feltételeket egyszerűen nem alkalmazhatják a fogyasztókkal szemben.

... amikor a szerződés a tisztességtelen szerződési feltétel elhagyásával nem lenne teljesíthető, a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint nem kizárt a tisztességtelen szerződési feltételnek a **nemzeti jog valamely diszpozitív szabályával történő helyettesítése, ha a teljes szerződés érvénytelenné nyilvánítása esetén a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék.** Az állandó ítélkezési

gyakorlat szerint ugyanis a 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdése arra irányul, „hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse, nem pedig arra, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződést semmissé nyilvánítsák”.

... a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint nem lehet kizárni, hogy valamely tagállam legfelsőbb bíróságai a nemzeti jog értelmezésének egységesítésére irányuló szerepkörükben és a jogbiztonság érdekében kidolgozhasanak a 93/13/EGK irányelv tiszteletben tartása mellett bizonyos kritériumokat, amelyek mentén az alsóbb fokú bíróságoknak vizsgálniuk kell a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét. Az ilyen kritériumokat tartalmazó legfelsőbb bírói fórum által hozott iránymutatásoknak azonban biztosítaniuk kell a nemzeti bíróságok számára a 93/13/EGK irányelv teljes érvényesülését azáltal, hogy szükség esetén saját hatáskörben figyelmen kívül hagyhatják az összes azzal ellentétes – és akár későbbi – nemzeti jogszabályi rendelkezést –, beleértve az azzal ellentétes bírósági gyakorlatot is.

A Kúria állásfoglalásához hasonló állásfoglalás tehát nem tekinthető egyenértékűnek a nemzeti jog olyan diszpozitív rendelkezésével, amely valamely szerződés olyan feltételét lenne hivatott helyettesíteni, amelyet tisztességtelennek ítélték.

...a Bizottság e kérdésben is röviden kifejti a véleményét. Az adott ügyben a nemzeti bíróság a már idézett Kásler ügy mintájára annak lehetőségét vizsgálja, hogy az alapügybeli szerződés tisztességtelen feltételeit a diszpozitív szabályként alkalmazott Polgári Törvénykönyv egyes rendelkezéseivel helyettesítse.

... a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróság csak akkor kezdheti vizsgálni diszpozitív szabály alkalmazásának lehetőségét, ha a fogyasztó ellenzi a szerződés teljes érvénytelenségének megállapításából eredő jogkövetkezmények alkalmazását, miután ennek lehetőségéről megfelelően tájékoztatták. Ezen túlmenően a Bíróság a diszpozitív szabály alkalmazásának lehetőségét azzal a feltétellel egészítette ki, hogy a teljes szerződés megsemmisítése a fogyasztóra „különösen káros következményekkel” járna, és ily módon az őt „büntetné”.

Tehát, a szintén praxisomba tartozó C-705/21. sz. alatti ügyben valójában a Bíróság pont azt az ítéletet fogja meghozni, mely a C-472/20. sz. alattiban már megszületett. Nincsen lehetőség semmilyen kógens norma behelyettesítésére.

És itt most „zárjuk be az ablakot”, és térjünk vissza a Kúria 2/2014. PJE határozatához.

Ahogy arra eddig is utaltam, a Kúria diszpozitív szabályként a rPtk 231.§ (2) bekezdését nevesítette azzal a megkötéssel, hogy azt addig kell behelyettesíteni, míg a DH1 törvény meg nem születik, annak is pontosan a 3.§ (2) bekezdésének kógens rendelkezése. Csakhogy ezzel a gondolatisággal csak baj van és komolyan felveti azt a kérdést, a Kúria Jogegységei tanácsa mennyire kompetens a kérdésben egyáltalán, ugyanis:

- a) *Ahogy a Kúria Konzultációs Testülete sem, úgy a Jogegységi Tanács sem járhat el úgy, hogy ellenében hasson azon közjogi követelménynek, mely szerint biztosítaniuk kell a nemzeti bíróságok számára a 93/13/EGK irányelv teljes érvényesülését azáltal, hogy szükség esetén saját hatáskörben figyelmen kívül hagyhatják az összes azzal ellentétes – és akár későbbi – nemzeti jogszabályi rendelkezést –, beleértve az azzal ellentétes bírósági gyakorlatot is. Mivel a rPtk. 231.§ (2) bekezdése nem releváns diszpozitív norma, illetve annak alkalmazását eleve a PJE korlátozza, a Kúria nem rendelhet el kötelező erővel a*

behelyettesítést, így a perbíróságoknak a PJE határozatot figyelmen kívül kell hagyniuk.

- b) A DH1 törvény 3.§ (2) bekezdése egyfelől kógens norma, másfelől nem volt hatályban a fogyasztói szerződések megkötésekor.
- c) A kógens rendelkezés alkalmazását kizárja az EKSz 249. cikke és az EUMSZ 288. cikke.

AZ UNIÓ JOGI AKTUSAI

288. cikk

(az EKSz. korábbi 249. cikke)

Az Unió hatásköreinek gyakorlása érdekében az intézmények rendeleteket, irányelveket, határozatokat, ajánlásokat és véleményeket fogadnak el.

A rendelet általános hatállyal bír. Teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Az irányelv az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja.

A határozat teljes egészében kötelező. Amennyiben külön megjelöli, hogy kik a címzettjei, a határozat kizárólag azokra nézve kötelező, akiket címzettként megjelöl.

Az ajánlások és a vélemények nem kötelezőek.

~ ~ ~

A részleges érvénytelenség kinyilvánítása olyan minimum, mely nem képezheti a per tárgyát a megdönthetetlen törvényi vélelem alapján.

A C-472/20. sz. alatti ítélet így rendelkezett anyagi jogi hatállyal:

- 53 Ebben az összefüggésben a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét megállapító nemzeti bíróságok feladata a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében egyrészt valamennyi, a nemzeti jog értelmében ebből eredő következményt meghatározni abból a célból, hogy a szóban forgó feltételek ne jelentsenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és másrészt **értékelni azt, hogy az érintett szerződés ezen tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető-e** (2018. február 22-i ERSTE Bank Hungary végzés, C-126/17, nem tették közzé, EU:C:2012:107, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A bíróságnak tehát a felperesi keresettől függetlenül kell eldöntenie azt, hogy a szerződés részben vagy egészében érvénytelen. Ha részben, akkor a semmis részek kivételével a szerződés teljesítése várható el a felektől, illetve teljes mértékben kizárt bármilyen – még diszpozitív szabály – feltétel behelyettesítése is.

De nem kizárt az sem, hogy a bíróság arra a következtetésre jut a perben, hogy bizony a felek szerződéskötési szabadságának, autonómiájának szem előtt tartásával a szerződés nem teljesíthető. Ennek megfelelően – ahogyan arra a Bizottság gyakorlata is rámutat –

a bíróságot terheli azon kioktatási kötelezettség, melyet a C-19/20. sz. alatti EUB döntés egyértelműsített⁴⁴.

Amennyiben az egész szerződés megdől, úgy a megadott kioktatást követően a fogyasztót megilleti azon jog, hogy eldöntse, milyen jogvédelmet igényel, adott esetben egyösszegben megfizeti, megtéríti jogalap nélküli gazdagodását. Csakhogy ez a feladat a perfelvétel során teljesíthető, illetve a felperesnek azt kellene igazolni, hogy egy semmis szerződés esetében bármilyen pénzkövetelése fakadhat a fogyasztóval szemben.

55 E tekintetben a Bíróság megállapította többek között, hogy jöllehet a tagállamok feladata az, hogy a nemzeti jogok által meghatározottak a valamely szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellege megállapításának és e megállapítás konkrét joghatásai érvényesülésének módját, ez nem változtat azon, hogy a tisztességtelen jelleg megállapításának lehetővé kell tennie azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen feltétel hiányában lett volna; többek között azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján való – gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot (2018. május 31-i Sziber ítélet, C-483/16, EU:C:2018:367, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 Másfelől, ha a nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben vizsgált kölcsönszerződés a szerződésekre vonatkozó jog értelmében jogilag nem maradhat fenn az érintett tisztességtelen feltételek kihagyása után, és ha nem létezik diszpozitív nemzeti rendelkezés vagy a szerződő felek egyetértése esetén alkalmazható, az említett feltételek helyettesítésére alkalmas rendelkezés, meg kell állapítani, hogy amennyiben a fogyasztó nem fejezte ki a tisztességtelen feltételek fennmaradására irányuló szándékát, és amennyiben e szerződés semmissé nyilvánítása különösen hátrányos következményeknek tenné ki a fogyasztót, a fogyasztó védelmének a 93/13 irányelv értelmében biztosítandó magas szintje megköveteli, hogy a nemzeti bíróság a szerződő felek kölcsönös jogai és kötelezettségei közötti tényleges egyensúly helyreállítása céljából, belső jogának egészére figyelemmel, tegyen meg minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy a fogyasztót meg lehessen védeni azon különösen hátrányos következményektől, amelyeket a szóban forgó kölcsönszerződés semmissé nyilvánítása vonhat maga után, különösen pedig attól, hogy az eladó vagy szolgáltató haladéktalanul követelhesse a kölcsön összegét a fogyasztótól (2020. november 25-i Banca B. ítélet, C-269/19, EU:C:2020:954, 41. pont).

A DH1 tv. 3.§ (1) bekezdésében meghatározott megdönthetetlen törvényi vélelem a bíróság előtt szent és sérthetetlen, így annak alkalmazása kötelező. A vételi és eladási árfolyamok alkalmazásának tisztességtelensége azonban az Irányelv átültetéséből fakadóan, a rPtk. 209/A. § alapján is levezetett, hiszen a tisztességtelen feltétel a szerződés időpontjában már semmis. A semmis ászf-ból jogok és kötelezettségek nem fakadnak, a hitelező erre alapítottan nem követelhet teljesítést. Dr. Haupt Egon tanácsa így fogalmazta ezt meg eseti döntésében:

„Mindemellett tény az is, hogy ha meglehetősen lakonikusan is, de a keresetlevél 12. oldalának utolsó bekezdése és 14. oldalának második bekezdése a hiányolt okfejtést, a kérelem és az előadott tények, illetőleg az érvényesített jog közötti kapcsolat megteremtését tartalmazza: **azért jogellenes a felmondás, mert az I. r. alperes követelését semmis szerződéses feltételre alapította, a részben érvénytelen szerződés érvénytelen rendelkezéseinek kiesése folyamánként felperesi fogyasztók jogszerűen tagadták meg a teljesítést, késedelembe ekként nem estek, tehát nem követtek el olyan súlyos szerződésszegést, amely megalapozta volna a felmondás jogát, így a hitelező egyoldalú jognyilatkozata sértette a rPtk. 525.§ (1) bekezdés e) pontját, azaz jogellenes.**

Tehát:

A) Ha pontosan tudjuk és ismerjük az uniós jog azon szabályait, hogy a tagállami jogalkotó nem hozhat olyan normát, mely kizárja az uniós jog tényleges

⁴⁴ 97 Márpedig annak érdekében, hogy a fogyasztó szabad és tájékozott hozzájárulását adhassa, a nemzeti bíróságnak a nemzeti eljárási szabályok keretein belül, a méltányosság polgári eljárásokban érvényesülő elvére tekintettel – függetlenül attól, hogy a feleket jogi képviselő képviseli-e – objektíven és kimerítő jelleggel ismertetnie kell a felek számára a tisztességtelen feltétel eltörléséhez fűződő jogkövetkezményeket.

érvényesülését, illetve gyengíti az Irányelv által biztosított fogyasztói jogvédelmet, akkor abból az is következik, hogy nem lehetséges egy valóban létező jogi normát – esetünkben a rPtk. 231.§ (2) bekezdését – szövegtől elérően úgy átértelmezni⁴⁵, hogy azzal megkerüljék az uniós jog primátusát. A 2/2014. PJE határozat indokolása egyszerűen hazudott, valótlan-ságot rögzített: „Az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésének az Európai Unió Bírósága által a C-26/13. számú ítéletben kifejtett értelmezése szerint, **amennyiben a szerződés a tisztességtelen szerződési feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető**, a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog diszpozitív rendelkezése helyettesíti. A magyar jog vonatkozó diszpozitív rendelkezését a Ptk. 231. § (2) bekezdése tartalmazza, amely szerint **a más pénznemben meghatározott tartozást** a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Ez pedig nem a pénzügyi szolgáltatók deviza vételi, eladási vagy közép árfolyama, hanem a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama.”

Ezzel két baj van. A hitelezők a vételi árfolyammal számították volna ki az egyedileg megtárgyalt forint összegből a devizában kirótt pénztartozás. A megdönthetetlen törvényi vélelem alapján nincsen alkalmazható kurzus, így nincsen devizában meghatározott tartozás. Ha pedig nincsen, akkor egy bizonyos szinten alulmutató gondolat az, hogy mégis van, melyet majd MNB árfolyammal visszaszámolunk. És ez a bizonyos szint nem a jogállam és jogbiztonság szintje, hanem valami nagyon más.

- B) *Ha azonban a magyar bírói gyakorlat – felismervén a DH törvények alkalmazhatatlanságát – úgy kívánják megkerülni a jogvédelmet, hogy saját jogukat is elhazudják, akkor ezzel kizárják az uniós jogvédelmet teljes egészében. Ergo, az Irányelv értelmezését igényli az a kérdés, hogy egy ilyen joggyakorlat miként hat ki az Irányelv 6. cikkének és 7. cikkének követelményére:*

6. cikk

(1) A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

Azaz, a 6. cikk (1) bekezdésének értelmezése szempontjából adott hasznos válasz úgy köti a nemzeti bíróságot, hogy a tagállami jog alapján sem köti a tisztességtelen feltétel a fogyasztót, és bizony, ha csak részleges a semmisség, akkor pont ezen cikkely alapján nem kell a maradék tartalommal teljesíteni a szerződést és meg nem engedett a behelyettesítés. Ez kellene legalább egyszer olvasni az Irányelvet, és sokkal könnyebben menne a jogalkalmazás!

7. cikk

(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy

⁴⁵ 2/2014. PJE határozat:

3. A folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különmű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent. E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő vételi és eladási árfolyamok, mint átszámítási árfolyamok helyett az Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama válik a szerződés részévé a Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott diszpozitív törvényi rendelkezésre tekintettel, mindaddig, amíg kógens törvényi rendelkezés nem lépett azok helyébe.

megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

A hatékony eszköz nem jelentheti az uniós jog megsértését. Másfelől érdekként nem hozható fel a tisztességtelen piaci résztvevő, hitelező anyagi támogatása a tisztességes piaci vetélytársakkal szemben.

*A DH1 tv. 3.§ (1) bekezdése megfelelt a 7. cikk elvárásának, így a megdönthetetlen törvényi vélelem kimondta a semmisséget, de ez még nem szankció. **A 62. pont ezért emeli ki, hogy a behelyettesítés nem gyengítheti a fogyasztók számára biztosított védelmet.** A 63. pont alapján pedig pont a visszatartó hatást szünteti meg a magyar jogalkotó.*

A Bíróság 2022. szeptember 8-i, C-80/21-C-82/21. sz. alatti egyesített ügyekben (ECLI:EU:C:2022:646) ítéletében gyakorlatilag megerősítette azon jogi érvelésemet, mely végigfut a 2013. óta, azaz lassan egy évtizedes ügyvédi gyakorlatomon:

- 74 *Negyedszer és utolsósorban a Bíróság azt is kimondta, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egyrészt a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása következtében a fogyasztó helyzetére gyakorolt, a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítéletben (C-26/13, EU:C:2014:282) említett következményeket a jogvita időpontjában fennálló vagy előre látható körülményekre tekintettel kell értékelni, másrészt pedig, hogy ezen értékelés szempontjából a fogyasztó e tekintetben kinyilvánított szándéka döntő jelentőséggel bír (2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2018:819, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ez a kifejezett szándék azonban nem élvezhet elsőbbséget az eljáró bíróság önálló jogkörébe tartozó azon kérdés megítélésénél, hogy az adott esetben a releváns nemzeti jogszabályban előírt intézkedések megtétele lehetővé teszi-e azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna (lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 2-i OTP Jelzálogbank és társai ítélet, C-932/19, EU:C:2021:673, 50. pont).*
- 79 *Ami a semmissé nyilvánított tisztességtelen feltétel bírói értelmezéssel való helyettesítését illeti, e lehetőséget ki kell zárni.*
- 80 *E tekintetben elegendő emlékeztetni arra, hogy a nemzeti bíróságok csak arra kötelesek, hogy a tisztességtelen feltétel alkalmazásától eltekintsenek annak érdekében, hogy az ne váltson ki kötelező joghatásokat a fogyasztóra nézve, de nem jogosultak arra, hogy a feltétel tartalmát módosítsák. A szerződésnek ugyanis főszabály szerint úgy kell fennmaradnia, hogy csak a tisztességtelen feltételek elhagyása jelentsen módosulást, ha a belső jogszabályok értelmében a szerződés jogilag ilyen módon fennmaradhat (lásd ebben az értelemben: 2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet, C-618/10, EU:C:2012:349, 65. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).*
- 81 *Ami az olyan szerződés hatályban tartásának lehetőségét illeti, amely a tisztességtelen feltétel elhagyásával annak ellenére sem maradhat fenn, hogy az érintett fogyasztó elfogadta a szerződés semmisségét, a Bíróság egyrészt kimondta, hogy a 93/13 irányelvvel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a szerződés valamely rendelkezésének a tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló kérelemnek, ha az eljáró bíróság megállapítja, hogy e szerződési feltétel tisztességtelen, és hogy a szerződés az említett szerződési feltétel hiányában nem teljesíthető (lásd ebben az értelemben: 2019. március 4-i Dunai ítélet, C-118/17, EU:C:2019:207, 56. pont).*
- 87 *A tényleges érvényesülés elvét illetően rá kell mutatni arra, hogy minden olyan esetben, amikor az a kérdés merül fel, hogy valamely nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi-e az uniós jog alkalmazását, meg kell vizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek az egész eljárásban betöltött helye, hogy hogyan zajlik az eljárás, és melyek a sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt. Ebből a szempontból adott esetben azokat az alapelveket is figyelembe kell venni, amelyek a nemzeti bírósági rendszer alapjául szolgálnak, mint például a védelemhez való jog, a jogbiztonság elve és az eljárás szabályos lefolytatásának elve (2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).*
- 88 *Ezenkívül a Bíróság kifejtette, hogy a tagállamok azon kötelezettsége, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak tényleges érvényesülését, magában foglalja többek között a 93/13 irányelvből eredő jogok tekintetében az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében is rögzített hatékony bírói jogvédelem követelményét, amely többek között az ilyen jogokra alapított keresetekre vonatkozó eljárási szabályok megállapítását illetően is érvényes (2021.*

június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely szerint a nemzeti bíróság a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződés valamely feltételének tisztességtelen jellegét kizárólag a feltétel ilyen jellegű eredményező elemei – és nem a feltétel egésze – tekintetében állapíthatja meg, aminek következtében e feltétel az ilyen elemek elhagyásával részben érvényes marad, már amennyiben ez az említett feltétel tartalmának lényegét érintő megváltoztatását eredményezi, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

- 2) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely szerint a nemzeti bíróság a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződésben foglalt olyan tisztességtelen feltétel semmisségének megállapítását követően, amely nem eredményezi e szerződés egészének semmisségét, e feltételt a nemzeti jog diszpozitív rendelkezésével helyettesítheti.

- 3) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely szerint a nemzeti bíróság – miután megállapította a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződésben szereplő tisztességtelen feltétel semmisségét, amely a szerződés egészének semmisségét eredményezi – a semmissé nyilvánított feltételt akár a felek szándékának a szerződés semmisségének elkerülése érdekében való értelmezésével, akár a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesíti még abban az esetben is, ha a fogyasztót tájékoztatták ugyanezen szerződés semmisségének következményeiről és e következményeket elfogadta.

Azaz, a C-705/21. sz. alatti ítélet meghozatala előtt az EUB kinyilvánította azon kötelező értelmezését az uniós jognak, hogy a DH törvényekkel nem lehet kizárni a tényleges érvényesülés elvét és a hatékony bírói jogvédelem kötelezettségét, így – ahogyan arra az Alkotmánybíróság is rámutatott a V/732/2019. sz. alatti határozatában – a DH törvényeket félre kell tenni.

A bírói panasz tárgyköre és problémaköre hatáskör és tisztesség kapcsán:

- a) Valójában a panasz nem jelöl meg semmilyen szót, szövegrészt, kifejezést, mely tárgya lehetne az eljárásnak. Önmagában azt sérelmezi, hogy kétségbe mertem vonni a magyar bírósági szervezet kompetenciáját és az EUSZ 19. cikke alapján jogállását.
- b) A fegyelmi eljárásban nem illeti meg a jog a fegyelmi biztost, hogy hivatalból csipegessen a szövegben, mert nem „házfelügyelő”, aki „rácsap az ügyvéd kezére”, hanem az ügyvédi önkormányzati szervezet azon tisztségviselője, aki az Üttv. és az Etikai Kódex mentén feltárja a hatáskörébe és illetékességébe tartozó, jogellenes, szabályellenes magatartást.
- c) A fegyelmi biztos furcsa módon bekérte a megbízó és közöttem létrejött megbízási jogviszony alapiratait, habár az ügyfél nem tett panaszt. Ebből fakadóan aggályom merült fel a fegyelmi biztos eljárásának törvényessége kapcsán, hiszen egyfelől a fegyelmi biztos nem rendelkezik olyan szaktudással, mely az uniós jog megítélését illeti, másfelől nincsen oka a megbízásom részleteiben kutatni hivatalból.
- d) A fegyelmi biztos egy másik ügyben, mely a Tatai ÜK előtti fegyelmi eljárást érintette, kifejtette részemre, hogy az EUB C-932/19. sz. alatti ügyben nem fogadta el érvelésemet az EUB, ugyanis ő a Bíróság sajtóközleményét olvasta. Én meg magát az ítéletet, mely nem egyezett a sajtóközleménnyel – ám ennek felelőse az a magyar illetőségű személy, aki képes volt megváltoztatni a közleményben az EUB döntés szövegét.
- e) A fegyelmi biztos – számomra egyértelműen – megjelenítette, hogy az uniós jog nem a szakterülete. És ezzel nincs is semmi baj, hiszen nem elvárás tőle, és messze nem szakmai szégyen, ha valaki nem specializálódik e területre. Csakhogy az EUB több döntésében kifejtette, hogy a Bíróság tekintélyének megsértéseként fogja fel azt, ha a tagállam, vagy annak bírósága kétségbe vonja az EUB döntéseit, vagy azokat átértelmezve megkerüli az interpretációt. A fegyelmi biztos pont ezt tette beszélgetésünk során, így aggályom több, mint kétség.
- f) A kamarai fegyelmi biztosnak, illetve a kamarai fegyelmi szervnek egyszerűen nincsen joga, hatásköre azt megítélni, hogy a polgári perben előadott érveim megalapozottak, vagy sem. Ugyanis maga a magyar perbíróság sem jogosult az eldönteni, hogy az EUSZ 19. cikke alapján bíróságnak minősül-e vagy sem. A kamara nem jogosult érdemben elbírálni azt, hogy a perben kifejtett, uniós jogon alapuló, aggályaim megalapozottak vagy sem, mert ezzel az EUB hatáskörét vonja el, ami az EUB tekintélyének megsértését jelenti, és ezzel a kamara követi el pont azt a cselekményt, mellyel a magyar bírók engem vádolnak.

A feljelentés kapcsán megjelenő probléma valódi tétje - és ezt ki kell mondani – hogy az uniós jog elsőbbsége, ezzel együtt a félretételi jog (set aside) nem csak egy, az egyetemi berkek elefántcsonttornyában elismert és tanított elv, hanem annak tényleges, eseti ügyben pedig valós alkalmazásának bírói lehetőségét is jelenti, hogy ezt a jogot meri-e alkalmazni a bírói kar a „Kásler semmisség” jogkérdés keretében. Azaz az uniós jog, a fokozott, magas szintű védelem elsőbbsége tényleges érvényesíthetősége a fogyasztó számára nyújtandó hatékony jogvédelemnek alkalmazása a tagállami jog megoldásával szemben az Irányelv EUB ítélezési gyakorlata fényében ténylegesen érvényesíthető-e, ezzel együtt a magyar bírói kar azon a koppenhágai kritériumokban említett

képességének való megfelelés próbája is, hogy ennek alapján képesek-e (iura novit curia elv, függetlenség) az uniós politikák alkalmazására, a jogalanyok számára hatékony jogvédelmet nyújtani önálló mérlegelési jogkörükben. Ezt a képességet kiterjesztően kell értelmezni, mert az magában foglalja a bírói hatékony jogvédelem követelményét is melynek elengedhetetlen eleme a szakmailag felkészült bíró eljárása mellett a bírói függetlenség ténye vagy annak hiánya objektív vizsgálhatósága.

Az EUB pontosan erre mutat rá a C-932/19. sz. alatti ügy rendelkező részében. Ugyanis ez a vizsgálat azzal a kötelezettséggel jár, hogy indokolt esetben a tagállami jog félértétele elengedhetetlenül szükségessé válik.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

A fogyasztókkal kötött szerződések tisztességtelen feltételeiről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrésre vonatkozó, tisztességtelennek tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog olyan rendelkezésével váltsa fel, amely hivatalos árfolyam alkalmazását írja elő, anélkül hogy ennek a bíróságnak lehetősége lenne helyt adni az érintett fogyasztó azon kérelmének, amely a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság úgy ítéli meg, hogy a szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében (=független, nem dermesztő hatás alatt lévő - pártatlan ismeri a jogot és meri gyakorolni a félértétele jogát, azaz uniós bíróság) és anélkül hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.

Azaz az ilyen bíróság, melyre az a kötelezettség hárul, hogy összehasonlítsa az uniós jog és a tagállami jog releváns megoldását, független-e, képes lehet-e adott esetben ténylegesen gyakorolni a félértétele jogát, amennyiben az EUB által megadott értékelési kritériumok lényege, a vizsgálatok kötelezően megadott sorrendje, a tagállamitól esetlegesen eltérő uniós jogi fogalmak alkalmazása kötelezettsége a fogyasztó gazdasági érdekeinek védelme ezt kívánja meg, annak ellenére, hogy a kormány és a hitelezői lobby megállapodásán alapuló tagállami jogi megoldás ezzel ellentétes eredményre vezet.

Az Irányelv nem minimális, hanem magas szintű védelmet garantál a fogyasztóknak és a 6. cikk 1) bek alapján ezt a jogalkotónak és a bíróságoknak is garantálnia kell. Utóbbinak még a jogalkotóval szemben is, a félértétele jog képességével.

Ilyen esetben pedig csak egy önálló mérlegelési jogkörben eljáró pártatlan és független bíróság vagy kívülálló harmadik fél lenne képes a formai egyensúlyt valódi egyensúlyra változtatni ami e jogkérdés kapcsán a szerződés érvénytelenségével ekvivalens egyensúlyt és a Dzuibak ítélet 44. szerinti teljeskörű visszatérítési jogot jelent.

Különösen az által, hogy a 6. cikk (1) bekezdésében kimondja a tisztességtelen szerződési feltételek nem kötelező jellegét, a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv célja a valódi egyensúly megteremtése a szerződő felek között a tisztességtelen szerződési feltételekből eredő egyenlőtlenségek megszüntetése révén, a fogyasztók hátrányosabb helyzetének ellensúlyozása érdekében (BK)

A tagállami bíróságra háruló további fontos feladatok az Irányelv által rájuk telepített kötelezettség keretében, mely nélkül nincs hatékony bírói jogvédelem sem:

Az önálló uniós jogi fogalmak Bíróság által megadott értelmezése szerinti vizsgálat alkalmazására való képesség vagy annak hiánya.

A Bíróság szavaival:

Az uniós jogban használt fogalmak eltérhetnek a tagállami jogban használt fogalmaktól:

C-26/13 indítvány 39.pontja

39. A Bíróság által tett megállapítások folyományaként, és amint azt a további elemzések során kifejttem, mindezen információknak a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében szereplő fogalmak olyan önálló kritériumok alapján(11) történő meghatározásához kell vezetniük, amelyek különböznek a nemzeti szinten esetlegesen elfogadott megközelítésmódoktól.
40. Ez először is azt jelenti, hogy az elsődleges tárgynak, valamint a szállított áru vagy nyújtott szolgáltatás minőség/ár arányának meghatározását lehetővé tévő feltételeket – azon mérlegelési jogkör ellenére, amellyel az eljáró nemzeti bíróság rendelkezik – világosan kell meghatározni.
47. Mindazonáltal a Bíróság az uniós jog értelmezésére irányuló, az EUMSZ 267. cikkben rá ruházott hatáskör gyakorlásának keretei között általános feltételeket határozhat meg a 93/13 irányelvben szereplő fogalmak meghatározása céljából.(14)
62. Ami a külföldi pénznemben meghatározott kölcsönt illeti, az alkalmazandó árfolyamokat meghatározó feltétel minden valószínűség szerint a szerződés elsődleges tárgya alá tartozik, mivel egészen valószínűleg az egyik alapvető elemének minősül, amennyiben az említett feltétel hiányában veszélybe kerül a szerződés teljesítése.(19) Véleményem szerint egyértelműen különbözik a megbízási díjnak az Invitel-ügyben(20) szereplő módosítási mechanizmusától, valamint a fent hivatkozott Banco Español de Credito ügyben szereplő, a késedelmi kamatokra vonatkozó feltételtől.
63. A külföldi pénznemben meghatározott kölcsön mechanizmusa ugyanis több, főszabály szerint egymástól elválaszthatatlan szemponton alapul. Először is, jöllehet a kölcsönt ténylegesen a hazai pénznemben folyósítják és törlesztik, mindenesetre külföldi pénznemben határozták meg. Másodsorban a külföldi pénznemben meghatározott kölcsön összegére vonatkozóan alkalmazandó kamat általában alacsonyabb a helyi pénznemben meghatározott kölcsönre alkalmazandó kamatánál. Harmadsorban a kölcsön havi részleteinek folyósítására hazai pénznemben kerül sor a folyósítás időpontjában alkalmazandó átváltási árfolyam alapján.(21)
76. E tekintetben a Bíróságnak az összhangban álló értelmezés – a nemzeti bíróságokra a horizontális típusú jogvitában is kötelező(24) – kötelezettségére vonatkozó, megalapozott ítélkezési gyakorlatából számomra elég egyértelműen következik, hogy a nemzeti joga értelmezésére felkért nemzeti bíróság köteles a belső jogot úgy értelmezni, hogy a 93/13 irányelv eredményének eléréséhez a lehető legteljesebb mértékig figyelembe vegye annak szövegét és célját.(25)
77. Az összhangban álló értelmezésre vonatkozó e kötelezettség annál is inkább fennáll, mivel a világosság és érthetőség 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében szereplő követelményét illetően a Bíróság kiemelte annak jelentőségét, kimondva, hogy a fogyasztók védelme 93/13 irányelvben megfogalmazott célkitűzésének a tényleges biztosítása céljából az említett 4. cikk (2) bekezdése bármiféle átültetésének teljesnek kell lennie oly módon, hogy csak azon feltételek tisztességtelen jellegének a vizsgálatát tiltsák meg, amelyek világosak és érthetőek.(26)
78. Ebből következik, hogy az eljáró nemzeti bíróság tehát megvizsgálhatja (sőt, köteles megvizsgálni), hogy a kérdéses feltételek megfelelnek-e a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében szereplő átláthatósági követelménynek, és ezt attól függetlenül meg kell tennie, hogy e követelményt a vitatott kölcsönszerződés megkötésének időpontjában kifejezetten tartalmazta-e az alkalmazandó nemzeti jog.

C-26/13 Kásler ítélet:

- 37 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből egyaránt az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami

jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve e rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (lásd többek között: Fish Legal és Shirley ítélet, C-279/12, EU:C:2013:853, 42. pont).

- 38 Ez így érvényes a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében szereplő kifejezésekre is, mivel e rendelkezés a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében nem tartalmaz semmilyen kifejezett utalást a tagállami jogokra.

C-869/19. sz. ügy : Unicaja Banco indítvány (Tanchev főtanácsos)

4. Következésképpen a jelen ügy alkalmat ad a Bíróság számára arra, hogy továbbfejlessze a 93/13 irányelvre vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, és többek között tisztázza az említett nemzeti eljárási elvek alkalmazásával kapcsolatos kérdéseket a tisztességtelen feltételek említett irányelv szerinti bírósági vizsgálatával összefüggésben.

A Bíróság hangsúlyozta, hogy a nemzeti jog nem sértheti a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján a fogyasztókat megillető jogok lényegét, vagyis hogy egy tisztességtelen feltétel ne legyen kötelező rájuk nézve.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=244206&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2960225>

Az uniós jogi fogalmak alkalmazása kapcsán nagyon fontos ítélet:

C-561/19. sz. Ügy a Consorzio Italian Management (CILFIT döntés pontosítása) 40, 45. pont az uniós jogi fogalmak tartalma eltérhet a tagállami jogban használatostól (40, 45 pontok)

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 26 A kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésével lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 267. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan nemzeti bíróság, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, mentesül az e cikk harmadik bekezdésében előírt azon kötelezettség alól, hogy az uniós jog értelmezésére vonatkozó kérdést terjesszen a Bíróság elé, ha e kérdést valamely fél az eljárás előrehaladott szakaszában veti fel, azt követően, hogy az ügyet első alkalommal tanácskozássra bocsátják, vagy ha ezen ügyben már előterjesztettek egy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet.

- 27 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikkben előírt előzetes döntéshozatali eljárás, amely a Szerződésekkel létrehozott bírósági rendszer sarokkövét alkotja, a Bíróság és a tagállami bíróságok között olyan, bírák közötti párbeszédet vezet be, amelynek célja az uniós jog értelmezése egységességének biztosítása, így lehetővé téve az uniós jog koherenciájának, teljes érvényesülésének és autonómiájának, valamint végső soron a Szerződésekkel létrehozott jog sajátos jellegének biztosítását (lásd ebben az értelemben: 2014. december 18-i 2/13 [Az Uniónak az EJE-hez történő csatlakozása] vélemény, EU:C:2014:2454, 176. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 37. pont).

- 28 Az e rendelkezés által létrehozott előzetes döntéshozatali mechanizmusnak ugyanis annak biztosítása a célja, hogy az uniós jog minden körülmények között valamennyi tagállamban azonos hatállyal rendelkezzen, így módon megakadályozva, hogy az uniós jognak a nemzeti bíróságok által alkalmazandó értelmezése tekintetében eltérések alakuljanak ki, és e mechanizmus az ilyen alkalmazást azáltal biztosítja, hogy olyan eszközt ad a nemzeti bíróságnak, amellyel kiküszöbölhetők az abból a követelményből fakadó nehézségek, hogy az uniós jognak teljes érvényesülést kell biztosítani a tagállamok bírósági rendszerein belül. Így a nemzeti bíróságok a lehető legszélesebb

körü joggal rendelkeznek – mi több, kötelesek is – arra, hogy a Bírósághoz forduljanak, ha úgy vélik, hogy az előttük folyamatban lévő ügyben olyan, általuk eldöntendő kérdések merülnek fel, amelyek az uniós jog rendelkezéseinek értelmezését vagy azok érvényességének értékelését foglalják magukban (lásd ebben az értelemben: 2011. március 8-i 1/09 [A szabadalmi jogviták rendezésére szolgáló egységes rendszer létrehozásáról szóló megállapodás] vélemény, EU:C:2011:123, 83. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 Az EUMSZ 267. cikkben bevezetett rendszer ennél fogva **közvetlen együttműködést hoz létre a Bíróság és a nemzeti bíróságok között** olyan keretben, amelyben **ez utóbbiak szigorúan ügyelnek az uniós jog megfelelő alkalmazására és egységes értelmezésére, valamint az e jogrend által a magánszemélyek részére biztosított jogok védelmére** (lásd ebben az értelemben: 2011. március 8-i 1/09 [A szabadalmi jogviták rendezésére szolgáló egységes rendszer létrehozásáról szóló megállapodás] vélemény, EU:C:2011:123, 84. pont).

30 Ezen együttműködés keretében a Bíróság a nemzeti bíróságok, mint az uniós jog alkalmazásáért felelős bíróságok (lásd ebben az értelemben: 1982. október 6-i Cilfit és társai ítélet, 283/81, EU:C:1982:335, 7. pont) rendelkezésére bocsátja e jog értelmezésének azon támpontjait, amelyek az általuk elbírálandó jogvita megoldásához szükségesek (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 9-i Ferreira da Silva e Brito és társai ítélet, C-160/14, EU:C:2015:565, 37. pont; 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 23. pont).

31 A fentiekből következik, hogy a nemzeti bíróságoknak, illetve a Bíróságnak juttatott feladatok **alapvető fontosságúak magának a Szerződésnek által létrehozott jogrend jellegének a megőrzését illetően** (2011. március 8-i 1/09 [A szabadalmi jogviták rendezésére szolgáló egységes rendszer létrehozásáról szóló megállapodás] vélemény, EU:C:2011:123, 85. pont). Altenhof ítélet, C-70/20, EU:C:2021:379, 25. pont).

36 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság által az EUMSZ 267. cikk alapján adott értelmezés kötelező jellege okafogyottá teheti az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésében előírt kötelezettséget, és így kiüresítheti annak tartalmát, különösen akkor, ha a felmerült kérdés lényegében megegyezik egy hasonló esetben – vagy a fortiori ugyanazon nemzeti ügyben – már előzetes döntés tárgyát képező kérdéssel, vagy akkor, ha az érintett jogkérdést a Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata tisztázza, és ez attól függetlenül fennáll, hogy az ítélkezési gyakorlat alapjául milyen eljárások szolgáltak, **és akkor is, ha a jogvita kérdései nem mutatnak teljes mértékű hasonlóságot** (lásd ebben az értelemben: 1963. március 27-i Da Costa és társai ítélet, 28/62–30/62, EU:C:1963:6, 75. és 76. o.; 1982. október 6-i Cilfit és társai ítélet, 283/81, EU:C:1982:335, 13. és 14. pont; 1997. november 4-i Parfums Christian Dior ítélet, C-337/95, EU:C:1997:517, 29. pont; 2009. április 2-i Pedro IV Servicios ítélet, C-260/07, EU:C:2009:215, 36. pont).

40 Mielőtt arra következtetésre jutna, hogy ilyen helyzet áll fenn, **a végső fokon eljáró nemzeti bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy ez ugyanennyire nyilvánvaló a többi tagállami, végső fokon eljáró bíróság és a Bíróság számára is** (lásd ebben az értelemben:

1982. október 6-i Cilfit és társai ítélet, 283/81, EU:C:1982:335, 16. pont; 2005. szeptember 15-i Intermodal Transports ítélet, C-495/03, EU:C:2005:552, 39. pont; 2015. szeptember 9-i Ferreira da Silva e Brito és társai ítélet, C-160/14, EU:C:2015:565, 42. pont; 2016. július 28-i Association France Nature Environnement ítélet, C-379/15, EU:C:2016:603, 48. pont).

45 Meg kell továbbá jegyezni, hogy **az uniós jog sajátos terminológiát használ, és olyan önálló fogalmakat, amelyek tartalma nem szükségszerűen azonos a nemzeti jogok esetlegesen létező egyenértékű fogalmainak tartalmával** (lásd ebben az értelemben: 1982. október 6-i Cilfit és társai ítélet, 283/81, EU:C:1982:335, 19. pont).

Az uniós jogi fogalmak alkalmazásával válik teljesen egyértelművé, hogy nem csak jogi de matematikai törvényszerűség az a tény is, mely a teljeskörű visszatérítési jogot érinti, miszerint egy minimális védelem (Dh kiigazító rendszer) nem ad akkora védelmet, mint egy az eredeti szerződéskötés idején már meglévő fokozott védelmet jelentő s Kásler ítélet 3. pontjában már deklarált teljes semmisség, azaz olyan esetben amikor az árrés tisztességtelensége egybeesik a szerződés érvénytelenségével. Mert az uniós jogi fogalmak alkalmazása mely az árrés tisztességtelensége alkalmazhatatlanságát érintően az EUB elvont és tartalmilag hasonló ügyekre kötelező jogértelmezését is jelenti, az ez alapján értendő elszámolás alapja így a fogyasztó részére rendelkezésre bocsátott jogcím nélküli adott esetben kamatmentesen visszafizetendő HUF összeg.

A panaszlott ügyvédi beadvány tartalma

A 2022.03.03-i beadvány (P22.919/2021/10. sorszám alatti irat) a 43.Pf. Tanács elé került, mely aggályosnak tartotta a beadvány tartalmát.

A 43.Pf. tanács dr. Haupt Egon bíró úr tanácsa. A tanács soha nem hozott olyan határozatot, melyben a fent ismertetett EUB döntéseket alkalmazta volna, és félre tette volna a DH törvényeket.

A bejelentés nem nevesítette a beadvány egyetlen mondatát sem. Érdekes, de maga a perbíró nem is tette kifogás tárgyává a perbeli beadvány tartalmát, más kérdés, eleddig nem is tette eleget azon közjogi kötelezettségének, melyet az EUB ítéletek előírnak számára. Valójában nem másról van szó, minthogy a másodfokú tanácsok ráerőltetik az elsőfokú bíróságokra akaratukat az uniós jog félretétele érdekében.

C-824/18. sz. ügy indítványa

82. Mindenesetre nem olyan helyzetről van szó, amelyben van egy nemzeti és egy nemzetközi jog, és a kettő közül az egyik elsőbbséget élvez az adott nemzeti jogrendszerben:(28) „az uniós jog nem »idegen jog«, hanem jellegénél fogva és saját jogán »az ország joga« minden egyes tagállamban, és az elsőbbség kéz a kézben jár a tagállamok törvény előtti egyenlőségének elvével, mivel kizárja az adott esetben egyéni nemzeti érdekeket szolgáló »szemezgetést« [nem hivatalos fordítás]”.(29)

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=235732&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=19285956>

Sajnálom, hogy a magyar bírói kar ilyen mélyre süllyedt szakmailag és ilyen nyíltan érdeket egy feudális állapot fenntartásában, ahol a hatalomhoz igyekszik húz lenni a bírói kar és contra legem ítélkezésével elvonja magát a jog hatálya alól.

De facto megállapítható, hogy jelen pillanatban az Európai Bizottság a magyar igazságszolgáltatás függetlenségét komolyan vizsgálja. [C\(2022\)5313 0.pdf - Google Drive](#)

Az általam megfogalmazott jogi kételyek megalapozottak, objektívek és pont azon bírók érzik magukat megsértve, akik teljesen tudatosan váltak önkényessé. Ahogyan azt a kúriai összefoglaló jelentés levezette, nincsen a magyar bírói karban hajlandóság az uniós jog alkalmazására. Ellenben rendszeresen felbukkan egy-egy olyan bírói próbálkozás, ahol adott bíró összeül, és előre megállapodik az uniós jog félretételében.

Csatolok – többek között – egy Fővárosi Törvényszék 2019.EL.II.F.18/10. sz. alatti emlékeztetőt, ahol pont panaszló bírám állapotok meg abban, mely hitelezők lesznek pernyertesek, melyek nem. Azonban az emlékeztető egy az egyben tagadja azon anyagi jogot, mely megjelenik a C-609/19., vagy a C-776/19. – C-782/19. sz. alatti ügyekben. És alapelv az, hogy a megjelenő EUB döntések minden esetben azt az értelmezést adják, ahogyan eleve értelmezni kellett az Irányelvet. A Kúria kifejtette, hogy a „később megjelenő” EUB döntések nem adnak alapot perújításra, ami valóban elfogadható a res judicata hatása miatt, azonban ez azt jelenti, hogy a Köbler-ügy alapján tízezerrel indulhatnak eljárások a magyar állammal szemben az uniós jog sérelme miatt.

A kamarai bejelentés célja az, hogy a chilling effect érvényesüljön esetemben, azonban előre szólok, hogy ez velem szemben nem járható út. A különböző bírói panaszokat, feljelentéseket az Európai Bizottság elő terjesztem, és ezzel együtt a kamarai eljárások tényéről az Európai Ügyvédi Kamarák Tanácsát, a Nemzetközi Kamarai Szövetséget és az összes többi szervezetet.

[Nemzetközi kapcsolatok / Magyar Ügyvédi Kamara \(xn--mk-xka.hu\)](http://xn--mk-xka.hu)

Ugyanis jelen pillanatban attól tartok, a jogállamisági szempontokat a kamarai vezetés félre teszi, és belesimul a diktatúrába. A MÜK nem csak teljesen passzív, hanem a kívánt jogvédelmet sem adja meg – például részemre – amikor a magyar bírói kar tudatos uniós jog sértését kell szóvá tenni.

Nem fegyelmi eljárás tárgya az, hogy magányosan úgy vívom kilátástalan harcomat a bírói karral szemben, hogy egyfelől az EUB és a Bizottság eljárása minden esetben engem igazol, hanem hazánkkal szemben pontosan azért folyik számtalan kötelezettségszegési eljárás, mert a jogállamiság felborult.

Kifejezetten tiltakozom azért, hogy a kamara megszabja, mit írhatok és mit nem, míg objektíve igazam van az alkalmazandó anyagi jog területén.

Amíg az uniós jogot tagadó ügyvédi munka fegyelmi vétség elkövetését valósíthatja meg, addig az uniós jog alkalmazásának elvárása szintén?

*A Magyar Ügyvédi Kamara Elnökségének
3/2022. (II.28.) számú Szakmai Álláspontja*

az Üttv. 39. § (3) és (4) bekezdésében és 41. § (2) bekezdésében írt jogszabályi rendelkezések tartalmi egybevetésével a jogi képviselőre és a jogi tanácsadásra vonatkozó jogszabályi követelmények megfogalmazásaiban mutatkozó eltérések megítéléséről

Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvénynek (Üttv.) a jogi képviselőre vonatkozó 39. § (3) és (4) bekezdésében írt és a 41. § (2) bekezdésében a jogi tanácsadásra vonatkozó rendelkezései szövegében közötti tartalmi eltérés az ügyvédi tevékenység gyakorlóival szemben nem vezet eltérő követelményekre attól függően, hogy jogi képviselőt látnak el, vagy jogi tanácsadást végeznek, mindkettőre vonatkozik, hogy tevékenység gyakorló az Alaptörvény, a jogszabályok, az Európai Unió kötelező erővel bíró jogi aktusai alapján kell eljárjanak

Indokolás

Ügyvédi megkeresés kapcsán merült fel az Üttv. 39. § (3) bekezdésében és 41. § (2) bekezdésében írt jogszabályi rendelkezések tartalmi egybevetésének, a jogi képviselőre és a jogi tanácsadásra vonatkozó jogszabályi megfogalmazásokban mutatkozó különbségek esetleges jogalkotói tudatosságának vagy esetlegességének kérdése. A két jogszabályi rendelkezés: 39. § (3) A jogi képviselő ellátása során az ügyvéd az ügyfél érdekeinek elsődlegessége alapján jár el. (4) A jogi képviselő ellátása során az ügyvéd köteles megtagadni az ügyfél utasításának végrehajtását, ha az jogszabályba ütközik vagy jogszabály megkerülésére irányul. 41. § (2) Az ügyvéd a jogi tanácsadás során az Alaptörvény, a jogszabályok, az Európai Unió kötelező erővel bíró jogi aktusai alapján alakítja ki a véleményét, illetve fogalmazza meg a javaslatait. I. Az egyik elvileg lehetséges értelmezés szerint a jogi képviselő ellátása során irányadó követelmények többet engednek meg a képviselőnek, ott elsődleges az ügyfél érdeke, és a jogi képviselővel szemben támasztott követelmény csak annyi, hogy az ügyfél jogszabályba ütköző vagy annak megkerülésére irányuló utasítását nem hajthatja végre, viszont tanácsadás során ennél szigorúbb követelményeknek kell megfelelnie. Kifejezetten az

*Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu*

Alaptörvény és a felsorolt további normák alapján kell megfogalmaznia javaslatait. Ezen értelmezés alapja az lehet, hogy míg a jogi képviseltsorán már egy adott helyzetben kell az ügyfél érdekeinek elsődlegessége alapján eljárni, és a tilalom a kifejezetten a jogszabályi tilalomba ütköző vagy annak megkerülésére irányuló ügyfél utasítás végrehajtására irányul, addig a tanácsadásnál azért utal a tételesen felsorolt normák alapján történő javaslattétel követelményére az Üttv., mert ott még hajlítható az ügyfél későbbi eljárása. II. A másik lehetséges értelmezés szerint nincs jelentősége a különbségtételnek, a 39. § (4) bekezdése ugyan nem sorolja fel a normákat, mint a 41. § (2) bekezdése, és jogi képviselő esetén is ugyanúgy irányadó a 41. § (2) bekezdésében tételesen felsorolt valamennyi norma, és egyéb érdemi különbség sincs. 2 A konkrét megkeresés háttérében az Európai Unió kötelező erővel bíró jogi aktusának egy adott perbeli – a megkereső ügyvéd értelmezése szerinti kötelező – alkalmazhatóságnak vagy mellőzhetőségének kérdése állt. A megkereső ügyvéd tájékoztatást kapott arról, hogy a Szakmai Bizottságnak a MÜK Alapszabály VII.25. pontja szerint az a feladata, hogy az ügyvédi tevékenység gyakorlása során visszatérően előforduló, válaszokat igénylő helyzetekben követendő eljárásra általában irányadó, de normatívának nem minősülő, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöksége által elfogadásra kerülő Szakmai Álláspont megfogalmazásához tervezeteket készítsen, ezért a konkrét ügyben a Szakmai Bizottság nem foglal állást. A megkeresés alapján azonban felmerült a fenti kérdés, hogy 1. Indokoltnak látszik-e, hogy az Üttv. fenti két rendelkezése közötti különbség háttérével, indokaival a MÜK Szakmai Bizottsága foglalkozzon, arra nézve bármilyen formában a MÜK elnökségéhez előterjesztést tegyen, 2. Amennyiben igen, akkor a fenti két értelmezés közül melyik értelmezés a helytálló, illetve indokolt-e, hogy a Magyar Ügyvédi Kamara bármilyen előterjesztést tegyen a jogalkotó felé az Üttv. ezen két rendelkezésével összefüggésben. A megkeresésre a Szakmai Bizottság tagjaitól érkezett válaszok egyértelműen indokoltnak tartották fenti körben a MÜK Elnöksége felé Szakmai Álláspont elfogadására szóló határozati javaslat előterjesztését a fenti II. értelmezés elfogadására nézve.

[be2242_7911e00200b449c3919a58120f924899.pdf \(xn--mk-xka.hu\)](https://www.kormany.hu/hu/keper/2022/02/22/be2242_7911e00200b449c3919a58120f924899.pdf)

A C-932/19 ítélet rendelkező részét kizárólag csak egy pártatlan, független a koppenhágai kritériumoknak megfelelő uniós bíróság képes végrehajtani a Bíróság szavaival:

C-824/18. sz. ügy Lengyel jogállamiságról szóló indítvány

57. Igaz, hogy általános elvként azzal lehet érvelni, hogy az alkotmánybíróság ítéletétől függetlenül a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróságokat nem köthetik a magasabb szintű bíróságok olyan ítéletei, amelyek megakadályozzák az előbbieket az uniós jog végrehajtásában. (19)
82. Mindenesetre nem olyan helyzetről van szó, amelyben van egy nemzeti és egy nemzetközi jog, és a kettő közül az egyik elsőbbséget élvez az adott nemzeti jogrendszerben: (28) „az uniós jog nem »idegen jog«, hanem jellegénél fogva és saját jogán »az ország joga« minden egyes tagállamban, és az elsőbbség kéz a kézben jár a tagállamok törvény előtti egyenlőségének elvével, mivel kizárja az adott esetben egyéni nemzeti érdekeket szolgáló »szemezgetést« [nem hivatalos fordítás]”. (29)
88. Következésképpen, különösen az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének első albekezdésében foglalt lojális együttműködés elve alapján a tagállamok kötelesek biztosítani területükön az uniós jog alkalmazását és tiszteletben tartását. Ennek címén, és amint azt az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése előírja, a tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a jogalanyok hatékony bírói jogvédelemhez való jogának a biztosításához szükségesek. A tagállamok kötelesek tehát olyan jogorvoslati és eljárási rendszert kialakítani, amely lehetővé teszi a hatékony bírósági felülvizsgálatot az említett területeken. (37)
89. A Bíróság közelmúltbeli ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése – az uniós jog hatékony végrehajtásának konkrét helyzetével kapcsolatos bármely követelménytől függetlenül – eleve alkalmazandó bármely nemzeti bírósággal összefüggésben, ha az bíróságként határozhat az uniós jog alkalmazására és értelmezésére vonatkozó, és így e jog által szabályozott területeket érintő kérdésekről. (38)

C-397/19. sz. ügy (indítvány) AX kontra Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice – A bírói kar tagjainak bírói hiba miatti polgári jogi felelőssége

„A bírói függetlenség uniós elvének követelményei szempontjából ugyanis nem a végleges döntést meghozó bíróság fegyelmi, polgári jogi vagy büntetőjogi jellege a döntő, hanem annak függetlensége.”

A tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=217081&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&cc=first&part=1&cid=721984>

91. A Bíróság ugyanis már **megállapította**, hogy a Charta 47. cikke **közvetlen hatállyal bír** (A. K. és társai ítélet, 162. pont). Mindenesetre ez a helyzet a bírák függetlenségének követelménye tekintetében.

C-791/19. sz. ügy Európai Bizottság kontra Lengyel Köztársaság -indítvány

Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének alkalmazhatóságáról és hatályáról

63. Amint azt a Bíróság következetesen megállapította, az EUSZ 2. cikkben kimondott jogállamiság értéket pontosabban megfogalmazó EUSZ 19. cikk értelmében **a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladata biztosítani az uniós jog teljes körű alkalmazását valamennyi tagállamban, valamint annak bírói védelmét, ami a jogalanyokat e jog alapján megilleti.**(27) Noha az igazságszolgáltatási szervezet főszabály szerint **a tagállamok hatáskörébe tartozik**, e hatáskör gyakorlása során a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk az uniós jogból és különösen az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő kötelezettségeket.(28) E rendelkezés értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy jogorvoslati rendszerükben, az uniós jog hatálya alá tartozó területeken az uniós jogban meghatározott „bíróságnak” minősülő fórumok teljesítik a **hatékony bírói jogvédelem követelményeit.**(29)
64. Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének tárgyi hatályával kapcsolatban az is következetesen megállapításra került, hogy e rendelkezés „az uniós jog által szabályozott területekre” vonatkozik, **függetlenül attól a helyzettől, amelyben e jogot a tagállamok a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében végrehajtják.**(30) Ebből következik, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése alkalmazandó **bármely olyan nemzeti bíróság tekintetében**, amely határozhat az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó, és így az uniós jog által szabályozott területeket érintő kérdésekről.(31)
69. Ez az elemzés összeegyeztethető továbbá azzal az ítélkezési gyakorlattal, amelyben a Bíróság összekapcsolta az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése szerinti biztosítékokat a Charta 47. cikkével. A Bíróság elismerte például, hogy „[a]z EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése [...] azt írja elő valamennyi tagállam számára, hogy meg kell teremteniük azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a többek között **a Charta 47. cikke értelmében vett hatékony bírói jogvédelem biztosításához szükségesek** [...], így ezen utóbbi rendelkezést megfelelő módon figyelembe kell venni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének értelmezéséhez”(35).
- Úgy tekinthető, hogy ez abból következik, hogy a hatékony bírói jogvédelem elve, amelyre az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése utal, – az EJEE 6. és 13. cikkében rögzített és a Charta 47. cikkében is megerősített – a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugvó uniós jogi alapelvek minősül.(36) Amint azt az A. K. és társai indítványomban(37) megfogalmaztam, „**alkotmányos összeköttetés**” áll ugyanis fenn az **EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése és a Charta 47. cikke között**, és a rájuk vonatkozóan kialakított ítélkezési gyakorlat elkerülhetetlenül átfedi egymást, tekintettel arra, hogy **e két rendelkezés jogforrása közös**. Ezért a jogok, amelyekre e rendelkezések kiterjednek, szükségképpen átfedik egymást, **és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése magában foglalja a független és pártatlan bíróságokkal rendelkezés kötelezettségét, azonban nem korlátozódik arra.**
70. Ebben az összefüggésben el kell ismerni, hogy **a törvény által létrehozott bírósághoz való jog közvetlenül összefügg a bírói függetlenséggel,**(38) **valamint, hogy ez az egyik olyan követelményt is jelenti, amelynek teljesülnie kell ahhoz, hogy valamely szerv az uniós jog értelmében az EUMSZ 267. cikk szerinti „bíróságnak” minősüljön.**(39) Az ítélkezési gyakorlatból egyértelműen kitűnik, hogy a Bíróság a bírói függetlenség követelményét az EUMSZ 267. cikk alapján az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében foglalt e követelményre tekintettel értelmezi.(40) Ezért úgy tűnik, hogy ez e követelmény vonatkozásában is megállapítható.
71. A bírói függetlenségen kívül a törvény által létrehozott bírósághoz való jog, az ügy észszerű időn belül történő vizsgálatához való jog és a védelemhez való jog a tisztességes eljáráshoz való jog részét képezi, amelyet a Charta 47. cikkének második bekezdése részesít védelemben, a védelemhez való jog esetében a Charta 48. cikkének (2) bekezdésével együtt. Ez amellet szól, hogy e jogok azon biztosítékok közé tartozzanak, amelyekre az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése kiterjed, tekintettel a bírói függetlenséggel való összefüggésükre, mivel ezek

együtt a **hatékony bírói jogvédelemhez való jog és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog kulcsfontosságú** elemeit alkotják.

72. Ezért azt az álláspontot képviselem, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése magában foglalja a Charta 47. és 48. cikkében rögzített, törvény által létrehozott bírósághoz való jogot, az ügy észszerű időn belül történő vizsgálatához való jogot és a védelemhez való jogot. Így a Charta 47. és 48. cikkét alkalmazni kell a bírákra alkalmazandó fegyelmi felelősségi szabályokra vonatkozó, valamely tagállam által az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének érvényre juttatása érdekében elfogadott nemzeti intézkedésekre, mint amilyenek a szóban forgó intézkedések is. Ebből következik, hogy el kell utasítani a Lengyel Köztársaság azon ellenvetéseit, amelyek szerint e jogok a harmadik és a negyedik kifogás szempontjából nem az említett rendelkezésből erednek.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=240848&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=67302>

C-357/19. és C-547/19. sz. egyesített ügyek - Az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének második bekezdése – Bírói függetlenség – Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése – Az uniós jog elsőbbsége

72. Ez a megközelítés ahhoz vezet, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének alkalmazási köre rendkívül széles nemcsak **intézményi, hanem tartalmi** szempontból is. Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének anyagi hatálya minden olyan nemzeti szabályra és gyakorlatra kiterjed, amely hatással lehet a tagállamok hatékony jogorvoslatok létrehozására vonatkozó kötelezettségére, az ezen igazságszolgáltatási rendszerek függetlenségét és pártatlanságát is beleértve, anélkül, hogy létezne bármiféle **de minimis** szabály. Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének tényleges korlátai – legalábbis pillanatnyilag – kizárólag az ügy elfogadhatóságával kapcsolatos tényezőkből erednek.⁽³⁵⁾

Nyilvánvaló azonban, hogy a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az EUSZ 2. cikkben és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésében, az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésében és a PIF-egyezményben, valamint a Charta 47. cikkében foglalt követelményeket, amikor megalkotják szabályaikat, és olyan gyakorlatokat alkalmaznak, amelyek hatással vannak az uniós jog nemzeti alkalmazására és érvényesítésére. Ez a logika **nem területfüggő**. Az az alapértelmezett nemzeti eljárási autonómia uniós korlátaira tekintettel **esetfüggő, és mindig is az volt**. Az az uniós jog nemzeti érvényesítéséhez használt nemzeti struktúrák vagy eljárások **bármely eleméhez kapcsolódhat**.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=238470&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=3565480#Footnote26>

A 6. cikk kógens jellege (Bizottsági Közlemény)

A 6. cikk (1) bekezdésének kógens vagy kötelező jellege azt jelenti, hogy ez a rendelkezés valamennyi félre és hatóságra nézve kötelező érvényű, és főszabály szerint nem lehet eltérni tőle. A tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv 6. cikkének (2) bekezdése megerősíti ezt annak kimondásával, hogy a fogyasztók nem veszíthetik el a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv által biztosított jogait, még akkor sem, ha az alkalmazandó jog megválasztására vonatkozó megállapodás értelmében a szerződésre egy tagállamtól eltérő ország joga az irányadó (282).

6. cikk (1) A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket. [...] 7. cikk (1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását. [...] Az Alapjogi Charta 47. cikke A hatékony jogorvoslatához és a tisztességes eljáráshoz való jog

Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslatához

C-397/19 DNA - EURO BOX – román jogállamisági ítélet

Sajtóközlemény:

"(1) Az Európai Unió a jogállamiságon alapul, amely minden tagállam számára közös elv.

(2) Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés által létrehozott szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség és belső piac azon a kölcsönös bizalmon alapul, hogy valamennyi tagállam közigazgatási és igazságszolgáltatási határozatait és gyakorlatait teljes mértékben tiszteletben tartja a jogállamiságot.

(3) Ez a feltétel azt feltételezi, hogy minden tagállamban létezik egy pártatlan, független és hatékony igazságszolgáltatási és közigazgatási rendszer, amely többek között a korrupció elleni küzdelemhez elegendő eszközzel rendelkezik.

162 Egyebekben az EUSZ 2. cikkben rögzített értékeknek (jogállamiság fogalma) valamely tagállam általi tiszteletben tartása a Szerződések e tagállamra való alkalmazásából eredő valamennyi jog gyakorlásának feltételét képezi. A tagállamok tehát nem módosíthatják jogszabályaikat oly módon, hogy az a jogállamiság értéke védelmének csorbitását eredményezze, amely értéket többek között az EUSZ 19. cikk konkretizálja. A tagállamok ily módon kötelesek biztosítani annak elkerülését, hogy az igazságszolgáltatás szervezetére vonatkozó jogszabályaik ezen értékre tekintettel leértékelődjenek, azáltal, hogy nem fogadnak el olyan szabályokat, amelyek sértik a bírói függetlenséget (2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 162. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország [Fegyelmi felelősségi rendszer] ítélet, C-791/19, EU:C:2021:596, 51. pont).

174 E körülmények között Romániának – ahhoz, hogy megfeleljen a 2006/928 határozat mellékletében előírt értékelési kritériumoknak – megfelelően figyelembe kell vennie a Bizottság által e határozat alapján készített jelentésekben megfogalmazott követelményeket és ajánlásokat. Közelebbről, az értékelési kritériumok hatálya alá tartozó területeken e tagállam nem fogadhat el vagy tarthat fenn olyan intézkedéseket, amelyek veszélyeztethetik az e követelmények és ajánlások által előírt eredményt. Amennyiben a Bizottság egy ilyen jelentésben kétségeit fejezi ki egy nemzeti intézkedés valamelyik értékelési kritériummal való összeegyeztethetőségét illetően, Romániának jóhiszeműen kell együttműködnie ezzel az intézménnyel azért, hogy – ezen értékelési kritériumoknak és a Szerződések rendelkezéseinek a teljes tiszteletben tartása mellett – leküzdje az említett értékelési kritériumok teljesítését illetően tapasztalt nehézségeket (2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 177. pont).

180 E tekintetben, amint arra a jelen ítélet 133. pontja emlékeztetett, az uniós jog jelenlegi állása szerint e jog nem ír elő a tagállamok igazságszolgáltatási szervezetére, és különösen a korrupcióval és csalással kapcsolatos ügyekben ítélkező testületek összetételére vonatkozó szabályokat. Ennélfogva e szabályok főszabály szerint a tagállamok hatáskörébe tartoznak. Ezen államok azonban e hatáskörük gyakorlása során kötelesek tiszteletben tartani az uniós jogból eredő kötelezettségeiket.

C-132/20. sz Getin Noble Bank ítélet

66 E tekintetben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében annak értékeléséhez, hogy a szóban forgó előzetes döntéshozatali kezdeményező szerv az EUMSZ 267. cikk szerinti „bíróság” jellemzőivel rendelkezik-e – ami kizárólag az uniós jog alapján eldöntendő kérdés –, így tehát annak értékeléséhez, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható-e, a Bíróság meghatározott tényezők összességét veszi figyelembe, amelyek közé tartozik többek között az, hogy a szóban forgó szerv jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, hatásköre kötelező jellegű-e, az eljárása kontradiktórius jellegű-e, jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy független-e (2020. január 21-i Banco de Santander ítélet, C-274/14, EU:C:2020:17, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2021. november 16-i Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim és társai ítélet, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 42. pont).

69 Márpedig, amennyiben az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet valamely nemzeti bíróság nyújtja be, vélelmezni kell, hogy e bíróság – annak konkrét összetételétől függetlenül – megfelel a jelen ítélet 66. pontjában felidézett követelményeknek

72 A jelen ítélet 69. pontjában kifejtett vélelem mindazonáltal megdönthető, ha valamely nemzeti vagy nemzetközi bíróság által hozott jogerős bírósági határozat arra enged következtetni, hogy a kérdést előterjesztő bíró nem minősül az EUSZ 19. bekezdésével összefüggésben értelmezett második albekezdése értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak.

79 E körülmények között az első, második, harmadik, negyedik és ötödik kérdést csak az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésére, a Charta 47. cikkére, valamint a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdésére tekintettel kell megvizsgálni.

88 Mivel e megállapítást a Bíróság hatáskörével kapcsolatban tették, emlékeztetni kell arra, hogy bár a tagállamok igazságszolgáltatási szervezete a tagállamok hatáskörébe tartozik, e hatáskör gyakorlása során a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az uniós jogból eredő kötelezettségeiket (2021. április 20-i Republika ítélet, C-896/19, EU:C:2021:311, 48. pont).

90 Ami az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének tárgyi hatályát illeti, e rendelkezés „az uniós jog által szabályozott területekre” vonatkozik, függetlenül attól a helyzettől, amelyben e jogot a tagállamok a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében végrehajtják (2021. október 6-i W. Ž. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, C-487/19, EU:C:2021:798, 103. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

91 Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében minden tagállamnak biztosítania kell többek között, hogy jogorvoslati rendszerében, az uniós jog által szabályozott területeken az uniós jog értelmében vett „bíróságnak” minősülő fórumok, amelyek ilyen minőségükben az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdésekben döntést hozhatnak, teljesítik a hatékony bírói jogvédelem követelményeit (2021. október 6-i W. Ž. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, C-487/19, EU:C:2021:798, 104. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

92 A jelen ügyben nem vitatott, hogy az olyan lengyel rendes bíróság, mint a Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (wrocławai fellebbviteli bíróság), amelynek az alapügyhöz hasonlóan az uniós jog, nevezetesen a 93/13 irányelv rendelkezéseinek alkalmazásával és értelmezésével kapcsolatos kérdésekről kell határoznia, az uniós jog értelmében vett „bírósággént” az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében vett, az „uniós jog által szabályozott területeken” alkalmazandó lengyel jogorvoslati rendszerbe tartozik, így meg kell felelnie a hatékony bírói jogvédelem követelményének.

93 Annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen bíróság a EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében megkövetelt hatékony bírói jogvédelmet nyújthassa, alapvető fontosságú e bíróság függetlenségének védelme, amint azt a Charta 47. cikkének második bekezdése is megerősíti, amely a „független” bírósághoz való hozzáférést a hatékony jogorvoslatához való alapvető jog egyik követelményeként említi (2021. november 16-i Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim és társai ítélet, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 65. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

94 Amint azt a Bíróság számos alkalommal hangsúlyozta, a bíróságok függetlenségére és pártatlanságára vonatkozó ezen követelmény – amely a bírói hivatás velejárója – a hatékony bírói jogvédelemhez való jog és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog lényegéből következik, amely döntő jelentőségű a jogalanyok uniós jogból eredő valamennyi joga védelmének biztosítása és a tagállamok EUSZ 2. cikkben felsorolt közös értékeinek, különösen pedig a jogállamiság értékének a megőrzése szempontjából (2021. november 16-i Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim és társai ítélet, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

95 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog értelmében megkövetelt függetlenségi és pártatlansági garanciák olyan szabályok meglétét igénylik – különösen, ami a fórum összetételét, a kinevezést, a megbízatás időtartamát, valamint az elfoglaltsági okokat, a kizárási okokat és a tagok elmozdítását illeti –, amelyek a jogalanyok számára biztosítják minden, ezen fórum külső tényezők általi befolyásolhatatlanságára, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességére vonatkozó jogos kétség kizárását (2021. november 16-i Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim és társai ítélet, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

96 E vonatkozásban fontos, hogy a bírák mentesek legyenek a függetlenségüket és pártatlanságukat veszélyeztethető külső beavatkozástól vagy nyomástól. A bírák jogállására, valamint hivatásuk gyakorlására alkalmazandó szabályoknak különösen lehetővé kell tenniük nemcsak az utasításokban megnyilvánuló bármely közvetlen befolyás kizárását, hanem az olyan közvetettebb befolyás kizárását is, amely hatással lehet az érintett bírák határozataira, továbbá ily módon a bírák függetlensége vagy pártatlansága látszata hiányának kizárását, amely

sértheti azt a bizalmat, amelyet egy demokratikus társadalomban és jogállamban az igazságszolgáltatásnak az említett jogalanyokban keltenie kell (2021. november 16-i Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim és társai ítélet, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 69. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

97 Éppen ezért szükséges, hogy a bírák kinevezéséről szóló határozatok elfogadására vonatkozó érdemi feltételek és eljárási szabályok olyanok legyenek, hogy az érdekelt kinevezését követően **az egyénekből ne merüljön fel jogos kétség az érintett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességét illetően**. Ennek érdekében különösen az szükséges, hogy az említett feltételeket és szabályokat úgy alakítsák ki, hogy azok megfeleljenek a jelen ítélet előző pontjában felidézett követelményeknek (lásd ebben az értelemben: 2021. április 20-i Reppublika ítélet, C-896/19, EU:C:2021:311, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

98 A jelen ítélet 94–97. pontjában felidézett követelmények alkalmazandók különösen az olyan bíróságra, amelyet a tagállami jog hatáskörrel ruház fel arra, hogy a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdése alapján elrendelje az adó vagy szolgáltató által a fogyasztókkal kötött szerződésekben foglalt tisztességtelen feltételek alkalmazásának megszüntetését. Ez utóbbi rendelkezés ugyanis megerősíti a fogyasztók hatékony jogorvoslathoz való jogát arra az esetre, ha úgy vélik, hogy az ilyen feltételek miatt sérelmet szenvedtek.

99 Egyébiránt az alapeljárásban a felperesek a jelen ítélet 31. pontjában hivatkozott feltételeknek az ezen irányelv értelmében vett tisztességtelen jellege miatt állítólagosan elszenvedett károk megtérítését kérik. Ez a jogvita tehát az uniós jog által szabályozott helyzetnek felel meg, ezért az alapeljárás felperesei megalapozottan hivatkozhatnak a részükre a Charta 47. cikke által biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jogra (lásd ebben az értelemben: 2019. november 19-i A. K. és társai [A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége] ítélet, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 81. pont).

101 Ilyen hatás azonban **csak akkor állapítható meg, ha összefüggés mutatható ki a körülmények bekövetkeztének hátterében álló nemzeti szabályok, illetve az érintett bíró függetlenségét és pártatlanságát illetően a jogalanyokban jelenleg felmerülő jogos és komoly kétségek között**.

Aki ismeri az EUB árrésre vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, az a DH törvények megoldását, az MNB árfolyammal automatikus kiegészítést alkalmazó "bíró" nem is tarthatja pártatlannak és függetlennek és ez több, mint jogos kétség.

113 Egyebekben a Bíróság már kimondta, hogy a független, pártatlan és a törvény által megelőzően létrehozott bírósághoz fordulás garanciái, és különösen azok, amelyek az ilyen bíróság fogalmát, valamint összetételét határozzák meg, a tisztességes eljáráshoz való jog sarokkövét képezik. Annak ellenőrzése, hogy összetétele révén valamely fórum ilyen bíróságnak minősül-e – ha e tekintetben komoly kétség merül fel –, szükséges ahhoz a bizalomhoz, amelyet egy demokratikus társadalomban a bíróságoknak a jogalanyokban kell keltenie (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Simpson kontra Tanács és HGkontra Bizottság [felülvizsgálat] ítélet, C-542/18 RX-II és C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

114 Ily módon az érintett bírák kinevezését övező körülményekre tekintettel felmerül a kérdés, hogy e bírák tekinthetők-e „az uniós jog értelmében vett, a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság” tagjainak.

A DH törvényeket nem az uniós joggal összhangban alkalmazó a félretételi jog alkalmazásától féltő bíróságok függetlensége és pártatlansága egyértelműen megkérdőjelezhető, az uniós jog alapján pedig ez a vélelem meg is dönthető és ennek nincs köze ahhoz, hogy az ügyben a fogyasztó jogi képviselővel vagy anélkül jár el, a fogyasztónak és jogi képviselőjének joga van a „jogos kétségét” kifejezni.

115 E fogalmat illetően a Charta 47. cikke második bekezdésének első mondatából – amely lényegében és amint az a jelen ítélet 89. pontjában már felidézésre került – az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében szintén hivatkozott hatékony bírói jogvédelem általános uniós elvét tükrözi, kitűnik, hogy mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja (2021. október 6-i W. Ž. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, C-487/19, EU:C:2021:798, 122. pont).

A Lintner indítvány lábjegyzet 46 pontjában a főtanácsos felhívta a figyelmet a lábjegyzet 21. pontjában jelzett értékelő tanulmány 390–395. pontjaira. “Mint az továbbá az említett tanulmány 396–399. pontjában szerepel, a releváns uniós irányelv hatálya szempontjából a fogyasztói jogállás kérdése adott esetben olyannak tekinthető, mint amely részét képezi a bíróság azon feladatának, hogy a iura novit curia elvet alkalmazva a releváns jogszabályok alapján minősítse az ügy tényállását. Lásd e tekintetben: 2015. június 4-i Faber ítélet (C-497/13, EU:C:2015:357, 39–48. pont)

Másfelől az, hogy Lintner Györgyné jogi képviselő útján jár el, nincs hatással a fenti elemzésre, mivel a nemzeti bíróság által lefolytatandó hivatalbóli vizsgálat terjedelmének általános jellegű kérdését az egyes eljárások konkrét körülményeitől elvonatkoztatva kell elbírálni (lásd analógia útján: 2007. október 4-i Rampion és Godard ítélet, C-429/05, EU:C:2007:575, 62. és 65. pont)

Fentiek alapján teljesen egyértelmű, hogy azon jogkérdés eldöntése, hogy az adott ügyben uniós bíróság jár-e el, az uniós jogi kérdés, a hozzátartozó fogalmakkal együtt és végső soron ennek eldöntése az EUB hatáskörébe tartozik. Így a nemzeti bíróságnak a határozatok tartalma alapján jogos kétségét kifejező jogi képviselővel szemben nem feljelentési kötelezettsége, hanem a vitatott jogkérdéssel összefüggésben a saját pártatlanságát érintően előzetes utalási kötelezettsége keletkezik.

Mivel az Irányelv nyújtotta védelem nem követeli meg és a bíróság aktív, magas szintű jogvédelmet biztosító közreműködését feltételező hivatalból eljárása, különösen akkor ha rendelkezésére állnak az uniós joggal összhangban lévő határozat meghozatalához szükséges tény és jogbeli elemek - nem függhet attól, hogy a fogyasztó jogi képviselővel vagy anélkül jár-e el, a jogi képviselő megfélemlítése és bírságoláson keresztül történő megbüntetése egyértelműen közvetetten és közvetve is a fogyasztó megfélemlítését egy fordított prevenciós erőt fejt ki, melynek célja a jogairól tájékozott, jogi képviselővel eljáró gondos fogyasztó akár a jogi képviselő bírságolásán keresztüli büntetése, elrettentése jogai gyakorlásától, holott:

Ítéleteiben az Európai Unió Bírósága több alkalommal emlékeztetett arra a joggyakorlatában már régóta kikristályosodott követelményre, hogy a tagállamoknak lehetővé kell tenniük a fogyasztók hatékony bírói jogvédelmét, biztosítva számukra a vitás szerződés bíróság előtti megtámadásának lehetőségét akár a fizetéseképtelenségi eljárásban is, úgy, hogy ésszerű eljárási feltételek mellett a jogaik gyakorlása ne függjön olyan feltételektől, különösen pedig olyan határidőktől vagy költségektől, amelyek rendkívül nehézé vagy gyakorlatilag lehetetlenné teszik a 93/13 irányelv által garantált jogok gyakorlását. Annak megítélése során, hogy egy adott nemzeti jogi szabályozás megfelel-e ezen követelménynek, a Bíróság mindig az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét alkalmazza. Az előbbi azt jelenti, hogy a jogalanyok uniós jogból eredő jogai védelmének biztosítását célzó jogorvoslat eljárási szabályai nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a belső jog szerinti hasonló keresetekre vonatkozóak, az utóbbi szerint pedig a nemzeti jogi szabályozás nem teheti gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását. Ezen utóbbi elv vonatkozásában mindig azt kell megvizsgálni, hogy milyen e

rendelkezésnek az egész eljárásban betöltött helye, hogy hogyan zajlik az eljárás, és melyek a sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt.

A Bíróság ezzel kapcsolatban kiemelte: a nemzeti bíróság – amennyiben a rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek – hivatalból köteles vizsgálni a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozván a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet, mivel az irányelv által célzott védelem biztosítása érdekében ezt az egyenlőtlen helyzetet csak az e jogvitákban eljáró nemzeti bíróság szerződő feleken kívüli, pozitív beavatkozása egyenlítheti ki. A nemzeti bíróság arra vonatkozó jogkörének korlátozása, hogy hivatalból elvesse a tisztességtelen feltételek alkalmazását, veszélyeztetheti a 93/13 irányelv 6. és 7. cikke által szándékolt védelem hatékonyságát. Ezen okból kifolyólag a Bíróság a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésébe ütközőnek minősítette azon cseh nemzeti jogi rendelkezéseket, amelyek egy fogyasztó által kezdeményezett fizetéseképtelenségi eljárásban egyrészt nem teszik lehetővé azt, hogy ez ezen eljárásban eljáró bíróság hivatalból vizsgálja azon szerződési feltételek esetlegesen tisztességtelen jellegét, amelyekből az említett eljárás keretében bejelentett követelések erednek, jöllehet e bíróságnak rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek, másrészt pedig az említett bíróság számára kizárólag a nem biztosított követelések felülvizsgálatát teszi lehetővé, és azt is csak korlátozott számú, az e követelések megszűnésére vagy elévülésére vonatkozó kifogások alapján.

Erősen el kellene gondolkodni, hogy a kamara merre vesz irányt. A jogállamiság és jogbiztonság irányába, vagy a diktatúra haszonélvezőivé kívánunk válni?

Ha egy bíró teljesen tudatosan megtagadja az uniós jog alkalmazását, akkor milyen tekintélye van? A méltósága hogyan tartható fenn, ha maga a bíró válik önkényessé?

~ ~ ~

Dr. Horváth István vezető fegyelmi biztos a Budapesti Ügyvédi Kamara nevében és képviselőként teszi meg jognyilatkozatait. A fegyelmi biztost a kamarai tagság emeli e pozícióba azért, mert személyében egy szakmailag és erkölcsileg olyan kvalitásokkal rendelkező embert kérnek fel képviselőikre, mely egyezik a kamarai tagság értékrendjével. Ehhez képest az ellenem kezdeményezett fegyelmi eljárásokban a vezető fegyelmi biztos úr olyan képet fest magáról, így az általa képviselő szervezetéről, mely a jog elébe saját feudális értékrendjét emeli és hatalommal kívánja gátolni az EU alapszerződéseiben foglalt jogok gyakorlását. Mindemellett személyesen győződhettem meg korábbi fegyelmi eljárásokban, hogy az unió jogát alapjaiban sem ismeri.

A Budapesti Ügyvédi Kamara választásokat megelőző időszakában szereztem ténytudomást arról, hogy számos szavazati joggal rendelkező kolléga a tisztségére alkalmatlannak tartja dr. Horváth István ügyvédet. Mivel a szóbeszéd elég kevés ennek megítélésére, így kénytelen voltam az ügygel kissé behatóbban foglalkozni. Az alábbi

tények állapíthatóak meg dr. Horváth István vezető fegyelmi biztos kapcsán, mely alapján jelen fegyelmi ügyekben súlyosan alkalmatlannak és elfogultnak tartom tisztsége betöltésére, így kérem az eljárásból való kizárását.

Ugyanis a BÜK választásokkal foglalkozó kamarai csoportban felhozottak valónak bizonyultak, hiszen dr. Horváth István ügyvéd alperesként az alábbi nyilatkozatot tette, melyet az eljáró bíróság perbeli egyezségbe foglalt, így az ítélet hatállyal bír. A tárgyalási jegyzőkönyv és a per ugyan nem nyilvános, ám dr. Fahidi Gergely ügyvéd kivonatában bocsátotta rendelkezésemre az alábbi részt:

Alperes vállalja, hogy a Budapesti Ügyvédi Kamara soron következő elnökségi ülésén, amelynek tervezett dátuma 2022. május 30-a, elégtétellként az alábbi közleményt fogalmazza meg az elnökség tagjai, illetőleg a meghívottak előtt:

„A Budapesti Ügyvédi Kamara 2020. október 5-én tartott elnökségi ülésén a Pesti Ügyvéd előállítására és kiadására kiírt pályázat kapcsán valótlanul állítottam, hogy dr. Fahidi Gergely ügyvédet fegyelmi ügyben elmarasztalták volna. Azt a valós tényt pedig, hogy vele szemben sok fegyelmi panasz érkezett, abban a hamis színben tüntettem fel, hogy vele fegyelmi problémák lennének, ami megkérdőjelezi alkalmasságát a Pesti Ügyvéd felelős szerkesztői tisztségére.

Ezzel szemben a valóság az, hogy dr. Fahidi Gergellyel szemben a mindenkori fegyelmi főmegbízott által indított, összesen 15 fegyelmi eljárás, kivétel nélkül megszüntetéssel, vagy felmentéssel végződött, tehát minden esetben az bizonyosodott be, hogy semmiféle fegyelmi vétséget nem követett el. A valótlan tényállításért és valós tény hamis színben történt feltüntetéséért, ami alkalmas volt dr. Fahidi Gergely ügyvéd jó hírnevének megsértésére, valamint az elnökségi ülés résztvevőinek téves tájékoztatására a döntéshozatal előtt, az érintettektől elnézést kérek.”

Mivel jelen fegyelmi eljárásra is a titoktartás szabályai vonatkoznak, ám meg nem kerülhető jelentőséggel bír, hogy olyan kvalitásokkal bíró ügyvéd kíván velem szemben pressziót gyakorolni, aki messze nem feddhetetlen, az elfogultságot megalapozó tényekre hivatkozhatom.

Szeretném közölni, hogy a BÜK rendszerszinten megjelenő magatartása miatt a nemzetközi szakmai szervezetekhez fordultam, így az Európai Bizottság előtti meghallgatásom tárgyává válik a jogállamiság rendszerszintű sérelme miatt.

~ ~ ~

A konkrét perbeli ügy kapcsán csatolom az elsőfokú ítéletet és az annak kapcsán előterjesztett fellebbezésemet. Ezekből világosan látszik, hogy az elsőfokú bíróság meg sem kísérelte a perben érvényesített jog elbírálását, hiszen a Fővárosi Törvényszék és az illetékességi területe alá tartozó járásbíróságok rendszerszintű jogtagadása abban áll, hogy az uniós jog tényleges érvényesülését és a hatékony jogvédelmet kirekesztik a per korlátai közül és ebben előzetesen meg is állapodtak, mely olyan bírói emlékeztetőkben testesül meg, mely konkrétan hivatkoztam is. Megjegyzem, hogy az elmúlt években tömegével születtek ilyen „megbeszélések”, ahol az eljáró tanácsok előzetes megállapodtak az ítéletek tartalmában.

Összefoglalva:

Azon ügyvédi érvelésem, melyet az egyes perekben kifejtettem az EUSZ 19. cikkének sérelme kapcsán, egy az egyben jelenik meg az Európai Bizottság és az EUB előtti kötelezettségszegési eljárások joggyakorlatában, a főtanácsnoki véleményekben.

A Budapesti Ügyvédi Kamara vezető fegyelmi biztosa azon magatartása, mely – példának okáért – a Lengyel Köztársaság elleni, 2022. december 15-én megindult kötelezettségszegési eljárásban a főtanácsnoki érvelés (lásd a csatolt fellebbezés tartalmát), az a BÜK álláspontja szerint fegyelmi vétséget valósít meg kis hazánkban.

Ez a feudális szemlélet, az uniós jogismertének hiányából, a szerviens gondolkodásból és a dölyfből fakad. Amíg az EU tagállamai a jogvédelmet hangsúlyozzák, illetve egyre harsányabban kiállnak a jogállamisági értékrend mellett, addig az ország legnagyobb területi kamarája kiszolgálja az orbáni illiberális államot, a diktatúrát és elfojtani igyekszik a jogvédelemhez fűződő jogot.

A fegyelmi eljárás tárgya messze túlmutat a „bíróság méltóságának” kérdéskörén, és világosan látszik, hogy azon törvényszéki elnök kegyét keresi, aki érintett a végrehajtói kamara vezetőjét is érintő, a bíróságok integritását is érintő cselekményekben.

Mint mondtam volt, az un. devizás ügyekben nem maradt gyakorlatilag olyan bíróság, mely képes lenne az uniós jog alkalmazására. Egyetlen kivételt jelentő (Fővárosi Ítéltábla) végzést azért csatolom, mert az eljáró tanács lehetővé tette meggyőzését, és a meghozott végzés adekvát, koherens is volt az alkalmazandó anyagi joggal. Erre azonban Magyarországon 15 év alatt egyetlen tanács volt képes.

Nem rejtem immáron véka alá szándékomat: el kell jutni arra a pontra, amikor a Magyar Ügyvédi Kamara elnöksége szint kell valljon a nemzetközi ügyvédi szervezetek és a Bizottság előtt, számára milyen értékrend a követendő. Ugyanis jelen állapotok szerint a kamarák nem elkötelezettek a jogállamiság mellett. Névleg ugyan bemutatnak jó néhány pózt, ám képtelenek elszakadni a „méltóság” és „felségsértés” bűvköréből.

Lehet engem megrendszabályozni, pellengérre állítani, hozzászoktam, csakhogy az uniós szervezeten belül ilyen harsányan alkalmazni a „chilling effect” magatartást, elfogadhatatlan és megítélhetetlen. Én azon személyek, akik bármilyen tisztség ellátásával ebben részt vesznek, egy demokráciában nem méltóak a közbizalomra. Ráadásul ez a magatartás nem azon értékrend mellett megvalósított, melyre ügyvédként felesküdtem. Ehhez a nevemet és a szakmai jóhírnevemet nem adom. Véleményemet nem hallgatom el, és ha az valakinek nem csak nem tetszik, hanem elfojtani akarja, az ellen fellepek az összes rendelkezésemre álló, és jogilag megengedett eszközzel.

Tagyon, 2023. január 16.

Tisztelettel: